

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΚΡΗΤΗΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ
ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ:

ΥΠΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ : ΓΑΡΕΦΑΛΑΚΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

ΥΠΟ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ: ΙΟΥΛΙΑ ΚΟΥΜΠΟΥΝΗ ΑΜ 9851

ΜΙΝΑΡΑΚΗΣ ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΜ 580

ΣΑΡΙΔΑΚΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΑΜ 5831

ΗΡΑΚΛΕΙΟ ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2015

Περιεχόμενα

Κατάλογος πινάκων και διαγραμμάτων	3
ABSTRACT	5
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	6
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.....	10
ΔΙΕΘΝΗ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ	10
1.1 ΤΟ ΧΑΛΑΡΟ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ.....	10
1.2 Η ΡΑΓΔΑΙΑ ΕΞΑΠΛΩΣΗ ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ ΧΑΜΗΛΗΣ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗΣ 11	
1.3 ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΠΤΩΣΗΣ	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.....	15
Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ.....	15
2.1 ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟ ΕΛΛΕΙΜΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ	15
2.2 ΤΟ ΧΡΕΟΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΕΠ.....	16
2.3 ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΛΛΕΙΜΑ	17
2.4 Η ΔΙΕΤΙΑ ΤΗΣ ΥΦΕΣΗΣ.....	18
2.5 ΜΙΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΧΡΕΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 Η ΥΠΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΟ ΔΝΤ.....	22
3.1 ΠΟΤΕ ΜΠΟΡΕΙ ΜΙΑ ΧΩΡΑ ΝΑ ΔΑΝΕΙΣΤΗ ΑΠΟ ΤΟ ΔΝΤ	23
3.2 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΔΝΤ.....	23
3.3 Ο ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΜΝΗΜΟΝΙΟΥ.....	26
3.4 ΤΑ ΑΥΣΤΗΡΑ ΠΑΚΕΤΑ ΜΕΤΡΩΝ	26
3.5 ΤΟ ΑΔΙΕΞΟΔΟ ΜΕΤΑ ΤΟ ΜΝΗΜΟΝΙΟ	32
3.6 Η ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΝΗΜΟΝΙΟ	34
3.7 ΕΛΛΑΔΑ – ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ : ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΕΣ	39
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4.....	41
ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΜΝΗΜΟΝΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	41
4.1 ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	41
4.2 ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΑ, ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΔΙΑΒΙΩΣΕΙΣ	42
4.2 ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΕ ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑ ΥΓΕΙΑ	44
4.3 ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑ	48
4.4 Η ΕΠΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΜΝΗΜΟΝΙΟΥ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ	52
4.5 Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΥΠΟΤΙΜΗΣΗΣ	54

4.6 ΕΙΝΑΙ ΛΥΣΗ ΕΝΑ ΤΡΙΤΟ ΜΝΗΜΟΝΙΟ;.....	55
4.7 ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΛΥΣΗ Η ΑΛΛΑΓΗ ΤΟΥ ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΣ;.....	56
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5.....	58
ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΛΥΣΗ ΠΡΟΣ ΑΠΟΦΥΓΗ ΤΟΥ ΜΝΗΜΟΝΙΟΥ	58
5.1 ΤΙ ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΕ ΝΑ ΕΙΧΕ ΓΙΝΕΙ ;	58
5.2 Η ΠΡΩΤΗ ΕΚΔΟΧΗ	59
5.3 ΜΙΑ ΑΛΛΗ ΕΚΔΟΧΗ	60
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6.....	61
ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΤΩΧΕΥΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΛΥΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ	61
6.1 Η ΠΤΩΧΕΥΣΗ ΤΟΥ 1827	61
6.2 Η ΠΤΩΧΕΥΣΗ ΤΟΥ 1843	63
6.3 Η ΠΤΩΧΕΥΣΗ ΤΟΥ 1893	64
6.3 Η ΠΤΩΧΕΥΣΗ ΤΟΥ 1932	66
6.4 ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ ΤΟΥ ΧΘΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΟΥ ΣΗΜΕΡΑ	68
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7.....	71
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	71
7.1 ΔΙΑΦΘΟΡΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ.....	72
7.2 ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ	73
7.3 ΑΓΟΡΕΣ ΚΑΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ	74
7.4 ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ.....	76
7.5 ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ.....	77
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8.....	80
ΕΠΙΛΟΓΟΣ -ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	80
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	82
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ.....	85

Κατάλογος πινάκων και διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1. Ετήσια ποσότητα δανείων Subprimes μέχρι τα τέλη
του 2005

11

Πίνακας 1. Εμπορικό Ισοζύγιο και εξωτερικός δανεισμός 1990-2009.....	17
Διάγραμμα 2. Χρέος ως προς ΑΕΠ.....	18
Διάγραμμα 3. Γραφήματα εισαγωγών- εξαγωγών ως ποσοστό επί του ΑΕΠ.....	20
Πίνακας 2. Δημόσιο χρέος Ελλάδας –Ευρώπης, 2007-2010.....	26
Πίνακας 3. Η απόδοση των Δημοσιονομικών μέτρων του 2011.....	30
Διάγραμμα 4. Πληθωρισμός Ελλάδας – Ευρωζώνης.....	31
Πίνακας 4. Αποκλίσεις από της προβλέψεις.....	32
Πίνακας 5. Ποσοστό ανεργίας (Ιανουάριος 2010-Δεκέμβριος 2013).....	41
Διάγραμμα 5. Αποτίμηση σε % στην οικονομική κατάσταση του 2ο εξαμήνου 2012 Ελληνικές μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις.....	49
Διάγραμμα 6. Απαντήσεις στο ερώτημα: Πολλές από τις επιχειρήσεις αναφέρουν ότι δυσκολεύονται πλέον να ανταποκριθούν στην κάλυψη βασικών υποχρεώσεων. Κατά το τελευταίο εξάμηνο έχετε καθυστερημένες οφειλές;.....	50
Πίνακας 6. Δημόσιο χρέος της Γενικής Κυβέρνησης και τόκοι αποπληρωμής του(%ΑΕΠ.....	52
Διάγραμμα 7. Συνολικά έσοδα Γενικής Κυβέρνησης ως ποσοστό του ΑΕΠ.....	76-77

ABSTRACT

The economy of Greece from her modern history based on financial support from international factors that led her to a decline in income and social impoverishment of the people. Arriving in 2008, the global economic recession, where was the result of the international financial crisis of 2007 in the areas of the real economy from the international community became apparent sizes of the actual Greek economy and brought her into recession in 2009, once again showed the weakness of the Greek system to manage such a situation. Any attempt by the government to regain the country's credibility in international markets and to achieve a reduction in interest rates, led to taking cost-cutting measures have failed to reverse the negative climate. so Greece resorted to help from the International Monetary Fund, the European Union and the European Central Bank, which was established together to help the country. The fiscal adjustment program was followed by Greece was a series of strict measures for the Greek people, with direct impact on the Greek economy and society, which ultimately did not help in the recovery or treatment of Greek debt problem.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα εργασία κάνουμε μια εκτενή ανάλυση για το πώς προκλήθηκε η Ελληνική οικονομική κρίση κάνοντας αναφορά στην διεθνή χρηματοπιστωτική κρίση, στην κρίση χρέους της Ελλάδας και στο πως η Ελλάδα έφτασε στην εφαρμογή των μνημονίων και τις επιπτώσεις που είχαν πάνω στην ελληνική οικονομία. Επίσης προτείνουμε τρόπους που θα μπορούσε να αποφευχθούν τα μνημόνια και προτάσεις που θα μπορούσαν να επαναφέρουν την Ελλάδα στην ανάκαμψη.

Η οικονομία της Ελλάδας από την σύγχρονη ιστορία της βασιζόταν στην οικονομική στήριξη από διεθνής παράγοντες με αποτέλεσμα την συρρίκνωση του εισοδήματος της και την κοινωνική εξαθλίωση του λαού της ,όμως η ελληνική κοινωνία δεν είναι υπαίτια για τα δεινά της άλλα αυτή που τελικά τα υφίσταται, φτάνοντας στο σήμερα η παγκόσμια οικονομική ύφεση του 2008 όπου είναι το αποτέλεσμα που προκλήθηκε από τη διεθνή χρηματοπιστωτική κρίση του 2007 σε τομείς της πραγματικής οικονομίας της διεθνούς κοινότητας έγινε εμφανής σε μεγέθη της πραγματικής ελληνικής οικονομίας και την έφερε σε ύφεση το 2009, ενώ για ακόμη μια φορά φάνηκε η αδυναμία του ελληνικού συστήματος να διαχειριστή μια τέτοια κατάσταση, συγκεκριμένα η προσπάθεια της Κυβέρνησης να ανακτήσει την αξιοπιστία της χώρας στις διεθνείς αγορές και να πετύχει την μείωση των επιτοκίων, οδήγησε σε λήψη μέτρων μείωσης δαπανών τα οποία δεν κατάφεραν να ανατρέψουν το αρνητικό κλίμα. Οπότε η Ελλάδα κατέφυγε στην βοήθεια του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, (ΤΡΟΙΚΑ) που συγκρότησαν από κοινού μηχανισμό βοήθειας για την χώρα. Η μνημονική πολιτική που ακολούθησε στη συνέχεια η Ελλάδα, ήταν μια σειρά από αυστηρά και δυσβάσταχτα μέτρα για τον Ελληνικό λαό με άμεσες επιπτώσεις στην Ελληνική οικονομία αλλά και όλα τα στρώματα της Ελληνικής κοινωνίας, από την αβεβαιότητα της ελληνικής κοινωνίας, τις συνέπειες της υπερφορολογήσεις, της ανεργίας και τις ύφεσης δημιουργήθηκε και ο φόβος της εξόδου από το ευρώ . Το μόνο θετικό στοιχείο σχετικά με την τρέχουσα οικονομική κατάσταση στην Ελλάδα είναι ότι υπάρχει μεγάλο περιθώριο βελτίωσης και πράγματι, υπάρχουν μεταρρυθμίσεις που θα επιτρέψουν στη χώρα να ανακτήσει το χαμένο έδαφος και να μην κατάληξη στην λύση της πτώχευσης.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στην συγκεκριμένη εργασία, εξετάζονται οι λόγοι που έκαναν την Ελλάδα να φτάσει στο σημερινό αδιέξοδο, η νεότερη παγκόσμια οικονομική κρίση και η επιρροή της σε χώρες με πολύ υψηλό χρέος όπως η Ελλάδα. Με τον όρο νεότερη παγκόσμια οικονομική κρίση γίνεται λόγος για την πρώτη χρηματοπιστωτική κρίση, μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο γιατί νωρίτερα υπήρξε μια παρόμοια του 1929. Η κρίση της δεκαετίας του 1970 ήταν κυρίως ενεργειακή με οικονομικές επιπτώσεις στη Διεθνή Αγορά.

Η παγκόσμια οικονομική κρίση του 2008, ξεκίνησε και αυτή από τις ΗΠΑ μετά από την φούσκα της υπεραξίας των ακινήτων, η οποία επέφερε την κατάρρευση των ασφαλειών των στεγαστικών δανείων, εξαιτίας της έλλειψης ρευστότητας των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να επηρεαστούν και οι χώρες της Γηραιάς Ηπείρου επειδή τα δικά τους χρηματοπιστωτικά ιδρύματα είχαν άμεση σχέση (δανεισμός) με αυτών των ΗΠΑ. Ιδιαίτερα οι υπερχρεωμένες χώρες που ανήκουν στην Ευρωζώνη, δηλαδή αυτές που συναλλάσσονται με κοινό νόμισμα (το Ευρώ) τους είναι αδύνατον να αποπληρώσουν ή να αναχρηματοδοτήσουν το χρέος τους χωρίς την βοήθεια τρίτων.

Η Ελλάδα βρίσκεται στην χειρότερη κατάσταση γιατί το χρέος της είναι δημοσιονομικό, σε αντίθεση με τις υπόλοιπες χώρες που έχουν υπερχρεωμένες ιδιωτικές τράπεζες.

Η ύφεση στην Ελλάδα έφερε πρωτόγνωρες ανακατατάξεις τόσο σε οικονομικό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο όπως, πανελλαδικές διαμαρτυρίες για τις μειώσεις των μισθών και συντάξεων, την μεγάλη ανεργία και την υψηλή και άνιση φορολόγηση στα εισοδήματα των φυσικών προσώπων.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση για να αντιμετωπίσει την οικονομική κρίση, αναγκάστηκε να προτείνει άμεσα μέτρα περικοπών στις δημόσιες δαπάνες των υπερχρεωμένων χωρών, μέσα από έναν μηχανισμό που για πρώτη φορά συστάθηκε και αποτελείται από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ), την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε) και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Η ΤΡΟΙΚΑ όπως ονομάστηκε ο μηχανισμός οικονομικής στήριξης, ειδικότερα για την περίπτωση της Ελλάδας συνέστησε ένα χρηματοπιστωτικό πακέτο βοήθειας, το οποίο διατίθεται διαδοχικά σε δόσεις ανάλογα με την δημοσιονομικό πρόοδο της τελευταίας.

Η δέσμευση αυτή ήρθε με την μορφή των ΜΝΗΜΟΝΙΩΝ (1 και 2) τα οποία ψηφίστηκαν, το πρώτο από την κυβέρνηση με πρωθυπουργό τον Γεώργιο Α. Παπανδρέου και το δεύτερο από την συγκυβέρνηση των τριών κομμάτων, Νέα Δημοκρατία, ΠΑΣΟΚ, Δημοκρατική Αριστερά, με πρωθυπουργό τον Αντώνη Σαμαρά. Το ΜΝΗΜΟΝΙΟ 2 ψηφίστηκε λόγω της αναποτελεσματικότητας του ΜΝΗΜΟΝΙΟΥ 1.

Από την δανειακή σύμβαση που η χώρα υπέγραψε τον Μάιο του 2010 (ΜΝΗΜΟΝΙΟ 1) συνολικού ύψους 110 δις ευρώ και την δεύτερη σύμβαση ύψους 130 δις που υπογράφηκε τον Φεβρουάριο του 2012 (ΜΝΗΜΟΝΙΟ 2) έχει εκταμιευθεί το 63% περίπου των 150 δις ευρώ και το ποσό που απομένει είναι 90 δις ευρώ.

(Από αυτά τα 90 δις ευρώ τα 60 δις ευρώ ανήκουν στο δεύτερο δάνειο και τα 30 δις ευρώ στο πρώτο δάνειο των 110 δις ευρώ που έχει εκταμιευθεί στο σύνολό του.)Από το πακέτο των 130 δις ευρώ περίπου 30 δις ευρώ εκταμιεύθηκαν μέσω του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (EFSF) στους κατόχους ελληνικών ομολόγων κατά την εκτέλεση του PSI και το ποσό των 25 δις ευρώ έχει χρησιμοποιηθεί ήδη ως προκαταβολή για την κεφαλαιοποίηση των ελληνικών τραπεζών.

Από τα 80 δις ευρώ του πρώτου δανείου τα 10 δις ευρώ κατατέθηκαν στο Ελληνικό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας και τα υπόλοιπα 70 δις ευρώ περίπου διοχετεύθηκαν για την αποπληρωμή δανειακών υποχρεώσεων του ελληνικού δημοσίου και την κάλυψη του υπέρογκου ελλείμματος του κρατικού προϋπολογισμού.

Τα 90 δις ευρώ που απομένουν θα δοθούν στην Ελλάδα σε δόσεις για την κάλυψη των τοκοχρεολυσίων ως το 2015.

Στην παρούσα πτυχιακή εργασία θα αναλύσουμε στοιχεία που αφορούν τις δευτερογενείς πηγές της εργασίας. Η δευτερογενή έρευνα ουσιαστικά είναι στοιχεία και απόψεις που αφορούν τα θέματα τα οποία μελετάμε, η οποία περιλαμβάνει βιβλιογραφικές αναφορές από ελληνικά και ξενόγλωσσα βιβλία και πηγές από το διαδίκτυο, χρήσιμες πληροφορίες για την ολοκλήρωση της εργασίας.

Μέσα από την δευτερογενή έρευνα θα ψάξουμε το πως κατέληξε η χώρα στην μνημονιακή υπαγωγή ,τι επιπτώσεις είχε πάνω στην οικονομία και την κοινωνία της, πώς έχει επηρεάσει η παρέμβαση του εξωτερικού παράγοντα σε μια υπερχρεωμένη οικονομία τόσο μια χώρας όπως η Αργεντινή άλλα και στην ίδια την Ελλάδα στην σύγχρονη ιστορία της καθώς και τις επιλογές που θα μπορούσε να είχε η Ελλάδα αν δεν κατέφευγε σε μια τέτοια λύση . Συγκεκριμένα στο πρώτο κεφάλαιο αναφερόμαστε στην

διεθνή οικονομική κρίση και στα αίτια δημιουργίας της, συμπεραίνοντας στο πως επεκτάθηκε στην Ελλάδα. Προχωρώντας στο δεύτερο κεφάλαιο με την επεξήγηση των όρων που χρειάζονται για να κατανοήσει κάποιος την φύση του προβλήματος φτάνουμε στα πραγματικά αίτια τις ελληνικής κρίσης και με μια ανασκόπηση του χρόνιου οικονομικού και πολιτικού προβλήματος στην Ελλάδα, καταλήγουμε στην ύφεση του 2009. Εν συνεχεία στο τρίτο κεφάλαιο μελετάμε την υπαγωγή της Ελλάδος στο Διεθνές νομισματικό ταμείο , αναφέρουμε του όρους των μνημονίων και του λόγους μετάβασης από το πρώτο μνημόνιο στο δεύτερο, ενώ γίνεται και μια συγκριτική αναφορά της Αργεντινής με την Ελλάδα στο πλαίσιο της κρίσης χρέους και της στήριξης από το ΔΝΤ. Κατόπιν στο τέταρτο κεφάλαιο εξετάζουμε τις επιπτώσεις της εφαρμογής του μνημονίου στη Ελληνική οικονομία και κοινωνία και γίνεται μια προσπάθεια να κατανοήσουμε το τι πραγματικά θα αποτελούσε λύση στο πρόβλημα της χώρας. Καταλήγοντας στο πέμπτο κεφάλαιο εξετάζουμε τις εκδοχές που θα μπορούσε να είχαν εφαρμοστεί και να έφερναν την Ελλάδα σε μια διαφορετική θέση από την σημερινή. Ενώ στο έκτο κεφάλαιο γίνεται μια μελέτη στις πτωχεύσεις του σύγχρονου Ελληνικού κράτους μετά από την συμβολή κυρίως του ξένου παράγοντα ώστε να ερμηνευτούν καλύτερα τα σημερινά φαινόμενα και να προβλεφθούν οι επερχόμενες εξελίξεις .

Έτσι θα μπορέσουμε κάνοντας την σύγκριση μετά την έναρξη της εφαρμογής της πολιτικής του Μνημονίου με τις επιπτώσεις που προήλθαν από αυτήν σε σχέση με τις εναλλακτικές οδούς που θα μπορούσε να ακολουθήσει η Ελλάδα και έχοντας επίγνωση των χρόνιων προβλημάτων της και την επιβάρυνση της οικονομίας από την διεθνή κρίση, να εξετάσουμε, εάν όντως εφαρμόσθηκε σωστά η παραπάνω μνημονιακή πολιτική που αναλύσαμε και κατά πόσο εξυπηρέτησε τη χώρα. Έτσι χρησιμοποιώντας τα στοιχεία που αναφέραμε παραπάνω καταλήγουμε σε λύσεις και προτάσεις όπου και αναφέρουμε στο τελευταίο κεφάλαιο της εργασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΔΙΕΘΝΗ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Η Διεθνής Χρηματοπιστωτική Κρίση του 2007 είναι μια παγκόσμια κατάσταση απειλούμενης οικονομικής ύφεσης στον ευρύτερο χρηματοπιστωτικό και τραπεζικό τομέα με γενεσιουργό χώρα τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. Η κρίση αυτή έρχεται 78 χρόνια μετά την τελευταία μεγάλη κρίση του 1929 . Προέκυψε μετά το ξέσπασμα των προβλημάτων στην αγορά στεγαστικών δανείων χαμηλής εξασφάλισης και την αλόγιστη χρήση δομημένων επενδυτικών προϊόντων που εξαρτώνται άμεσα από τη δυνατότητα αποπληρωμής των δανείων από τα οποία παράγονταν.

Η προσπάθεια απομάκρυνσης του πιστωτικού και επιτοκιακού κινδύνου από τις τράπεζες, η μετατροπή στάσιμων κεφαλαίων σε εμπορεύσιμους τίτλους και η μετακίνηση των σύνθετων επενδυτικών τίτλων στις καταστάσεις ειδικών οντοτήτων, προκάλεσαν ένα «ντόμινο» αλυσιδωτών αντιδράσεων στον αμερικάνικο και ευρωπαϊκό τραπεζικό και κτηματομεσιτικό τομέα.

1.1 ΤΟ ΧΑΛΑΡΟ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Κατά την διάρκεια των ετών 1996-2006 στις ΗΠΑ, το κλίμα της ευημερίας στις χρηματιστηριακές αγορές και αγορές στέγης συνέβαλε στην αύξηση των τιμών και την αύξηση της κατανάλωσης, έκανε τα αμερικανικά νοικοκυριά να πιστέψουν ότι είχαν γίνει πλούσια, με τους Αμερικανούς να μπαίνουν στον πειρασμό να αυξήσουν δυσανάλογα τον δανεισμό και τις δαπάνες για σπίτια, αυτοκίνητα και άλλα καταναλωτικά διαρκή αγαθά. Οι χρηματοοικονομικές αγορές ήταν πρόθυμες να δανείσουν σε αυτά τα νοικοκυριά, διότι οι πιστωτικές αγορές λειτουργούσαν κάτω από ένα χαλαρό ρυθμιστικό πλαίσιο, το οποίο εξυπηρετούσε τον ανεύθυνο δανεισμό.

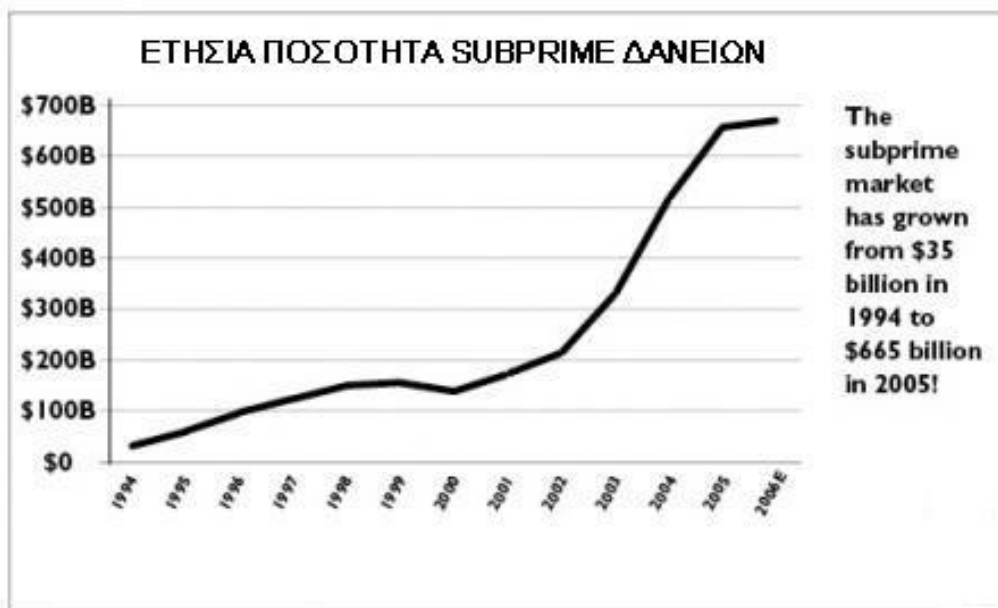
Ως συνέπεια αυτού ήταν το καθαρό το εισόδημα των αμερικανικών νοικοκυριών να αυξηθεί σημαντικά. Όμως πολιτική του εύκολου χρήματος, η οποία είχε την υποστήριξη ρυθμιστικών αρχών που στην πραγματικότητα απέτυχαν στη σύσταση ενός πλαισίου κανόνων, δημιούργησε άνευ προηγουμένου «φούσκες» στους τομείς κατοικιών και καταναλωτικής πίστης σε ΗΠΑ, αλλά και σε άλλες χώρες, κυρίως

εκείνες τις χώρες που είχαν υιοθετήσει τακτικές ανάλογες με την πολιτική των ΗΠΑ. (http://el.wikipedia.org/wiki/Διεθνής_χρηματοπιστωτική_κρίση_2007-2008)

1.2 Η ΡΑΓΔΑΙΑ ΕΞΑΠΛΩΣΗ ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ ΧΑΜΗΛΗΣ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

Στην αμερικανική αγορά αναπτύχθηκε πολύ μια ιδιαίτερη κατηγορία στεγαστικών δανείων, τα λεγόμενα Δάνεια Χαμηλής Εξασφάλισης (Sub-Prime Loans). Πρόκειται για δάνεια που χορηγούνταν χωρίς εγγύηση σε οικογένειες με ιδιαίτερα χαμηλή πιστοληπτική ικανότητα, σε πολλές περιπτώσεις μη ευκατάστατες. Τα δάνεια αυτά δίνονταν με ευκολία και ανέρχονταν στο 13% της συνολικής στεγαστικής πίστης των ΗΠΑ.

Διάγραμμα 1. Ετήσια ποσότητα δανείων Subprime μέχρι τα τέλη του 2005

Πηγή: www.worldpress.com

Στο διάγραμμα 1 βλέπουμε ότι η αξία των subprime δανείων έφτασε στα 655 εκ. δολάρια στην παγκόσμια αγορά στα τέλη του 2005.

Τα δάνεια αυτά κατά κύριο λόγο βασιζόταν σε Δομημένα Χρεωστικά Ομόλογα (Collateralized Debt Obligation) τα οποία είναι στην ουσία αναδιαρθρωμένα ομόλογα

υψηλού κινδύνου δηλαδή ομόλογα που έχουν βαθμολογηθεί ως κάτω από τον επενδυτικό βαθμό, με αυτό τον τρόπο μπορούσε να αυξηθεί η επενδυτική τους αξία, έτσι τα ανώτερα CDOs μπορούσαν να καλύψουν τις ελάχιστες απαιτήσεις αξιολόγησης για τους διάφορους επενδυτές.

Τα προβλήματα που προέκυψαν από τη χορήγηση των subprime δανείων οφείλονται στο ότι δεν υπήρχε σωστή αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας των δανειοληπτών ώστε να υπάρχει η ανάλογη επιτοκιακή χρέωση με βάση τον κίνδυνο. Έτσι όταν τα επιτόκια άρχιζαν να ανεβαίνουν, πολλοί δανειολήπτες αδυνατούσαν να ανταποκριθούν υποχρεώσεις τους, ταυτόχρονα οι τιμές των κατοικιών έπεφταν και οι μη αποπληρωμές διευρύνονταν. Συνεπώς, όταν τα αναδιαρθρωμένα CDOs, τα οποία υποστηρίζονται από στοιχεία ενεργητικού αμφιβόλου αξίας, όπως τα Δάνεια Χαμηλής Εξασφάλισης, έχαναν τη ρευστότητα τους και οι απώλειες μεγάλωναν, τα ομόλογα και τα παράγωγά τους να αναφέρονταν ως «τοξικό» χρέος και η διατήρηση αυτών των «τοξικών» στοιχείων ενεργητικού οδήγησε στην εξαφάνιση αρκετών επενδυτικών τραπεζών στην περίοδο του 2007.

(http://el.wikipedia.org/wiki/Ομόλογα_Υψηλού_Κινδύνου)

1.3 ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΠΤΩΣΗΣ

Ο διαφορετικός βαθμός αποταμίευσης και επένδυσης ανάμεσα στις χώρες του κόσμου, είχε ως αποτέλεσμα να εκδηλωθεί στις ΗΠΑ έλλειμμα στις τρέχουσες συναλλαγές, σε αντίθεση με τις χώρες της Ασίας και ιδιαίτερα στην Κίνα, όπου διαπιστώθηκε υψηλό πλεόνασμα. Τα γεγονότα αυτά οδήγησαν σε μεταφορά κεφαλαίων από την Ασία προς τις ΗΠΑ, δηλαδή σε φτηνό χρήμα, μεγάλη ρευστότητα και χαμηλά πραγματικά επιτόκια.

Από το 2001 οι τιμές των ακινήτων στις ΗΠΑ ξεκίνησαν μια ανοδική πορεία, η οποία αν και προβλημάτιζε πολλούς αναλυτές, αφέθηκε ελεύθερη να εξαπλωθεί. Ορισμένοι αναλυτές μάλιστα δικαιολογούσαν την άνοδο των τιμών ως άνοδο της ποιότητας των κατοικιών. (McCarthy & Peach (2004), (2007)). Η άνοδος των τιμών των κατοικιών σταμάτησε στα μέσα του 2006 και, έκτοτε, οι τιμές άρχισαν να πέφτουν και να σταθεροποιούνται περίπου τον Απρίλιο του 2009 υπεύθυνες ήταν οι υπό πίεση

ανταγωνισμού τράπεζες που χορηγούσαν δάνεια σε νοικοκυριά με πρόβλημα στην αποπληρωμή, έχοντας ως μόνη ασφαλιστική δικλείδα την μελλοντική ανατίμηση της κατοικίας, χωρίς να επιδεικνύεται τραπεζική εγκράτεια και έλεγχος για τον πιστωτικό κίνδυνο. Ξεκάθαρο παράδειγμα της ίδιας επεκτατικής πολιτικής χορηγήσεων αποτελεί η εξάπλωση των interest rate only loans, δηλαδή δανείων στα οποία η μηνιαία πληρωμή δεν ήταν το παραδοσιακό τοκοχρεολύσιο, αλλά μόνον ο τόκος και με το κεφάλαιο να πληρώνονταν εξ ολοκλήρου στη λήξη (Garefalakis et al, 2011a). Σε μελέτη των Mian & soufi (2009), παρουσιάζονται στοιχεία σύμφωνα με τα οποία, στις περιοχές των Η.Π.Α. με υψηλό δανεισμό των νοικοκυριών σε σχέση με το εισόδημά τους, οι τιμές των ακινήτων αυξήθηκαν γρηγορότερα, ενώ στη συνέχεια έπεσαν περισσότερο. Είναι γεγονός ότι η στεγαστική πίστη επιταχύνθηκε πολύ περισσότερο από τα υπόλοιπα δάνεια στις Η.Π.Α.

Η έλλειψη εγκράτειας δανεισμού από πλευράς τραπεζών δικαιολογείται, πρώτον, από το γεγονός ότι η αξία του ενέχυρου σε ένα στεγαστικό δάνειο έως το 2006 συνεχώς αυξάνονταν και, συνεπώς, ο κίνδυνος πτώχευσης του νοικοκυριού δεν ενείχε αναμενόμενες απώλειες για τις τράπεζες. Δεύτερον, δικαιολογείται και από τη δυνατότητα τιτλοποίησης των στεγαστικών δανείων. Με την τιτλοποίηση, οι τράπεζες έδωχαν τα δάνεια και κατ' επέκταση και τον πιστωτικό κίνδυνο από τον ισολογισμό τους. Η πρακτική των τιτλοποιήσεων πολλαπλασιάστηκε από τα μέσα της δεκαετίας του 1990, με αποτέλεσμα οι τράπεζες να γίνονται απλές μεσάζουσες της γραφειοκρατίας του στεγαστικού δανείου. Η τιτλοποίηση αύξανε και τη ρευστότητά τους ώστε να παρέχουν νέα στεγαστικά ή άλλα δάνεια.

(Καραμούζης Ν., Κολλιντζάς Τ., Χαρδούβελης Γ. & Ψαλιδόπουλος Μ. (2009), «Η κρίση του 2007-2009: τα αίτια, η αντιμετώπιση και οι προοπτικές», *Οικονομία και αγορές*, Vol. IV, No 8, pp 10-12

Στις αρχές του 2007 επικρατούσε έντονη φημολογία γύρω από τη στεγαστική αγορά των ΗΠΑ που παρουσίαζε σημάδια κόπωσης οι αναλυτές έκφραζαν την ανησυχία τους για μια επερχόμενη κρίση ενώ οι τράπεζες πλέον χορηγούσαν δάνεια με φειδώ, τότε τα πρώτα συμπτώματα της κρίσης είχαν είδη κάνει την παρουσία τους. Την ίδια περίοδο πολλά νοικοκυριά μείωναν σε μεγάλο βαθμό τις καταναλωτικές τους δαπάνες καθώς αισθάνονταν ότι κάτι συμβαίνει, με την πτώση των τιμών των ακινήτων και την αδυναμία μεγάλων ομάδων του πληθυσμού να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του για δάνεια subprimes άρχισαν οι πλειστηριασμοί να διαδέχονται ο ένας μετά τον άλλο

και οι τράπεζες να ξεμένουν από ρευστό καθώς οι καταθέτες έσπευσαν να σηκώσουν τα χρήματά τους.

Η αδυναμία είσπραξης των απαιτήσεων των αμερικανικών τραπεζών από τους δανειολήπτες των sub-primes, συνεπάχθηκε η αδυναμία πληρωμής των υποχρεώσεων σε τοκομερίδια και αξίες ομολόγων και CDOs στα οποία είχαν επενδύσει πολλές ευρωπαϊκές τράπεζες, την ίδια στιγμή που πλήθαιναν οι αναλήψεις πανικού. Τα ομόλογα που κατείχαν οι τελευταίες δεν είχαν αντίκρισμα, ενώ το πρόβλημα ρευστότητας προκάλεσε δυσπιστία στη δυνατότητα αποπληρωμής σε περίπτωση δανεισμού μιας τράπεζας από μια άλλη, με αποτέλεσμα να αυξηθούν τα επιτόκια της διατραπεζικής αγοράς. Στα μέσα του 2007 η κρίση άρχισε να διευρύνεται όλο και περισσότερο, οδηγώντας σε πτώχευση ένα μεγάλο αριθμό τραπεζικών ομίλων. Το ντόμινο αυτό, με τις τράπεζες να κλείνουν η μια μετά την άλλη, εξαπλώθηκε και στην Ευρώπη στα τέλη Σεπτεμβρίου του 2008. Στην αρχή επηρεάζει την Ισλανδία, οπού οι τρεις μεγαλύτερες τράπεζες δήλωσαν πτώχευση. Η Βρετανία, που ακολούθησε το αμερικανικό μοντέλο ήταν από τις πρώτες χώρες που επλήγησαν από την κρίση. Πολλές τράπεζες κρατικοποιήθηκαν και άλλες συγχωνεύθηκαν. Η Γαλλία ομοίως είχε υιοθετήσει τέτοια προϊόντα, ενώ ανακατατάξεις παρατηρήθηκαν σε Βέλγιο, Ιταλία, Λουξεμβούργο και Ολλανδία. Η Διεθνή χρηματοπιστωτική κρίση από την εμφάνιση της μέχρι και σήμερα, είχε βαρύ αντίκτυπο στο διεθνές εμπόριο και στην παραγωγή όλων των χωρών διεθνώς, ανεξάρτητα από το τι οικονομική πολιτική ακολουθούσαν.

Τα οικονομικά ιδρύματα που επηρεάστηκαν περισσότερο από την κρίση αφορούσαν εκμετάλλευση ακινήτων , χωρίς να απουσιάζουν προβλήματα σε τραπεζικές ή ασφαλιστικές υπηρεσίες. Τα πραγματικά προβλήματα της κρίσης διαφάνηκαν στην ελληνική οικονομία, με την άνοδο των επιτοκίων και το συντηρητισμό του χρηματοπιστωτικού συστήματος να πλήττει δανειολήπτες, μικρομεσαίες επιχειρήσεις, την αγοραστική συμπεριφορά των καταναλωτών και λοιπές πτυχές της αγοράς, με άμεσο αντίκτυπο στην οικονομία. (Jeffrey D. Sachs(2008), Το σκάσιμο της «φούσκας» και η παγκόσμια ανάκαμψη, ΑΡΘΡΟ ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ, [Σελίδα: 19])

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Στην Ελλάδα, τα αποτελέσματα της οικονομικής κρίσης ήταν ορατά ήδη το 2008 όπου οι καθαρές συνολικές επενδύσεις υποχώρησαν στο 8% περίπου του ΑΕΠ, δηλαδή κατά 4,5 εκατοστιαίες μονάδες έναντι του 2007. Αυτό σηματοδοτεί αφενός την συρρίκνωση των εισοδημάτων και αφετέρου την αναβολή της υλοποίησης των επενδυτικών σχεδίων του ιδιωτικού τομέα εν όψει της μείωσης της ζήτησης που χαρακτηρίζει τις δυσκολίες πρόσβασης στον δανεισμό που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις «χρηματοπιστωτική ασφυξία».

Η ελληνική οικονομία εισήλθε σε ύφεση κατά το 2009. Από τους τελευταίους μήνες του 2009 η κρίση εκδηλώθηκε κυρίως ως δημοσιονομική κρίση (εκτίναξη του δημοσιονομικού ελλείμματος στα 13,6% του ΑΕΠ και του δημόσιου χρέους στα 120% του ΑΕΠ).

Κατά την πρώτη περίοδο της κρίσης, μέχρι τα μέσα του 2009 όταν οξυνόταν η κρίση των τραπεζών, όλες οι κυβερνήσεις των αναπτυγμένων καπιταλιστικών χωρών χρηματοδότησαν την διάσωση του χρηματοπιστωτικού συστήματος, με αποτέλεσμα την μεγάλη διόγκωση του δημοσιονομικού ελλείμματος και του δημοσίου χρέους.

2.1 ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟ ΕΛΛΕΙΜΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ

Πριν φτάσουμε στο σημείο να αναλύσουμε στο πώς έφτασε η Ελλάδα στον κύκλο του υπερδανεισμού και τις υπερχρέωσής καλό είναι να εξηγήσουμε τους όρους δημόσιο χρέος και δημοσιονομικό έλλειμμα.

Η κάθε χώρα καταρτίζει κάθε χρόνο το προϋπολογισμό της, του οποίου παρακολουθεί την εκτέλεση και διορθώνει τις λεγόμενες αστοχίες. Δηλαδή γράφει αναλυτικά και με ποσά στα λογιστικά της βιβλία ποια, από ποιους και πόσα έσοδα υπολογίζει να εισπράξει και αντίστοιχα ποια, σε ποιους και πόσα έξοδα υπολογίζει να πληρώσει. Όταν κλείσει η χρήση ανάλογα με το πόσα έσοδα είχε και πόσα έξοδα πραγματοποίησε έχουμε ένα αποτέλεσμα είτε κέρδος είτε ζημία. Το κέρδος της χρονιάς που έκλεισε

ονομάζεται πλεόνασμα ενώ η ζημία ονομάζεται δημόσιο έλλειμμα και είναι το ποσό κατά το οποίο τα έξοδα της κυβέρνησης υπερβαίνουν τα έσοδα κατά τη διάρκεια ενός έτους. Όταν έχουμε έλλειμμα η κυβέρνηση έχει πληρώσει περισσότερα από όσα έχει εισπράξει φτάνουμε λοιπόν στο Δημόσιο χρέος. Δημόσιο χρέος είναι το σύνολο των οφειλών σε χρήμα του ευρύτερου δημόσιου τομέα. Υπό την έννοια ευρύτερος δημόσιος τομέας συμπεριλαμβάνονται όλα τα επίπεδα δημόσιας διοίκησης ενός κράτους: κυβέρνηση, νομαρχία, δήμος κλπ.. Το δημόσιο χρέος αυξάνεται από έτος σε έτος κατά το ποσό που ο ετήσιος κρατικός προϋπολογισμός παρουσιάζει έλλειμμα, ή αντιστρόφως μειώνεται κατά το ποσό που παρουσιάζει πλεόνασμα. Δηλαδή κάθε χρονιά που έχουμε έλλειμμα αυτό προστίθεται στο σύνολο των οφειλών που ονομάζεται Δημόσιο χρέος.

2.2 ΤΟ ΧΡΕΟΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΑΕΠ

Το Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν(ΑΕΠ), προσδιορίζει το μέγεθος της οικονομίας μιας χώρας. είναι δηλαδή "το άθροισμα της αξίας όλων των αγαθών και υπηρεσιών που παρήγαγε μια χώρα μέσα σε ένα έτος". Το ΑΕΠ είναι χρήσιμο όταν θέλουμε να κάνουμε συγκρίσεις μεταξύ χωρών και οικονομικών μεγεθών. Για παράδειγμα δε θα ήταν σωστό να συγκρίνουμε τα ποσά που δαπανήθηκαν από την Ελλάδα και την Ιταλία λόγω χάρη για την παιδεία. Μια σύγκριση όμως των ποσοστών των δαπανών ως προς το ΑΕΠ θα είχε πιο πολύ νόημα αν είναι μια οικονομία με ΑΕΠ 100 δις ξοδεύει 5 δις για την παιδεία και μια άλλη οικονομία των 200 δις ξοδεύει 7 δις για την παιδεία, 2 δις περισσότερα μεν, αλλά σαν ποσοστό λιγότερο από την πρώτη χώρα.

Το χρέος ως προς το ΑΕΠ είναι η σχέση μεταξύ του δημόσιου χρέους και του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος, καθώς ο λόγος μεταξύ των δύο αυτών μεγεθών αποτελεί ένα σημαντικό δείκτη για την χρηματοοικονομική βιωσιμότητα ενός κράτους. Αν για παράδειγμα μια χώρα έχει χρέος 50% του ΑΕΠ της σημαίνει πως πιθανό να μπορεί να το χειριστεί καλύτερα από μια άλλη χώρα που έχει χρέος 70% του ΑΕΠ. Φυσικά δεν είναι αυτό το μόνο κριτήριο αλλά το χρέος ως προς το ΑΕΠ αποτελεί ένα σεβαστό ποιοτικό κριτήριο του χρέους παρά το γεγονός πως η Ελλάδα δέχθηκε δριμύτατες επικρίσεις για το χρέος της ,στην πραγματικότητα αυτό δεν άλλαξε και πολύ τα τελευταία 10 χρόνια σε σχέση με το ΑΕΠ. Το χρέος της Ελλάδος αυτά τα χρόνια ήταν κοντά στο 100% του ΑΕΠ της. Δηλαδή μπορεί να αύξανε το ποσό του Ελληνικού

χρέους αλλά αύξανε ταυτόχρονα και το ΑΕΠ της χώρας. Η πραγματική αξιολόγηση ενός χρέους έχει να κάνει ακριβώς με αυτό το κλάσμα, δηλαδή χρέος / ΑΕΠ και όχι με την απόλυτη τιμή του χρέους.

Ένας τρόπος για να εμφανίσει μια χώρα καλύτερα οικονομικά μεγέθη θα μπορούσε να είναι αντί να μειώνει το χρέος της να φροντίζει να αυξάνει περισσότερο το ΑΕΠ της, φροντίζοντας να αυξηθεί περισσότερο ο παρονομαστής (το ΑΕΠ) από τον αριθμητή (Χρέος) καταφέρνει να μειώνει το συνολικό ποσοστό και να παρουσιάζει μια καλύτερη κατάσταση για την οικονομία.

(www.veriorama.com)

2.3 ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΛΛΕΙΜΑ

Όταν μία χώρα δανείζεται από το εξωτερικό, καταναλώνει περισσότερο από ότι παράγει. Η επιπρόσθετη κατανάλωση προέρχεται από εισαγωγές, τις οποίες η χώρα μπορεί να αγοράσει από τους ξένους, χρησιμοποιώντας τα χρήματα με τα οποία δανείζεται από αυτούς. Στην Ελλάδα λοιπόν, οι Έλληνες πολίτες κατανάλωναν εισηγμένα αγαθά με τα χρήματα που δανειζόταν η κυβέρνησή τους από το εξωτερικό. Τα χρήματα του δανεισμού διοχετεύονταν από την κυβέρνηση στους πολίτες με διάφορους τρόπους, π.χ. μέσω των μισθών των δημοσίων υπαλλήλων, των πληρωμών σε προμηθευτές του κράτους, των συντάξεων που καταβάλλονταν στους συνταξιούχους. Λόγω των υψηλότερων εισοδημάτων τους, οι πολίτες κατανάλωναν περισσότερο και στο σύνολό της η Ελλάδα κατανάλωνε περισσότερο από ότι παρήγαγε.

Πίνακας 1. Εμπορικό Ισοζύγιο και εξωτερικός δανεισμός 1990-2009

Δεκαετία	1990-1999	2000-2009
Εμπορικό ισοζύγιο (εξαγωγές μείον εισαγωγές ως % επί του ΑΕΠ)	-10,7	-11,4
Καθαρός δανεισμός ως % επί του ΑΕΠ	4,1	10,2
Καθαρές μεταβιβάσεις ως % επί του ΑΕΠ	5,9	2

Πηγή: ΟΟΣΑ

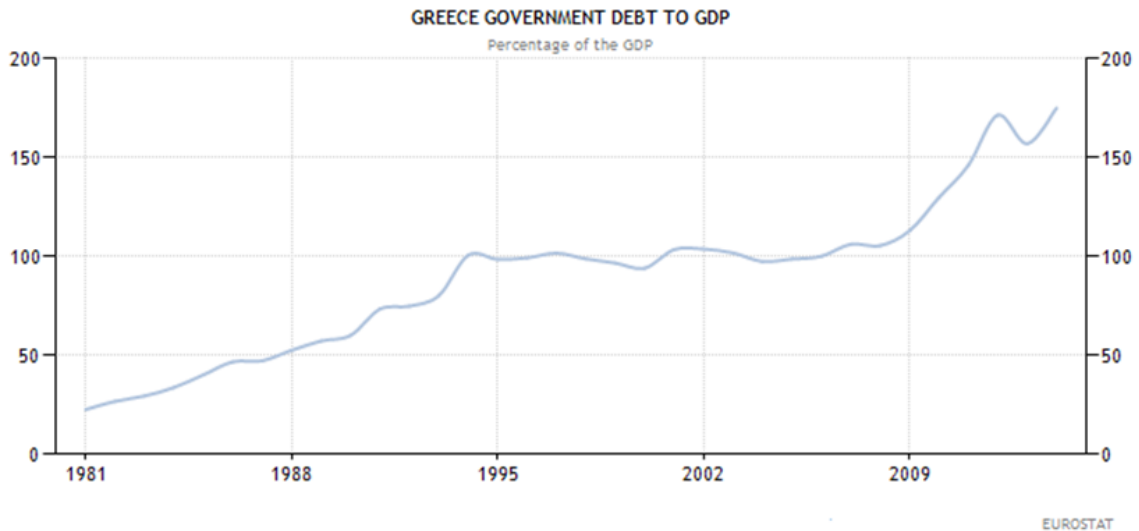
Η πρώτη σειρά στον Πίνακα 1 αφορά το εμπορικό ισοζύγιο, το οποίο προκύπτει αφαιρώντας τις εισαγωγές από τις εξαγωγές. Κατά τις τελευταίες δύο δεκαετίες το εμπορικό ισοζύγιο ήταν αρνητικό, δηλαδή η Ελλάδα εισήγαγε περισσότερο από ότι εξήγαγε. Το αρνητικό εμπορικό ισοζύγιο σημαίνει επίσης ότι η Ελλάδα κατανάλωνε και επένδυε περισσότερο από ότι παρήγαγε. Πράγματι, η επιπλέον κατανάλωση και οι επενδύσεις προέρχονταν από εισαγωγές, οι οποίες ξεπερνούσαν τις εξαγωγές. Επίσης βλέπουμε ότι ο εξωτερικός δανεισμός αυξήθηκε διότι η Ελλάδα πραγματοποιούσε εισαγωγές σε ακόμη μεγαλύτερο βαθμό σε σχέση με τις εξαγωγές της και διότι οι μεταβιβάσεις από το εξωτερικό μειώθηκαν.

(<http://www.greekeconomistsforreform.com>)

2.4 Η ΔΙΕΤΙΑ ΤΗΣ ΥΦΕΣΗΣ

Η μεγάλη εκτόξευση του δημόσιου χρέους στην Ελλάδα έγινε τη δεκαετία του 1980 όταν από 24% του ΑΕΠ διογκώθηκε σχεδόν πέντε φορές και έφτασε στο 115% το 1990. Παρά όμως την πρωτοφανή άνοδο του χρέους και τις αλλεπάλληλες υποτιμήσεις τα δραχμής η οικονομία έμεινε καθηλωμένη στη στασιμότητα, ποτέ όμως δεν έγινε η άνοδος τόσο μεγάλη και απειλητική όσο το 2008 όπου και πείρε αυτές τις διαστάσεις λόγω της διεθνούς οικονομικής κρίσης αλλά και της ταυτόχρονης έκθεσής της Ελλάδας τόσο στο δημοσιονομικό έλλειμμα της όσο και στο εξωτερικό. Το χρέος της Ελλάδας την διετία 2008-2009 ήταν καταστροφικό και έφτασε στο σημείο να γίνει μη διαχειρίσιμο, όπου οδήγησε και στην ταυτόχρονη επιδείνωση των επιτοκίων δανεισμού.

Διάγραμμα 2 Χρέος ως προς ΑΕΠ

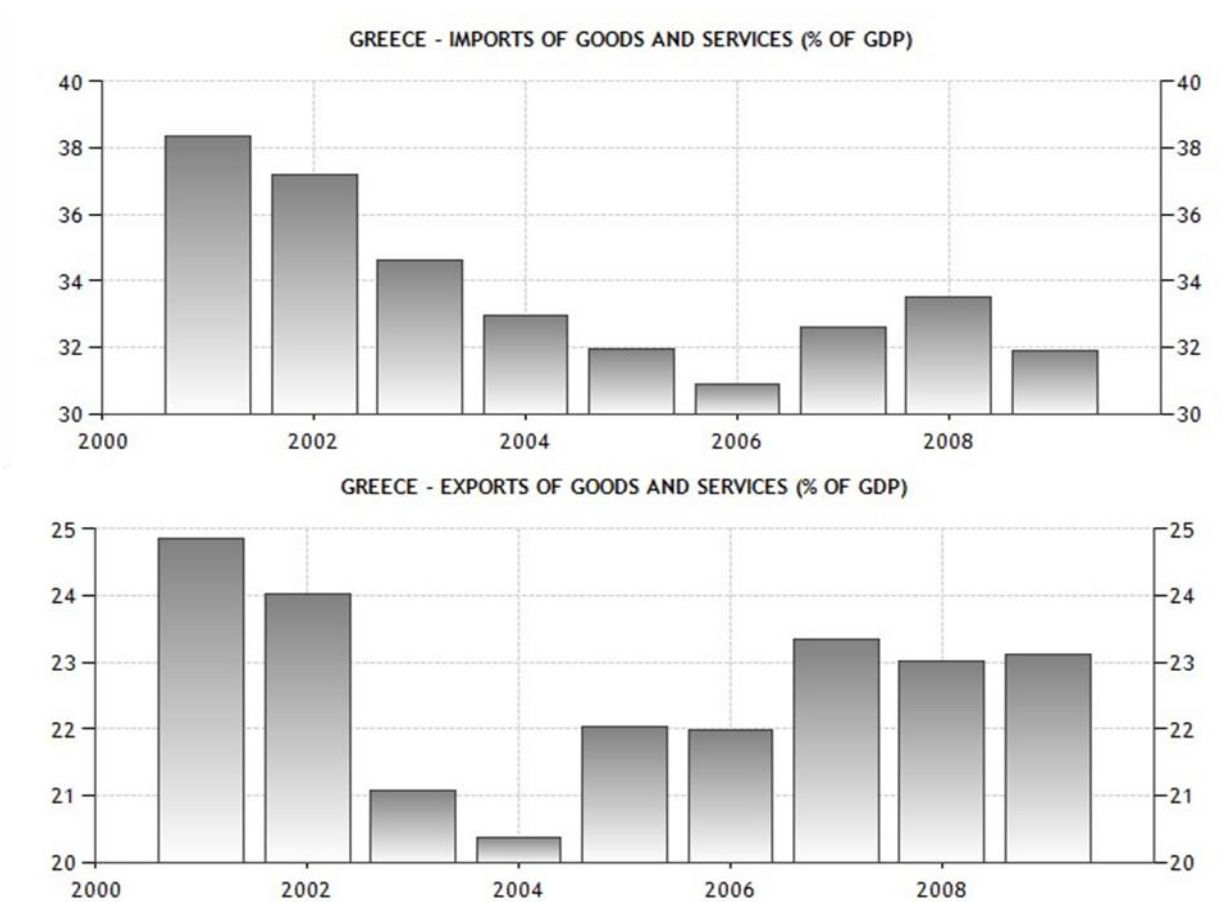
Την περίοδο προ κρίσης το δημόσιο χρέος της Ελλάδας είχε μια ήπια εξέλιξη καθώς αυξανόταν κάθε χρόνο περίπου όσο και οι τόκοι που πλήρωνε οι Ελλάδα αλλά το ισοστάθμιζε η ανάπτυξη του εισοδήματος. Συγκεκριμένα το ποσό της απόδοσης του χρέους ήταν περίπου 10 δις ευρώ ανά έτος αλλά ταυτόχρονα αυξανόταν το εθνικό εισόδημα από 10 έως 15 δις ευρώ κατ' έτος, έτσι μειωνόταν σταθερά ο λόγος χρέους προς ΑΕΠ και η Ελλάδα εξυπηρετούσε τις υποχρεώσεις της.

Την διετία 2008-2009 προστέθηκε ένα χρέος στην Ελλάδα της τάξης των 57 δις ευρώ τρεις φορές δηλαδή παραπάνω από το συνήθως όριο, ως εκ τούτου οι δανειακές ανάγκες της πλήθυναν σε διάστημα λίγων μηνών, η αντιστροφή των πρωτογενών πλεονασμάτων σε ελλείμματα σε συνδυασμό με την απουσία αποκρατικοποιήσεων και την καθίζηση της οικονομικής μεγέθυνσης λόγω της ύφεσης την περίοδο αυτή, άνοιξαν την ψαλίδα του χρέους πολύ περισσότερο από το ΑΕΠ.

Κατά το 2009 το ΑΕΠ παράμενε στάσιμο σε Ονομαστικούς όρους ενώ το χρέος συνέχισε να συσσωρεύεται, η αίτια αυτών ήταν πως παρόλο την διόγκωση του χρέους το 2008 οπού ήταν συγκρίσιμη με ότι συνέβη και σε άλλες χώρες της ευρωζώνης που χρηματοδότησαν πακέτα διάσωσης και ενίσχυσης των τραπεζών, θα μπορούσε να παραμείνει ένα διαχειρίσιμο πρόβλημα, όμως ακόμη και το 2008 συνεχίστηκε το έλλειμμα στο ισοζύγιο πληρωμών το οποίο απαιτούσε δανειακούς πόρους για να καλυφτεί η αύξουσα κατανάλωση εισαγόμενων στην Ελλάδα.

Έτσι το πρόβλημα ρευστότητας που ανέκυψε από την διεθνή κρίση είχε βαριές συνέπειες στη Ελλάδα ,όχι μόνο εξαιτίας του Ελλείμματος του κρατικού προϋπολογισμού ,αλλά και εξαιτίας του εξωτερικού ελλείμματος που υπήρχε είδη στην χώρα μας . Όταν όμως είχε μειωθεί η ρευστότητα στις διεθνής χρηματαγορές λόγω τις κρίσεις ο δανεισμός για χώρες με μεγάλο εξωτερικό έλλειμμα έγινε ακριβός. (Χριστοδουλάκης Ν. (2011). *ΣΩΖΕΤΑΙ Ο ΤΙΤΑΝΙΚΟΣ: Από το μνημόνιο ξανά στην ανάπτυξη*. Αθήνα: Εκδόσεις ΠΟΛΙΣ)

Διάγραμμα 2. Γραφήματα εισαγωγών- εξαγωγών ως ποσοστό επί του ΑΕΠ

Γράφημα 1: Πηγή: www.wordpress.com

2.5 ΜΙΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΧΡΕΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Το χρέος της Ελλάδας ήταν τις τελευταίες δεκαετίες ένα από τα σοβαρότερα προβλήματα της οικονομίας, τα αίτια της Ελληνικής κρίσης είναι πολλά, ο κυρίως λόγος είναι ότι για πολλά έτη το κράτος συστηματικά δαπανούσε πολύ περισσότερα από τα έσοδά του. Οι πολιτικές δραστικής μείωσης των φορολογικών εσόδων που ακολούθησαν οι ελληνικές κυβερνήσεις για πάνω από μια δεκαετία πριν την κρίση όπου οι κυβερνήσεις αύξαναν παράλληλα το χρέος καθώς μείωναν τους συντελεστές φορολόγησης του κεφαλαίου και της μεγάλης περιουσίας άρα και τα δημόσια έσοδα, οι εξοπλιστικές και στρατιωτικές δαπάνες που πραγματοποιούνται επί δεκαετίες και η φοροδιαφυγή που είναι ένα άλλο αίτιο όπου η κυβέρνηση αδυνατούσε να παρέχει κρατικές υπηρεσίες υψηλής ποιότητας, επίσης το φορολογικό σύστημα που χαρακτηριζόταν από ανισότητες ενώ ωφελούνταν δραστηριότητες χαμηλής ανάπτυξης, κάνουν φανερό ότι η δημοσιονομική κατάρρευση να μεν εντάχθηκε μετά το 2008 αλλά η ίδια προϋπήρχε της διεθνούς κρίσης. Δεν είναι αμελητέα βέβαια και η νεοφιλελεύθερη στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που απέκλειε την στήριξη των δημοσίων Οικονομικών της Ευρωζώνης με απευθείας δανεισμό από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, αλλά υποχρέωνε τις κυβερνήσεις να αντλούν δάνεια μόνο από τις εμπορικές τράπεζες και γενικότερα τις χρηματοπιστωτικές αγορές, με αποτέλεσμα την εκτίναξη των επιτοκίων δανεισμού στην συγκυρία της κρίσης, όπως και η ίδια η ύπαρξη του Ευρώ που πριν την κρίση διευκόλυνε την μεταφορά πόρων (αυτόνομων κεφαλαιακών επενδύσεων, χαρτοφυλακίου αλλά και δανειακών κεφαλαίων) προς τις χώρες που αναπτύσσονται ταχύτερα (και οι οποίες κατά τεκμήριο επιτύγχαναν υψηλότερα επίπεδα κερδοφορίας του κεφαλαίου). Όμως η τροπή που πείρε η διόγκωση του χρέους τα έτη μετά το 2008 επέφεραν το τελειωτικό πλήγμα στην ελληνική οικονομία. Μετά το πλήγμα της οικονομικής κρίσης όταν τα περισσότερα κράτη άρχισαν να ξαναβρίσκουν κάποιους ρυθμούς ανάπτυξης στην Ελλάδα τα πράγματα επιδεινώθηκαν, αυξήσεις σε αποδοχές και συντάξεις, ευκαιριακά επιδόματα, κονδύλια καταναλωτικών δαπανών σε διαφημιστικές καμπάνιες και αγορές υλικού καθώς και νέες προσλήψεις στο δημόσιο συνεχίστηκαν ακόμα και ένα χρόνο μετά την κρίση.

Τα φορολογικά έσοδα έπεσαν σε σύγκριση με τις προηγούμενες χρονιές κυρίως λόγω της μεγάλης υπεξαيرέσεις του φπα, της μειωμένης φορολογίας εισοδήματος σε μεγάλες επιχειρήσεις την στιγμή που οι φόροι σε φυσικά πρόσωπα ήταν αυξημένοι. Την ίδια περίοδο συνάπτονται νέα δάνεια για εξοπλισμούς ενώ οι τράπεζες ενισχύονται ξανά .

Στις συνθήκες αβεβαιότητας και κυβερνητικών λαθών ήρθε να προστεθεί η υποβάθμιση των ελληνικών ομολόγων από τους διεθνής οίκους αξιολόγησης, η κυβέρνηση και η αντιπολίτευση δεν αντέκρουσαν την δυσφήμιση από τον ξένο τύπο για απώλεια ελέγχου και εξόδου από το ευρώ και Τον Ιανουάριο του 2009 ο οίκος αξιολόγησης Standard & Poor's υποβάθμισε τη μακροπρόθεσμη πιστοληπτική ικανότητα της Ελλάδας αυξάνοντας το κόστος δανεισμού της χώρας.

Η χώρα περιήλθε στο οικονομικό αδιέξοδο εξαιτίας του υπερβολικού κρατικού ελλείμματος που σε συνδυασμό με την υπέρμετρη ιδιωτική κατανάλωση και το εξωτερικό έλλειμμα οδήγησε σε εθνικό υπερδανεισμό.

(<http://el.wikipedia.org>)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 Η ΥΠΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΟ ΔΝΤ

Η εμμονή της ελληνικής κυβέρνησης στις νεοφιλελεύθερες συνταγές διαχείρισης της οικονομίας ακόμα και ένα χρόνο μετά την διεθνή κρίση έκανε τα έξοδα να μεγαλώσουν επικίνδυνα και το έλλειμμα να κλεινή στο 15,6 % του ΑΕΠ στο τέλος του 2009.

Τον Φεβρουάριο του 2010 αποφασίστηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή η διαμόρφωση ενός πακέτου δανειακής στήριξης του ελληνικού δημοσίου, με την εμπλοκή του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ) υπό τον όρο ότι η χώρα θα ακολουθούσε ένα αυστηρό πρόγραμμα περιστολής των δημοσίων δαπανών. Η κυβέρνηση προσανατολίστηκε στον περιορισμό των μισθολογικών δαπανών του δημοσίου (περικοπή μισθών δημοσίων υπαλλήλων) και στην περιστολή του κοινωνικού κράτους με παράλληλη αύξηση των εσόδων κυρίως από έμμεσους φόρους (αύξηση ΦΠΑ). Άφησε αμετάβλητες τις συνθήκες αναφορικά με άλλες πηγές εσόδων (π.χ. φορολογικοί συντελεστές των επιχειρήσεων, φοροαπαλλαγές εφοπλιστών και άλλων επιχειρηματικών κατηγοριών κλπ) ή δαπανών (π.χ. διατήρηση των υπέρογκων στρατιωτικών δαπανών.) Στις 23 Απριλίου 2010 η ελληνική κυβέρνηση ζήτησε την

ενεργοποίηση του μηχανισμού δανειακής στήριξης εκ μέρους της Ε.Ε και του ΔΝΤ, εγκαινιάζοντας παράλληλα πολιτικές «συρρίκνωσης του κράτους»

3.1 ΠΟΤΕ ΜΠΟΡΕΙ ΜΙΑ ΧΩΡΑ ΝΑ ΔΑΝΕΙΣΤΗ ΑΠΟ ΤΟ ΔΝΤ

Μια χώρα μέλος μπορεί να ζητήσει οικονομική βοήθεια από το ΔΝΤ αν έχει ανάγκη ισολογισμού πληρωμών, δηλαδή αν δεν μπορεί να βρει επαρκή χρηματοδότηση με προσιτούς όρους για να καλύψει τις καθαρές διεθνείς πληρωμές της διατηρώντας παράλληλα επαρκή αποθεματικά. Τα δάνεια του ΔΝΤ μετριάζουν τις προσαρμοστικές πολιτικές και μεταρρυθμίσεις που η χώρα πρέπει να εφαρμόσει προκειμένου να διορθώσει το πρόβλημα του ισολογισμού των πληρωμών της και να αποκαταστήσει τις συνθήκες για ισχυρή οικονομική ανάπτυξη.

3.2 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΔΝΤ

Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ / IMF) είναι ένας διεθνής οργανισμός που επιβλέπει το παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα παρακολουθώντας τις συναλλαγματικές ισοτιμίες και τα ισοζύγια πληρωμών και προσφέροντας οικονομική και τεχνική βοήθεια όταν του ζητηθεί. Το ΔΝΤ ιδρύθηκε στις 27 Δεκεμβρίου 1945 στην Ουάσιγκτον κατόπιν συνομολόγησης 39 χωρών που είχαν συμβάλει στο 80% του κεφαλαίου. Έδρα του Οργανισμού ορίστηκε η Ουάσιγκτον ως πρωτεύουσα της χώρας με το μεγαλύτερο ποσοστό συμμετοχής.

Ως κύριος σκοπός του ΔΝΤ ορίζεται η προώθηση της διεθνούς νομισματικής συνεργασίας μεταξύ των κρατών-μελών με ισόρροπη ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου.

Για τον σκοπό αυτό προωθούνται συγκεκριμένα μέτρα, μεταξύ των οποίων είναι :

- ✓ η ενιαία διαδικασία ομαλής προσαρμογής εκάστου κράτους μέλους στις συναλλαγματικές ισοτιμίες,
- ✓ οι διεθνείς διαβουλεύσεις σε περιπτώσεις σημαντικών αλλαγών των ακολουθουμένων συναλλαγματικών πρακτικών,
- ✓ οι επιβολές ορισμένων περιοριστικών συναλλαγματικών μέτρων και, τέλος,

- ✓ η άρση των παραπάνω περιοριστικών μέτρων κατόπιν διαπιστωμένης βελτίωσης οικονομικής θέσης του συγκεκριμένου κράτους-μέλους.

Οποιαδήποτε χώρα μπορεί να ζητήσει να γίνει μέλος του ΔΝΤ. Η αίτηση θα εξεταστεί πρώτα από το Εκτελεστικό Συμβούλιο του ΔΝΤ, το οποίο θα υποβάλει έκθεση στο Διοικητικό Συμβούλιο του ΔΝΤ με εισηγήσεις. Οι εισηγήσεις αφορούν το μερίδιο που αναλογεί (quota) στο υποψήφιο μέλος, τον τρόπο πληρωμής της συνδρομής και άλλους όρους και προϋποθέσεις για ένταξη. Αφού το Διοικητικό Συμβούλιο εγκρίνει την έκθεση, η αιτούσα χώρα οφείλει να λάβει τα απαραίτητα νομικά μέτρα σύμφωνα με τη δική της νομοθεσία ώστε να μπορέσει να υπογράψει τη σχετική συμφωνία με το ΔΝΤ και να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της ως μέλος.

Η βασική αποστολή του ΔΝΤ είναι να παρέχει τεχνική και οικονομική βοήθεια σε χώρες που βρίσκονται σε πολύ δύσκολη οικονομική κατάσταση. Χώρες-μέλη που έχουν πρόβλημα με το ισοζύγιο πληρωμών μπορούν να ζητήσουν δάνεια και βοήθεια στη διαχείριση της εθνικής τους οικονομίας. Για να δοθεί η βοήθεια απαιτείται συνήθως από τις χώρες αυτές να προβούν σε μεταρρυθμίσεις γιατί χώρες με σταθερή συναλλαγματική ισοτιμία μπορούν να δημιουργήσουν οικονομικές, νομισματικές και πολιτικές πρακτικές οι οποίες να οδηγήσουν οι ίδιες το σύστημα σε κρίση. Επιπροσθέτως, όταν η βοήθεια συνίσταται από δάνεια, αυτά συνήθως δίνονται σε δόσεις καθεμιά από τις οποίες δίνεται από την προϋπόθεση ότι έχουν επιτευχθεί συγκεκριμένοι στόχοι.

Όσον αφορά τις επικρίσεις προς το ΔΝΤ, αυτές δικαιολογούνται στη βάση της έλλειψης διαφάνειας εντός του οργανισμού, καθώς και στα μέτρα ενδυνάμωσης μίας εθνικής οικονομίας σε περίοδο αστάθειας.

Πιο συγκεκριμένα, από τη μία, αρκετοί οικονομολόγοι κατακρίνουν το γεγονός πως η οικονομική βοήθεια δίδεται πάντα υπό διάφορες προϋποθέσεις (conditionalities), περιλαμβανομένων των Προγραμμάτων Διαρθρωτικής Προσαρμογής (Structural Adjustment Programs-SAP). Υποστηρίζεται ότι οι προϋποθέσεις αυτές παρεμποδίζουν την κοινωνική σταθερότητα, ενώ τα εν λόγω προγράμματα οδηγούν σε αύξηση της φτώχειας στις χώρες που δέχονται τη βοήθεια. Γενικότερα, το ΔΝΤ είναι υπέρμαχο της μονεταριστικής προσέγγισης, υποστηρίζοντας συχνά την υποτίμηση νομισμάτων. Αντιθέτως, εκείνοι που ανήκουν στη σχολή σκέψης της προσφοράς (supply-side

economics) διαφωνούν ανοικτά με το ΔΝΤ, θεωρώντας την υποτίμηση ως αίτιο αύξησης του πληθωρισμού και συνδέοντας την υψηλή φορολογία με τη συρρίκνωση της οικονομίας.

Από την άλλη, το ΔΝΤ μερικές φορές υποστηρίζει «προγράμματα λιτότητας», που συνεπάγονται αύξηση των φόρων ακόμη και όταν η οικονομία είναι αδύνατη, με στόχο να παρέχουν έσοδα στην κυβέρνηση για να αντιμετωπίσει το έλλειμμα προϋπολογισμού, κάτι φυσικά αντίθετο με την κενυσιανή θεωρία. Οι πολιτικές αυτές επικρίθηκαν από τον Joseph Stiglitz, πρώην οικονομολόγο και αντιπρόεδρο της Παγκόσμιας Τράπεζας, στο βιβλίο του, *Globalization and its Discontents* (2003). Σύμφωνα με τον Stiglitz, (2013) : “...στρεφόμενο σε μία πιο νομισματική προσέγγιση, το ΔΝΤ δεν έχει πλέον έγκυρο στόχο, αφού σχηματίστηκε για να παρέχει κονδύλια σε χώρες για να υλοποιήσουν κενυσιανή αποκατάσταση των πληθωριστικών μεγεθών.

Η ιστορική αναδρομή στις παρεμβάσεις του ΔΝΤ σε διάφορες αδύναμες οικονομίες του πλανήτη καταδεικνύει εν μέρει την αποτυχία του οργανισμού και την καθολική αποτυχία των προγραμμάτων του. Για παράδειγμα, κατά τη διάρκεια της ασιατικής κρίσης (1997-98) και την ώρα που η εκχείλισή της απειλούσε έως και την Ιαπωνία, το Ταμείο δίνει δάνεια 55 δισ. δολ. στην Κορέα, 17 δισ. στην Ταϊλάνδη και 23 δισ. στην Ινδονησία. Είναι η μεγαλύτερη μέχρι στιγμής διάσωση του ΔΝΤ και συνοδεύεται από τα προγράμματα SAP, μέσω των οποίων επιβάλλονται μέτρα λιτότητας, όπως η περικοπή των κρατικών δαπανών, η αύξηση των επιτοκίων, η αναδιάρθρωση του χρηματοπιστωτικού συστήματος, η ανάκληση αποφάσεων για την προστασία του εμπορίου και η ρευστοποίηση αφερέγγυων επιχειρήσεων. Αποτέλεσμα αυτών ήταν η δραματική απώλεια θέσεων εργασίας και η αύξηση των τιμών στα είδη καθημερινής χρήσης, πυροδοτώντας κοινωνική αναταραχή και βίαιες εκδηλώσεις. Η διαφορούμενη συμπεριφορά του ΔΝΤ ακολουθείται και σε άλλες περιπτώσεις, όπως εκείνη της Ισλανδίας (2008), η πρώτη βιομηχανική χώρα που χρειάστηκε πακέτο διάσωσης μετά την Βρετανία (1976). Υπό την απειλή χρεοκοπίας, η χώρα έλαβε δάνειο 2,4 δισ. δολ. Ο οργανισμός όμως καθυστέρησε την εκταμίευση των δόσεων σε μία εκβιαστική κίνηση που στόχευε να πιέσει την Ισλανδία να αποζημιώσει τη Βρετανία και την Ολλανδία για τα χρήματα που έχασαν οι πολίτες τους στις ισλανδικές τράπεζες. Όμως, η πιο χαρακτηριστική και αξιομνημόνευτη παρέμβαση του ΔΝΤ ήταν εκείνη της Αργεντινής (1999-2001), η οποία εξασφαλίζει δάνειο 40 δισ. δολ. υπό την απειλή χρεοκοπίας. Η διαχείριση της κρίσης εκ μέρους του οργανισμού θεωρείται

αποτυχημένη, κυρίως γιατί επέβαλε τους ίδιους όρους λιτότητας που είχαν χρησιμοποιηθεί και κατά την ασιατική κρίση. Όμως, το 2001 η χώρα δεν αποφεύγει τη χρεοκοπία και το τραπεζικό σύστημα καταρρέει, ακολουθώντας τρία χρόνια επώδυνης οικονομικής συρρίκνωσης και πολιτικής κρίσης. Παρόλα αυτά, το 2006, με την αποπληρωμή μεγάλου μέρους των δανείων της, η Αργεντινή κάνει το πρώτο βήμα για την ανάκτηση της οικονομικής της ανεξαρτησίας

(http://www.smexa.gr/index.php/el/news-articles/2009-11-27-12-28_08/488-merit-).

3.3 Ο ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΜΝΗΜΟΝΙΟΥ

Με τον όρο μνημόνιο συσχετίζεται εννοιολογικά με τη μνήμη, ως μνημόνιο εννοείται οποιοδήποτε έγγραφο ή άλλο μέσο βοηθά τη μνήμη μέσω της καταγραφής γεγονότων ή συγκεκριμένων παρατηρήσεων πάνω σε ένα δεδομένο θέμα. Σε ότι αφορά στη διπλωματική γλώσσα, το μνημόνιο είναι επίσημο διπλωματικό έγγραφο, μέσω του οποίου είτε ανταλλάσσονται απόψεις ή εντοπίζονται θέματα για διμερείς ή πολυμερείς συμβάσεις διεθνούς δικαίου.

Σε ότι αφορά στην τυπική δομή του το μνημόνιο περιλαμβάνει πληροφορίες για την τρέχουσα κατάσταση, συνοπτική περιγραφή της προτεινόμενης πολιτικής συζήτηση επί των κεντρικών σημείων-κλειδιών, ανάμεσα στα οποία περιλαμβάνονται θέματα υλοποίησης, γενικά οικονομικά και ειδικά χρηματοπιστωτικά ζητήματα, όπως επίσης και απροσδόκητες αλλαγές. Περιέχει επίσης περίληψη των υπέρ και κατά επιχειρημάτων και προτεινόμενη απόφαση. Θεωρείται σημαντικό γιατί καθορίζει τις ευθύνες των περιλαμβανόμενων μερών εν είδη συμφωνίας, και παρέχει το γενικό πλαίσιο και το κύρος της συμφωνίας, ξεκαθαρίζοντας ταυτόχρονα όρους και ζητήματα συμμόρφωσης σε γενικά προγράμματα. (www.wikipedia.com)

3.4 ΤΑ ΑΥΣΤΗΡΑ ΠΑΚΕΤΑ ΜΕΤΡΩΝ

Η διεθνής οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση έφερε στο προσκήνιο τα προβλήματα της Ελληνικής οικονομίας, η οξύτητα των οποίων κλόνησε την

εμπιστοσύνη των διεθνών αγορών, οδηγώντας σε συνεχείς υποβαθμίσεις της πιστοληπτικής ικανότητας της χώρας και σε αύξηση των επιτοκίων δανεισμού.

Πίνακας 2. Δημόσιο χρέος Ελλάδας –Ευρώπης, 2007-2010

	ΕΛΛΑΔΑ	ΕΥΡΩΖΩΝΗ	ΕΕ27
2007	95,6	66,0	58,7
2008	99,2	69,3	61,5
2009	113,4	78,2	73,0
2010	124,9	84,0	79,3

Πηγή : European Economy Statistical Annex, 2009

Η Ελλάδα δεν κατάφερε να βελτιώσει την θέση της στις διεθνείς αγορές, με αποτέλεσμα, στις 3 Μαΐου 2010, να αιτηθεί 80 δις ευρώ από τις υπόλοιπες 15 χώρες του Ευρώ και 30 δις ευρώ από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο.

Την αίτηση συνόδευαν συνημμένα μνημόνια:

1. Μνημόνιο Οικονομικής και Χρηματοπιστωτικής Πολιτικής.
2. Τεχνικό Μνημόνιο Συνεννόησης και
3. Μνημόνιο Συνεννόησης στις Συγκεκριμένες Προϋποθέσεις Οικονομικής Πολιτικής.

Τα οικονομικά μέτρα που λήφθηκαν ήταν τα εξής

- ✓ Μείωση 30% στα δώρα Χριστουγέννων, Πάσχα, αδείας
- ✓ Μείωση 12% σε όλα τα επιδόματα του Δημοσίου
- ✓ Μείωση 7% στις αποδοχές υπαλλήλων ΔΕΚΟ, ΟΤΑ, ΝΠΙΔ
- ✓ Αύξηση ΦΠΑ από 4,5% στο 5%, από 9% στο 10%, από 19% στο 21%
- ✓ Αύξηση 15% στο φόρο της βενζίνης
- ✓ Επιβολή επιπλέον 10% έως 30% στους φόρους εισαγωγής επί της αξίας των περισσότερων εισαγόμενων αυτοκινήτων.
- ✓ Επαναφορά τεκμηρίων διαβίωσης σε όλα ανεξαιρέτως τα αυτοκίνητα, ακόμα και στα μικρότερου κυβισμού.
- ✓ Επέκταση των τεκμηρίων διαβίωσης σε όλα ανεξαιρέτως τα ακίνητα, ακόμα και στα μικρότερα (Ελευθεροτυπία, τα οικονομικά μέτρα της 3ης Μαρτίου, 2011).

Στη συνέχεια παρά την λήψη των μέτρων, η Ελλάδα δεν είχε καταφέρει καμιά βελτίωση, με αποτέλεσμα ενάμιση μήνα μετά να προσφύγει στην βοήθεια του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, που συγκρότησαν από κοινού μηχανισμό βοήθειας για την Ελλάδα. Η ανακοίνωση της προσφυγής στον μηχανισμό στήριξης έγινε στις 23 Απριλίου (2010) από τον πρωθυπουργό ο οποίος βρισκόταν εκείνη την περίοδο στο Καστελόριζο. Η Ελλάδα προχώρησε σε υπογραφή μνημονίου με το ΔΝΤ και την ΕΕ, για τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν προκειμένου να ενεργοποιηθεί ο μηχανισμός στήριξης. Τα μέτρα ανακοινώθηκαν Κυριακή 2 Μαΐου και προέβλεπαν:

- ✓ Αντικατάσταση του 13ου και του 14ου μισθού των δημοσίων υπαλλήλων με επίδομα 500 ευρώ σε όλους όσους έχουν αποδοχές μέχρι 3000 ευρώ και πλήρης κατάργηση των δύο μισθών για μεγαλύτερες αποδοχές.
- ✓ Αντικατάσταση 13ης και 14ης σύνταξης με επίδομα 800 ευρώ για συντάξεις έως 2500 ευρώ.
- ✓ Περαιτέρω περικοπή επιδομάτων 8% στα επιδόματα των δημοσίων υπαλλήλων και 3% στους υπαλλήλους των ΔΕΚΟ όπου δεν έπαιρναν επιδόματα.
- ✓ Αύξηση του υψηλού συντελεστή ΦΠΑ από 21% σε 23%, του μεσαίου από 10% σε 11% (από 1η Ιουλίου 2010) και από 11% σε 13 % (από 1η Ιανουαρίου 2011) και αντίστοιχα του χαμηλού στο 6,5% (από 1η Ιανουαρίου 2011).
- ✓ Αύξηση στον ειδικό φόρο κατανάλωσης σε καύσιμα, τσιγάρα και ποτά κατά 10%.
- ✓ Αύξηση στις αντικειμενικές τιμές ακινήτων.
- ✓ Πρόσθεση ενός επιπλέον 10% στους φόρους εισαγωγής επί της αξίας των περισσότερων εισαγόμενων αυτοκινήτων.

Επίσης το νομοσχέδιο προέβλεπε αλλαγές στα εργασιακά με αύξηση του ορίου απολύσεων και μείωση του κατώτατου μισθού. Επιπλέον, στο ασφαλιστικό προέβλεπε αύξηση στα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης των γυναικών στο δημόσιο τομέα στα 65 χρόνια έως το τέλος του 2013 με έναρξη το 2011.

<http://www.newsbomb.gr/politikh/news/story/436055/23-apriliou-2010>).

Στις 29 Ιουνίου έγινε η ψηφοφορία στη Βουλή για το μεσοπρόθεσμο πρόγραμμα για τον περιορισμό των δαπανών και αύξηση των εσόδων. Περιορίζονται μισθολογικές και λειτουργικές δαπάνες και προστίθενται νέα φορολογικά μέτρα. Ιδρύεται ο οργανισμός Αποκρατικοποιήσεων (Ταμείο Δημόσιας Περιουσίας) με σκοπό την αξιοποίηση της δημόσιας περιουσίας. Στόχος είναι έσοδα 50 δις από αποκρατικοποιήσεις.

Στα φορολογικά μέτρα του μεσοπρόθεσμου περιλαμβάνονται τα εξής:

- ✓ Αλλαγή φορολογικής κλίμακας με επιβάρυνση σε όλους όσους δηλώνουν εισόδημα από 8.000 ευρώ.
- ✓ Έκτακτη εισφορά για όλους όσους έχουν εισόδημα πάνω από 12.000 Ευρώ
- ✓ Μετάβαση σε ανώτερη κλίμακα ΦΠΑ προϊόντων και υπηρεσιών εστίασης.
- ✓ Επιβολή κλιμακωτής αντικειμενικής δαπάνης κατοικίας.
- ✓ Επιβολή ετήσιου τέλους για τους ελεύθερους επαγγελματίες και τους επιτηδευματίες.
- ✓ Επιβολή ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης για την καταπολέμηση της ανεργίας ύψους 2%.
- ✓ Επιβολή ειδικής εισφοράς Συνταξιούχων Επικουρικής Ασφάλισης που θα παρακρατείται μηνιαία.
- ✓ Αύξηση του ποσοστού παρακράτησης ΛΑΦΚΑ σε όλες τις συντάξεις άνω των 1450 ευρώ, από 4% έως 10% που ίσχυε μέχρι τότε, σε 6% έως 14%.

Στα εργασιακά υπήρξαν επίσης σημαντικές αλλαγές όπως:

- ✓ Θεσπίζεται μέτρο εργασιακής εφεδρείας για οργανισμούς που καταργούνται.
- ✓ Όσοι προσλαμβάνονται χωρίς επαγγελματική εμπειρία θα αμείβονται με μισθό χαμηλότερο κατά 20% από το όριο της Εθνικής Συλλογικής Σύμβασης.
- ✓ Η διάρκεια των συμβάσεων ορισμένου χρόνου πηγαίνει από τα 2 στα 3 χρόνια.

Στο τέλος Αυγούστου ανακοινώθηκε πως η οικονομία της Ελλάδας βρισκόταν εκτός στόχων, καθώς υπήρχε μεγάλη υστέρηση εσόδων και αύξηση δαπανών. Η κατάσταση αυτή μαζί με την απειλή της τρόικας για την μη καταβολή της έκτης δόσης του δανείου του πρώτου πακέτου διάσωσης, οδήγησε την κυβέρνηση σε μία σειρά έκτακτων συμπληρωματικών μέτρων τα οποία ανακοινώθηκαν κατά τη διάρκεια του Σεπτεμβρίου.

Στα μέτρα αυτά που ανακοινώθηκαν περιλαμβάνονται τα εξής:

- ✓ Διεύρυνση του μέτρου της εργασιακής εφεδρείας και σε οργανισμούς που δεν καταργούνται.
- ✓ Νέος έκτακτος φόρος στις κατοικίες που θα καταβάλλεται μέσω λογαριασμού της ΔΕΗ.
- ✓ Περικοπή συντάξεων και μεγάλες περικοπές στο εφάπαξ.
- ✓ Νέες περικοπές μισθών στο δημόσιο και εφαρμογή ενιαίου μισθολογίου.
- ✓ Μείωση του αφορολόγητου ορίου από τις 8.000 ευρώ στις 5.000 ευρώ.
- ✓ Άνοιγμα όλων των κλειστών επαγγελμάτων.

(Καθημερινή ,2011)

Πίνακας 3. Η απόδοση των Δημοσιονομικών μέτρων του 2011

	ΕΣΟΔΑ		ΔΑΠΑΝΕΣ	
	2010 ΠΟΠ	2011 ΠΟΠ	2010 ΠΟΠ	2011 ΠΟΠ
ΕΦΚ εισιρίων		250	500	Μείωση μεθών και αμοιβών
ΕΦΚ εισιρίων		250	500	Μείωση επιδομάτων συντάξων
ΕΦΚ ποτών		50	150	Μείωση υψηλών συντάξων
Ε.Φ. Πολιτοεισίδας		50		
ΦΠΑ		750		
Ημεμεταίθριοι χώροι		150		
	2010 ΠΟΠ	1.500	1.150	2010 ΠΟΠ
	2011 ΠΟΠ	4.250	1.300	2011 ΠΟΠ
Διόρθωση βάσης ΦΠΑ		100	500	Εξοικονομήσεις "Καλλιέργειες"
Αύξηση χαμηλό συντελεστή ΦΠΑ		800	300	Μείωση καταναλωτικών δαπανών
Μείωση σε χαμηλό συντελεστή ΦΠΑ		-250	100	Εξοικονομήσεις ΕΑΠ
Εξίσωση ΕΦΚ εισιρίων		600	100	Πάγωμα συντάξων
Ειδική εισφορά επιχειρήσεων		1.000	500	Μείωση ΠΔΕ
Μείωση φορολογικού συντελεστή επιχειρήσεων		-320	-200	Επίδομα θέρμανσης
Τοκήρια		700		
Φορολόγηση αμοιβών σε τίτλο		150		
Λογιστικός προσδιορισμός αποδομάτων		50		
Δαπάνια ταχυρών παγίων		200		
Άδειες ταχυρών παγίων		500		
Φορολόγηση αυθαρέτων		300		
Αύξηση αντικαταμεινών αξιών		270		
Πρώτα τέλη		150		
	2010 ΝΕΑ	2.280	3.850	2010 ΝΕΑ
	2011 ΝΕΑ	2.280	3.850	2011 ΝΕΑ
Σύστημα εισιρίων-εισιρίων εισιρίων εισιρίων		190	1.400	Μείωση φαρμακευτικής δαπάνης ΟΚΑ
Σύλλογη ληξιπροθέσμων ασφαλών		200	700	Προμήθειες νοσοκομείων
Σύλλογη φορολογικών προστίμων		400	800	Εξοικονομηση από ΔΕΚΟ
Νέο πλαίσιο διεκδίκησης φορολογικών διαφορών		300	150	Στοχευμένα οικογενειακά επιδόματα
Ρύθμιση φορολογικών διαφορών		100	100	Μείωση συμβάσεων ασφαμένου χρόνου
Ρύθμιση διαφορών ασφαλιστικών εισφορών		300	500	Μείωση αμυντικών ασφαλισμών
Αύξηση βασικών παραβόλων		100	200	Επί πλέον μείωση καταναλωτικών δαπανών
Άδειες τηλεοπτικών		350		
Επίδομα σύμβασης αεροδρομίου Αθηνών		250		
Είσπραξη από καταπτώσεις εργασιών		90		

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών - Προϋπολογισμός 2011

Όπως φαίνεται στον Πίνακα 2, από την πλευρά των εσόδων καταβάλλεται μία μεγαλύτερη προσπάθεια σε θέματα φορολογικής διοίκησης και είσπραξης οφειλών, η οποία θα πρέπει να επιβεβαιωθεί και στην πράξη,

3.5 ΤΟ ΑΔΙΕΞΟΔΟ ΜΕΤΑ ΤΟ ΜΝΗΜΟΝΙΟ

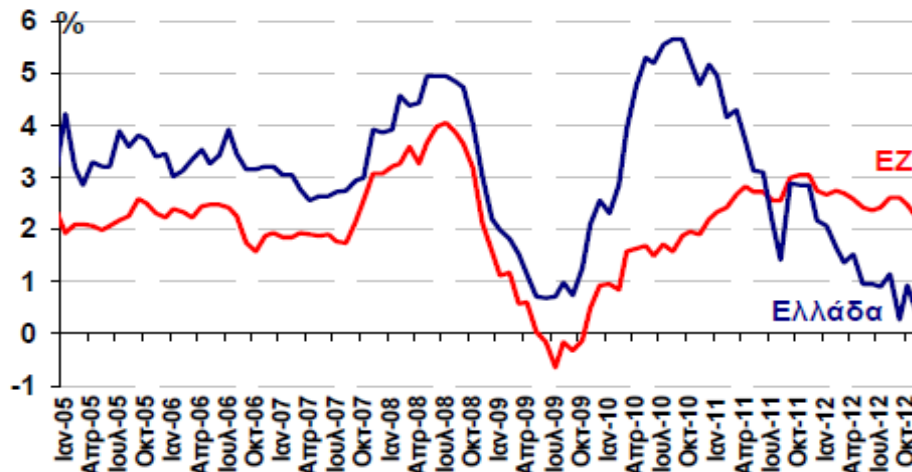
Μετά την υιοθέτηση του μνημονίου η ελληνική οικονομία την βάραιναν δυο παράγοντες το χρέος που είχε υπερτιμηθεί και η ύφεση και στους δυο παράγοντες έπρεπε η κυβέρνηση και το μνημόνιο να είχαν παρέμβει ουσιαστικά.

Όμως η ύφεση συνεχίστηκε αμείωτη το 2011 παραγνωρίζοντας της διαλυτικές συνέπειες του μνημονίου στην απασχόληση και τις επιχειρήσεις .

Αναλυτικά το πρώτο τρίμηνο του 2010 ο πληθωρισμός είχε κλείσει στο 3% και αναμενόταν ότι η αυστηρή δημοσιονομική προσαρμογή του μνημονίου θα τον μηδένιζε αντίθετα ξεπέρασε το 5,5% μετά τις αυξήσεις του ΦΠΑ, τις ανατιμήσεις υπηρεσιών και προϊόντων, σε συνδυασμό με την ύφεση και το ρέμα κλεισίματος επιχειρήσεων δημιούργησε φόβους για περαιτέρω συρρίκνωσης της οικονομίας.

Διάγραμμα 4: πληθωρισμός Ελλάδας - Ευρωζώνης

Σχήμα 3: Πληθωρισμός Ελλάδα – Ευρωζώνη
(Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή, Ιαν. 2005 – Νοεμ. 2012, % ετήσια μεταβολή)

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., EUROSTAT

Στο **διάγραμμα 3** βλέπουμε το ποσοστό του πληθωρισμού της Ελλάδας σε σχέση με τον γενικό δείκτη πληθωρισμού της ευρωζώνης από τις αρχές του Ιουνίου 2005 και παρατηρούμε την ραγδαία αύξηση του πληθωρισμού στην Ελλάδα το πρώτο τρίμηνο του 2010.

Οι λόγοι αυτού μπορούν να επιμεριστούν ως εξής :

1. Ο ΦΠΑ αυξήθηκε αλλά τα έσοδα παρέμειναν τα ίδια, καθώς η αύξηση του ΦΠΑ έδωσε το πρόσχημα σε όσες επιχειρήσεις κλέβουν τον ΦΠΑ αντί να

ρίξουν τις τιμές και να κρατήσουν τον τζίρο τους , να τις αυξήσουν κλέβοντας ουσιαστικά μεγαλύτερα ποσά φόρου. Έτσι παρατηρήθηκε το φαινόμενο να ανεβαίνουν οι τιμές και να πέφτουν τα έσοδα του ΦΠΑ, επιπλέον επιβλήθηκε και η έκτακτη εισφορά ενώ είχαν αυξηθεί και οι φόροι σε καύσιμα και καταναλωτικά είδη .

Πίνακας 4. αποκλίσεις από της προβλέψεις

Έξω έπεσαν οι προβλέψεις για τα έσοδα (ποσά σε εκατ. ευρώ)											
1. ΦΠΑ				2. Ειδικοί Φόροι Κατανάλωσης σε καύσιμα				3. Ειδικοί Φόροι Κατ/σης σε καπνό - αλκοόλ			
Έτος	Πρόβλεψη	Εισπράξεις	Απόκλιση	Έτος	Πρόβλεψη	Εισπράξεις	Απόκλιση	Έτος	Πρόβλεψη	Εισπράξεις	Απόκλιση
2009	20.850	16.582	-4.268	2009	4.450	4.374	-76	2009	2.980	2.924	-56
2010	19.015	17.374	-1.641	2010	5.700	5.698	-2	2010	4.090	3.382	-708
2011	17.361	16.887	-474	2011	4.698	4.653	-45	2011	3.629	3.509	-120
2012	16.560	15.686	-874	2012	4.931	4.464	-467	2012	3.650	3.114	-536

πηγή www.ethnos.gr

Η αδυναμία συγκέντρωσης νέων εσόδων προήλθε αποκλειστικά από την υψηλή φορολογία , διότι οι υψηλοί φόροι περικόπτανε την συνολική ζήτηση στην οικονομία και τελικά μειωνόταν τα φορολογικά έσοδα του κράτους, αυτό συμβαίνει επειδή η υψηλή φορολογία σπέρνει αβεβαιότητα για το μέλλον και τα νοικοκυριά σπεύδουν να αποταμιεύσουν , οι τιμές αυξάνονται λόγο του μεγάλου συντελεστή ως συνέπεια να πέφτουν οι πωλήσεις. Έτσι αυτοί που κλέβουν φόρο αποκτούν μεγαλύτερο κίνητρο να το κάνουν ειδικά σε συνθήκες ύφεσης οπου πιέζονται εισοδηματικά.

- το 2010 σε πολλές αποφάσεις έγινε μια ενιαία επιβολή περικοπών ,χωρίς εκτίμηση των στρεβλώσεων που προκαλούν στην απόδοση εργασίας αλλά και στην μείωση της κατανάλωσης .Όταν κόπηκαν οι χαμηλές συντάξεις προκλήθηκε μεγάλη ύφεση διότι εκείνες ξοδευόταν σε σχέση με τις δεύτερες . Πέρα από της περικοπές και την μείωση των φορολογικών εσόδων η κυβέρνηση είχε μείνει αδρανής σε αποκρατικοποιήσεις και έτσι δε ήρθαν έσοδα παρόλο που το προέβλεπε το πρόγραμμα.
- στο πρόγραμμα του 2010 επιβλήθηκε περικοπή δημοσίων επενδύσεων για να μειωθεί το έλλειμμα αγνοώντας ότι έτσι εντεινόταν η ύφεση κατά ποσοστό του ΑΕΠ .

4. Ενώ η Ελληνική οικονομία είχε άμεση ανάγκη για ρευστότητα η ελληνική κυβέρνηση πάνω στον πανικό της για τον εντοπισμό των φοροφυγάδων ανακοίνωσε ότι θα ανακρίνει και θα φορολογήσει της εγχώριες καταθέσεις την ίδια εποχή που η βρετανική κυβέρνηση καλωσόριζε επιστροφές και νομιμοποιήσεις από το εξωτερικό ενώ κυνηγούσε της αδήλωτες off-shore εταιρίες για να τις εντάξει στο φορολογικό της σύστημα, κάτι που προκάλεσε τον εκπατρισμό δεκάδες δις ευρώ κατά τις κρίσιμες περιόδους ελλειπών ρευστότητας .(Χριστοδουλάκης Ν. Αθήνα(2011). *ΣΩΖΕΤΑΙ Ο ΤΙΤΑΝΙΚΟΣ*: Από το μνημόνιο ξανά στην ανάπτυξη. Εκδόσεις ΠΟΛΙΣ)

3.6 Η ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΝΗΜΟΝΙΟ

Στις 23 Οκτωβρίου συγκλήθηκε έκτακτη σύνοδος κορυφής της Ευρωπαϊκής Ένωσης με στόχο την κατάρτιση ενός οριστικού σχεδίου αντιμετώπισης της κρίσης χρέους στην Ευρωζώνη. Η σύνοδος κατέληξε σε συμφωνία που ανακοινώθηκε τα ξημερώματα της 27ης Οκτωβρίου και απέβλεπε σε «κούρεμα»¹ κατά 50% του ελληνικού χρέους και πρόσθετο πακέτο βοήθειας προς την Ελλάδα ύψους 130 δις ευρώ. Με βάση την συμφωνία οι ιδιώτες θα αποδεχτούν σε εθελοντική βάση, μείωση της αξίας των ελληνικών ομολόγων που διαθέτουν κατά 50%. Η συμφωνία θα συνοδεύεται από πρόγραμμα δημοσιονομικής προσαρμογής με διάρκεια μέχρι το 2021 και δημιουργία μηχανισμού μόνιμης εποπτείας της Ελλάδας για τη συνεχή παρακολούθηση της εφαρμογής των μεταρρυθμίσεων. Παράλληλα αποφασίστηκε η ανακεφαλαιοποίηση των ελληνικών τραπεζών με ποσό ύψους 30 δις ευρώ και αύξηση κατά ένα τρις ευρώ των κεφαλαίων του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (Ναυτεμπορική, 2011). Οι αποφάσεις της συνόδου κορυφής ικανοποίησαν θετικά την κυβέρνηση σε αντίθεση με τα άλλα κόμματα της αντιπολίτευσης που την κατέκριναν, κάνοντας λόγο για απόφαση ελεγχόμενης χρεοκοπίας της Ελλάδας (Ελευθεροτυπία, 2011) . Έντονη ανησυχία εκφράστηκε στο εσωτερικό της χώρας για τις επιπτώσεις της συμφωνίας στην

¹ Το **PSI** (ακρωνύμιο του **Private Sector Involvement - Συμμετοχή του Ιδιωτικού Τομέα**) είναι όρος που χρησιμοποιείται στις διαδικασίες αναδιάρθρωσης κρατικού χρέους σε αντιδιαστολή με τον όρο **OSI** (Official Sector Involvement - Συμμετοχή του Δημοσίου Τομέα). Αφορά τη συμμετοχή του Ιδιωτικού τομέα (τραπεζών, επενδυτικών ταμείων) στη διαδικασία απομείωσης του δημοσίου χρέους κυρίαρχων κρατών, με τρόπο ώστε να εξασφαλίζεται η αποδοχή της διαδικασίας από την πλειονότητα των

εισοδηματική πολιτική των επόμενων ετών, στο μέλλον των ελληνικών τραπεζών και των ασφαλιστικών ταμείων που κουβαλάνε στις πλάτες τους ελληνικά ομόλογα (Τα Νέα, 2011).

Τα νέα μέτρα που συνοδεύουν το δεύτερο Μνημόνιο εγκρίθηκαν από την Κυβέρνηση στις 10 Φεβρουαρίου 2012 και περιλάμβαναν τα εξής :

- ✓ Μείωση κατά 22% του κατώτατου μισθού σε όλα τα κλιμάκια του βασικού μισθού (από 751€ σε 586€) και 32% σε νεοεισερχόμενους μέχρι 25 ετών.
- ✓ Κατάργηση 150.000 θέσεων εργασίας από το δημόσιο τομέα έως το 2015, εκ των οποίων 15.000 μέσα στο 2012.
- ✓ Ατομικές ή επιχειρησιακές συμβάσεις εργασίας αντί για τις κλαδικές. Άρση μονιμότητας σε ΔΕΚΟ και υπό κρατικό έλεγχο τράπεζες.
- ✓ Περικοπές συντάξεων, επιδομάτων δαπανών υγείας, άμυνας λειτουργιών των κρατών και εκλογών.
- ✓ Κατάργηση των Οργανισμών Εργατικής Κατοικίας και Εστίας.
- ✓ Αύξηση αντικειμενικών αξιών και ενοποίηση φόρων στα ακίνητα.
- ✓ Πλήρες άνοιγμα 20 κλειστών επαγγελματιών.
- ✓ Αύξηση των εισιτηρίων στις Αστικές Συγκοινωνίες και στο ΟΣΕ κατά 25%.
- ✓ Κλείσιμο 200 εφοριών, κατάργηση φοροαπαλλαγών και χαμηλού ΦΠΑ στα νησιά.

Μετά τις εκλογές της 17ης Ιουνίου 2012² η νέα κυβέρνηση κατόπιν διαπραγματεύσεων με την Τρόικα κατέληξαν στην κατάρτιση του μεσοπρόθεσμου πλαισίου δημοσιονομικής στρατηγικής 2013-2016

(http://el.wikipedia.org/wiki/Υπηρεσιακήκυβέρνηση_Παναγιώτη_Πικραμένου2012).

Στο νέο πακέτο μέτρων περιλαμβάνονταν μεταξύ άλλων:

- ✓ Αύξηση των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης κατά 2 έτη, από 01/01/2013
- ✓ Μείωση στις συντάξεις από 5 έως και 15%, από τα 1000 ευρώ και άνω

φορέων και να αποτρέπεται η αναζήτηση στρατηγικών εξόδου από τους ιδιώτες επενδυτές, που έχει συνήθως ως αποτέλεσμα τη μονομερή εμπλοκή και κατά συνέπεια επιβάρυνση των κρατών-δανειστών.

² Οι βουλευτικές εκλογές του Ιουνίου 2012 διεξήχθησαν στις 17 Ιουνίου από την υπηρεσιακή κυβέρνηση Παναγιώτη Πικραμένου επειδή στις προηγούμενες εκλογές τον Μάιο του ίδιου έτους δεν έγινε δυνατός ο σχηματισμός κυβέρνησης που να έχει την εμπιστοσύνη της βουλής. Στις εκλογές του Ιουνίου πρώτο κόμμα ήλθε η Νέα Δημοκρατία, δεύτερο κόμμα ο ΣΥΡΙΖΑ με ποσοστά 29,7% και το 26,9% αντίστοιχα, ενώ τρίτο κόμμα ήλθε το ΠΑΣΟΚ με ποσοστό 12,3%. Τα υπόλοιπα κόμματα που εκλέγον βουλευτές είχαν ποσοστά μικρότερα του 8% και είναι τα: Ανεξάρτητοι Έλληνες, Χρυσή Αυγή, Δημοκρατική Αριστερά και Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας. Μετά τις εκλογές τα κόμματα Νέα Δημοκρατία, ΠΑΣΟΚ και Δημοκρατική Αριστερά συγκρότησαν την Κυβέρνηση Αντώνη Σαμαρά.

- ✓ Μειώσεις στο εφάπαξ έως 83%
- ✓ Κατάργηση της καθολικότητας της Εθνικής Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας.
- ✓ Κατάργηση των Δώρων Χριστουγέννων και Πάσχα, όπως και των επιδομάτων αδείας για τους δημόσιους υπαλλήλους και συνταξιούχους.
- ✓ Μείωση χρόνου προειδοποίησης για απολύσεις σε 4 αντί 6 μήνες.
- ✓ Περικοπές στα ειδικά μισθολόγια.
- ✓ Ένταξη στο ενιαίο μισθολόγιο των εργαζομένων στις ΔΕΚΟ.
- ✓ Εφαρμογή διαθεσιμότητας ενός έτους, με μειωμένο μισθό σε μόνιμους υπαλλήλους του δημοσίου, οι θέσεις των οποίων καταργούνται.
- ✓ Κατάργηση των πολυάριθμων οικογενειακών επιδομάτων και αντικατάστασής τους από το ενιαίο επίδομα στήριξης τέκνων.
- ✓ Αύξηση φόρου στο υγραέριο κίνησης κατά 23 λεπτά.
- ✓ Εισαγωγή έκτακτης εισφοράς στα φωτοβολταϊκά.
- ✓ Αντίτιμο 25 ευρώ για εισαγωγή σε νοσοκομείο.

(<http://www.paspaase.gr/neaanakoinoseis/neaanakoinoseis/tomnemonio.html>).

Ποιες είναι οι προοπτικές του ΔΝΤ για την Ελλάδα

Σε ότι αφορά τις προοπτικές που περιέχεται στην έκθεση αξιολόγησης του ΔΝΤ μετά από της διαπραγματεύσεις το χρέος θα διαμορφωθεί στο 128% του ΑΕΠ το 2020, χωρίς τα πρόσθετα μέτρα που έχουν δεσμευτεί να εφαρμόσουν οι εταίροι, και το 2022 θα μειωθεί στο 117% του ΑΕΠ, ποσοστά υψηλότερα των αρχικών εκτιμήσεων (124% και κάτω από 110% του ΑΕΠ). Ειδικότερα το Ταμείο εκτιμά πως:

Το ύψος του χρέους και οι ακαθάριστες δανειακές ανάγκες θα αρχίσουν να υποχωρούν προς το 128% του ΑΕΠ μέχρι το 2020 και το 117% το 2022, αποτέλεσμα της δημοσιονομικής προσπάθειας και την επίτευξη των υψηλών πρωτογενών πλεονασμάτων και την επιστροφή σε θετικούς ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης.

Ενώ οι αποδόσεις για τα ελληνικά ομόλογα μειώθηκαν, εξακολουθούν να είναι υψηλές και να αποτελούν κίνδυνο για την Ελλάδα σε ότι αφορά τη δημοσιονομική διατηρησιμότητα. Άλλωστε, σημειώνει ότι η Ελλάδα αναμένεται να συνεχίσει να στηρίζεται κατά κύριο λόγο στη χρηματοδότηση από το μηχανισμό με ευνοϊκά επιτόκια και μεγάλες διάρκειες, η οποία μετριάξει επίσης τους κινδύνους από εξωτερική χρηματοδότηση(Garefalakis et.al, 2011c).

- Ανάπτυξη. Μέχρι το 2012 τα αποτελέσματα της ανάπτυξης ήταν χειρότερα από τα προβλεπόμενα, ως αποτέλεσμα των απρόβλεπτων πολιτικών εξελίξεων και των σχετικών επιπτώσεων στην εμπιστοσύνη. Ωστόσο, οι πολιτικές και οι κοινωνικές συνθήκες βελτιώθηκαν (κατά το ΔΝΤ) και οι προβλέψεις για την ανάπτυξη, που θα ξεκινήσει εντός του 2014, είναι πιο αισιόδοξες.
- Δημοσιονομική προσαρμογή. Παρά το γεγονός ότι το μεγαλύτερο μέρος της δημοσιονομικής προσαρμογής έχει ήδη λάβει χώρα, υπάρχουν ακόμη πολλά που πρέπει να γίνουν για την επίτευξη των στόχων. Η επιστροφή στην ανάπτυξη θα κάνει το έργο ευκολότερο, αλλά διατηρώντας τους στόχους του πρωτογενούς πλεονάσματος στο περίπου 4% του ΑΕΠ³ για πολλά χρόνια μπορεί ακόμα να αποδειχθεί δύσκολη.
- Στο πλαίσιο αυτό, το επικρατέστερο σενάριο που προβλέπει μείωση των επιτοκίων και επιμήκυνση της διάρκειας των δανείων, θα μειώσει τις πληρωμές για τόκους στα επόμενα χρόνια, τα χρεολύσια μετά από μία δεκαετία, αλλά θα διατηρήσει το ύψος του χρέους σε υψηλά επίπεδα, από το σημερινό 175% του ΑΕΠ θα μειωθεί το 2020 στο 128% του ΑΕΠ, όσο ήταν το 2009, πριν η Ελλάδα ενταχθεί στο μνημόνιο.

Οι πιθανές αστοχίες του ΔΝΤ

Οι αστοχίες που «βλέπει» το ΔΝΤ ότι μπορούν να συμβούν και να ανατρέψουν την αποκλιμάκωση του χρέους είναι:

1. Οι ρυθμοί αύξησης του ΑΕΠ είναι χαμηλότεροι από τις προβλέψεις για 2 διαδοχικά χρόνια, αρχής γενομένης από το 2015.

³ Το πρωτογενές πλεόνασμα 1.5 δισ. ευρώ (0.8% του ΑΕΠ) που επετεύχθη το 2013 δεν αρκεί για να καλύψει τόκους ύψους περίπου 7 δισ. ευρώ (4% του ΑΕΠ) το χρόνο. Αυτό σημαίνει ότι η δημοσιονομική προσαρμογή δεν θα ολοκληρωθεί παρά όταν δημιουργήσουμε πρωτογενές πλεόνασμα της τάξης του 4% του ΑΕΠ, όπως προβλέπει το Μνημόνιο για το 2016

Ως αποτέλεσμα, το πρωτογενές ισοζύγιο βελτιώνεται πιο αργά και η ασθενέστερη δημοσιονομική προοπτική οδηγεί σε υψηλότερα επιτόκια. Το αποτέλεσμα μετριάζεται από τη συνεχιζόμενη εξάρτηση από την κρατική χρηματοδότηση. Στην περίπτωση αυτή, ο δείκτης του χρέους προς το ΑΕΠ αυξάνεται με ταχείς ρυθμούς.

Εάν, μάλιστα, το ΑΕΠ αυξηθεί με ρυθμό χαμηλότερο των προβλέψεων κατά 1% κάθε χρόνο μέχρι το 2020, το χρέος τότε (το 2020) θα είναι υψηλότερο κατά 10 μονάδες του ΑΕΠ.

2. Πρωτογενή πλεονάσματα: Η δημοσιονομική προσαρμογή δεν έχει επιτευχθεί πλήρως και εφόσον δεν ολοκληρωθεί, αποτέλεσμα θα είναι το πρωτογενές ισοζύγιο να παραμείνει στο 2,5% του ΑΕΠ από το 2015 και μετά. Στο πλαίσιο αυτό, ο λόγος χρέους/ΑΕΠ θα υποχωρήσει πολύ πιο αργά, ενώ θα αυξηθούν και οι ακαθάριστες δανειακές ανάγκες.

3. Επιτόκιο: εάν το επιτόκιο αναχρηματοδότησης του χρέους αυξηθεί κατά 200 μ.β. πάνω από το στόχο, απειλείται η μεσοπρόθεσμη βιωσιμότητα του χρέους. Η επίπτωση μετριάζεται από τη συνεχιζόμενη κρατική χρηματοδότηση (Ευρωζώνη).

4. Τράπεζες: Τυχόν νέα ανάγκη διάσωσης του χρηματοπιστωτικού τομέα αυξάνει τις δημόσιες δαπάνες.

5. Το εξωτερικό χρέος αναμένεται να μειωθεί σταδιακά. Το ακαθάριστο χρέος, που σήμερα είναι 233% του ΑΕΠ, προβλέπεται να μειωθεί σε περίπου 160% το 2020. Μακροοικονομικές κρίσεις και οι αποκλίσεις πολιτικής θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε αρνητική δυναμική.

6. Μεγαλύτερα ελλείμματα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών. Μια αργή βελτίωση της ανταγωνιστικότητας που προκύπτει από την καθυστέρηση διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων θα μπορούσε να επηρεάσει αρνητικά τις εξαγωγές και να επιδεινώσει τις βασικές προβλέψεις του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών κατά περίπου 1,5% του ΑΕΠ ετησίως. Ο λόγος του χρέους θα παραμείνει σε πτωτική πορεία, αλλά θα είναι 10 ποσοστιαίες μονάδες υψηλότερος σε σχέση με την αρχική τιμή (στόχο) κατά το 2020.

7. Αποπληθωρισμός: Μείωση του πληθωρισμού κατά 1% από το στόχο θα οδηγήσει σε επιβάρυνση του λόγου χρέους/ΑΕΠ κατά πέντε μονάδες.

8. Αποκλίσεις στον τομέα των ιδιωτικοποιήσεων. Εάν τα έσοδα των ιδιωτικοποιήσεων είναι κατά 50% μικρότερα των προβλεπομένων, θα υπάρξει επιβάρυνση του χρέους κατά τέσσερις μονάδες του ΑΕΠ.

9. Συνδυασμός όλων ή μερικών από τους παραπάνω αρνητικούς παράγοντες θα οδηγήσει το δημόσιο χρέος εκτός τροχιάς βιωσιμότητας. (<http://www.naftemporiki.gr/finance/story/824581/eksairountai-kai-ta-daneia-tou-efsf-sti-diapragmateusi-gia-meiosi-xreous>).

3.7 ΕΛΛΑΔΑ – ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ : ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΕΣ

Η Αργεντινή βίωσε την εμπειρία μιας χούντας, μια αρχική ανάταση κατά τη μεταπολίτευση που γρήγορα κατέρρευσε μέσα στην πολιτική διαφθορά, τη συσσώρευση δημοσίου χρέους και τον υπερπληθωρισμό και την κατ' ουσία υιοθέτηση ενός ισχυρού διεθνούς νομίσματος, η οποία στην αρχή έδωσε ανάσα αλλά στη συνέχεια στραγγάλισε την οικονομία και οδήγησε στη χρεοκοπία και τον εξευτελισμό.

Η Αργεντινή το 2001 βρέθηκε με δημόσιο χρέος 65% του ΑΕΠ και μηδενική ανάπτυξη, το πέσο ως εθνικό νόμισμα και η πρόσδεση του με το δολάριο ήταν μια στρατηγική που είχε ακολουθήσει η αργεντινή για να μειώσει τον υπερπληθωρισμό και είχε αποδειχθεί βιώσιμη. Όμως σε μια ταυτόχρονη υποτίμηση νομισμάτων των γειτονικών χωρών δεν την βοήθησε να αυξήσει την ανταγωνιστικότητα της και να μειώσει το χρέος της. Όταν κατάφυγε στην στήριξη από το ΔΝΤ εξουθενώθηκε από τα υψηλά επιτόκια και της πληρωμές των τόκων κάνοντας περικοπές δαπανών που την οδήγησαν σε ύφεση τόσο δραματική που εγκατέλειψε το καθεστώς Ισοτιμίας με το δολάριο και χρεοκοπία. Η Αργεντινή όμως ήταν, και είναι, ένας μεγάλος εξαγωγέας αγροτικών προϊόντων και καταγράφει πλεόνασμα στο εξωτερικό της εμπόριο. Αντίθετα, το μεγαλύτερο μέρος της ελληνικής οικονομίας στηρίζεται σε υπηρεσίες, κυρίως του τουρισμού, και η Ελλάδα καταγραφεί ένα διαχρονικό έλλειμμα στο εμπορικό της ισοζύγιο. Το αδύναμο νόμισμα

της Αργεντινής και οι διαδοχικές υποτιμήσεις του μετά την χρεοκοπία, έδωσε ώθηση στις εξαγωγές και αποθάρρυνε τις εισαγωγές έτσι δημιούργησε δημοσιονομικά και εμπορικά πλεονάσματα τα οποία μπόρεσαν να χρηματοδοτούν τις λειτουργίες του κράτους και την αποπληρωμή του χρέους. Η Ελλάδα, σήμερα δεν είναι εύκολο να επιλέξει μια χρεοκοπία αφού είναι στην ένωση του ευρώ και δεν θα μπορούσε να προχωρήσει σε μια υποτίμηση που θα την ωφελούσε στις εξαγωγές της αλλά ακόμα και σε ένα ενδεχόμενο εξόδου οι μικρές εξαγωγές της και το σημαντικό έλλειμμα στο εμπορικό της ισοζύγιο, δεν θα της επέτρεπαν μία ανάλογη άνθιση. (<http://www.imerisia.gr/article.asp?catid=26516&subid=2&pubid=28469177>)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΜΝΗΜΟΝΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Οι επιπτώσεις του Μνημονίου είναι λίγο έως πολύ γνωστές. Ακόμα κι αν κανείς δεν τις γνωρίζει στο σύνολο τους, τις περισσότερες τις αντιμετωπίζει στην καθημερινότητα του, στους φόρους που έρχονται ο ένας πίσω από τον άλλο, στην πτώση του βιοτικού επιπέδου, στην έλλειψη εκπαίδευσης, στο σύστημα υγείας στο κλείσιμο των επιχειρήσεων, στην αύξηση της ανεργίας, στην μείωση των εισοδημάτων. Η ύφεση που καταγράφηκε στην οικονομία μετά την εφαρμογή των μνημονίων έφεραν τελικά πτώση του ΑΕΠ και το χρέος εκτινάχθηκε από το 120% που ήταν πριν το μνημόνιο, στο 175%. Το μνημόνιο δηλαδή στην πράξη αποδυνάμωσε την οικονομική εικόνα της χώρας κάνοντας ακόμα πιο δύσκολη την έξοδο από την κρίση. Επιπλέον η αύξηση της ανεργίας και το κλείσιμο επιχειρήσεων τροφοδότησε εκ νέου το έλλειμμα λόγω των αναγκαίων επιδομάτων ανεργίας αλλά και της μείωσης των φορολογικών εσόδων.

(www.iobe.gr/media/elloik/IOBEGreek410.pdf)

4.1 ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η οικονομική κρίση οδηγεί σε επισφαλή εργασία, ανεργία, και τελικά φτώχεια που οδηγούν στον κοινωνικό αποκλεισμό όλο και περισσότερων ομάδων, πράγμα που αποτελεί πηγή για διάφορες ψυχικές διαταραχές. Η ανεργία σχετίζεται επίσης με αύξηση της ημερήσιας κατανάλωσης αλκοόλ, αύξηση στις αυτοκτονίες, στην ενδοοικογενειακή βία, αλλά και αύξηση των θανάτων από τροχαία κατά 1,4 %. Ειδικότερα η φτώχεια σχετίζεται με την εμφάνιση ασθενειών καθώς τα άτομα αναγκάζονται να διαβιώνουν σε υποβαθμισμένο περιβάλλον, να τρέφονται ανεπαρκώς και να εργάζονται σε επικίνδυνα και ανθυγιεινά περιβάλλοντα.

(www.iobe.gr/media/elloik/IOBEGreek410.pdf).

Πίνακας 5. Ποσοστό ανεργίας (Ιανουάριος 2010-Δεκέμβριος 2013)

	Ιαν	Φεβρ	Μαρ	Απρ	Μαι	Ιουν	Ιουλ	Αυγ	Σεπτ	Οκτ	Νοεμ	Δεκ
2010	11,3 %	12,1 %	11,6 %	11,9 %	12%	11,6 %	12%	12,2 %	12,6 %	13,5 %	13,9 %	14,8%
2011	15,1 %	15,9 %	16,2 %	15,8 %	16,6 %	16%	16,5 %	18,4 %	17,5 %	18,2 %	20,9 %	21%
2012	21,5 %	21,7 %	22,1 %	23,1 %	23,9 %	24,7 %	25%	25,4 %	26,0 %	26%	26,2 %	26,1%
2013	26,4 %	26,6 %	26,8 %	27%	27,6 %							

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Όσο αφορά την ανεργία των νέων σημειώθηκε στο 55,5% τον Δεκέμβριο του 2013 στις ηλικίες 15-24 ετών και των πτυχιούχων 17,2% κατά το τρίτο τρίμηνο του 2013 στη χώρα μας σε συνδυασμό με την οικονομική κατάσταση της Ελλάδας μετά την εφαρμογή των μνημονίων έχουν οδηγήσει μεγάλη μερίδα νέων, υψηλού εκπαιδευτικού επιπέδου, να εγκαταλείψουν την Ελλάδα για να αναζητήσουν ευνοϊκότερες συνθήκες διαβίωσης σε προηγμένες χώρες του εξωτερικού. Οι τρομακτικές διαστάσεις αυτού του νέου μεταναστευτικού ρεύματος προσοντούχων νέων και όχι ως επί των πλείστων των ανειδίκευτων, όπως συνέβη με τους Έλληνες μετανάστες των δεκαετιών του '50 και του '60 έχει δώσει ζωή σε ένα φαινόμενο που στη βιβλιογραφία είναι γνωστό ως «brain drain». Το πρόβλημα τείνει να λάβει ενδημικές διαστάσεις, δεδομένου ότι οι νέοι αποτελούν το σημαντικότερο εργατικό δυναμικό μίας χώρας, καθώς είναι στην πλειονότητα των περιπτώσεων μορφωμένοι και βέβαιο βρίσκονται στο πιο παραγωγικό στάδιο της ζωής τους.

(http://www.google.gr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CB8QFjAA&url=http%3A%2F%2Ffidec.gr%2Ffiier%2Fnew%2Fmetanasteusi.pdf&ei=uDsLVbzROYHeUP_lgpgD&usg=AFQjCNESZEBjVp9X4MV9OXtPbkwJg-h-JA)

4.2 ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΑ, ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΔΙΑΒΙΩΣΕΙΣ

Αλυσιδωτές επιδράσεις-η μείωση των εισοδημάτων και των συντάξεων, οδηγεί σε μείωση της ζήτησης για προϊόντα και υπηρεσίες που παράγουν εγχώριες επιχειρήσεις - η μείωση της ζήτησης για αγαθά οδηγεί σε μείωση της ζήτησης για εργασία - η μείωση της ζήτησης για εργασία οδηγεί σε μείωση των μισθών, ή μείωση της απασχόλησης, ή

και τα δύο. Η κρίση επηρεάζει τα εισοδήματα των αυτοαπασχολουμένων, καθώς η ζήτηση για τις υπηρεσίες τους υποχωρεί και η πιστωτική κάλυψη των ατομικών επιχειρήσεων εκ μέρους των τραπεζών περιορίζεται πιέζει τα νοικοκυριά που έχουν συσσωρευμένα χρέη (π.χ. στεγαστικά ή καταναλωτικά δάνεια), με αποτέλεσμα οι Έλληνες πολίτες να μην μπορούν να ανταποκριθούν ούτε στους καθημερινούς λογαριασμούς όπως ΔΕΗ,ΟΤΕ κτλ, ακόμη και όταν είναι πάνω από το όριο της φτώχειας η μείωση της αξίας της ιδιόκτητης κατοικίας και άλλων περιουσιακών στοιχείων επηρεάζει την κατανάλωση και την αποταμίευση. Επιπλέον, παρατηρείται τάση των νέων 25-35 ετών να παραμένουν στις οικογενειακές τους κατοικίες λόγω της αδυναμίας εύρεσης απασχόλησης ή της ανεπάρκειας του εισοδήματος για αγορά κατοικίας, καθώς και η στροφή προς την οικογένεια και τους συγγενείς για τη λήψη οικονομικής βοήθειας (Ζωγραφάκης & Μητράκος ,2005) . Από έρευνα του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών, που βασίστηκε σε απαντήσεις 1.200 κατοίκων της Αττικής, συνάγεται ότι ένας στους 11 κατοίκους του νομού άνω των 18 ετών, ή αναλογικά σχεδόν 400.000 άνθρωποι, ζουν στην ανέχεια και στρέφονται συχνά για βοήθεια σε ιδρύματα κοινωνικής μέριμνας, σε εκκλησίες ή σε δημόσιες υπηρεσίες αλληλεγγύης (σ.σ. συσσίτια δήμων, κοινωνικά παντοπωλεία, δωρεάν παροχές σε είδος, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη κ.ά.).

Παράλληλα, η οικογένεια επιφορτίζεται με όλο και μεγαλύτερα οικονομικά βάρη -με αποτέλεσμα να επιβαρύνονται οι ηλικίες 45-59 ετών- σχεδόν 4 στους 10 πολίτες απευθύνονται συχνά για οικονομική βοήθεια εκτός του στενού οικογενειακού τους περιβάλλοντος, ενώ περίπου 800.000 άτομα (17%) έχουν στραφεί στην «ανταλλακτική οικονομία» και στην αλληλοϋποστήριξη. Ο ίδιος αριθμός πολιτών έχει αναγκαστεί να ξεπουλήσει το τελευταίο διάστημα οικογενειακά κειμήλια προκειμένου να τα βγάλει πέρα ⁴

4

<http://tvxs.gr/news/%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%AC%CE%B4%CE%B1/%CF%83%CF%85%CE%BD%CF%84%CF%81%CE%B9%CF%80%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AD%CF%82-%CE%BF%CE%B9-%CE%BA%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CF%89%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AD%CF%82-%CF%83%CF%85%CE%BD%CE%AD%CF%80%CE%B5%CE%B9%CE%B5%CF%82-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%BC%CE%BD%CE%B7%CE%BC%CE%BF%CE%BD%CE%AF%CE%BF%CF%85>

4.2 ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΕ ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑ ΥΓΕΙΑ

Δραματικές επιπτώσεις της πολιτικής των μνημονίων, **και στον τομέα της Παιδείας**, κάνοντας λόγο για δραματικές μειώσεις στα κονδύλια που διατίθενται στην εκπαίδευση, που αφορά από τις απλές καθημερινές ανάγκες, που κάτω από φυσιολογικές συνθήκες θεωρούνταν δεδομένες, όπως η θέρμανση ενός σχολείου, αλλά και το πιο σημαντικά όπως η έλλειψη εκπαιδευτικού προσωπικού. Έτσι πέρα από την επιδείνωση της ποιότητας της εκπαίδευσης, οδηγεί είτε στην βαθύτερη αμφισβήτηση του δωρεάν χαρακτήρα της δημόσιας παιδείας, είτε στο δραστικό περιορισμό ακόμη κι εξαφάνιση ορισμένων εκπαιδευτικών παροχών, όπως η πρόσθετη διδακτική στήριξη, οι δομές ειδικής αγωγής, το ολοήμερο σχολείο, τα μουσικά σχολεία κλπ.

Μνημόνια και εκπαίδευση

Με επίμονο τρόπο η ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας προσπαθούσε να πείσει πως «δεν υπάρχει μνημόνιο στην εκπαίδευση». Η κυβέρνηση υπογράφοντάς τα επικαιροποιημένα μνημόνια ανέλαβε την ευθύνη απέναντι τρούικα να συστήσει μιν επιτροπή για να προτείνει λύσεις για την ασφυκτικότερη διαχείριση των ήδη ελάχιστων πόρων που διατίθενται για την εκπαίδευση.

ΔΑΠΑΝΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ Ξεθεμελιώνει και διαλύει οριστικά τη δημόσια εκπαίδευση η κυβέρνηση με τις εντολές της τρούικας (ΕΕ-ΕΚΤ-ΔΝΤ), επιβάλλοντας μιν εξωφρενική και απίστευτη μείωση των δημόσιων δαπανών μέσω των μνημονίων και του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2012-2015. Έτσι συνεχίστηκε χωρίς η μείωση των δαπανών για την παιδεία, ώστε το 2015 να φτάσει στον πάτο. Όταν οι δαπάνες για τη δημόσια παιδεία φτάσουν, όπως υπολογίζεται, μόλις στο 2,23 % επί του ΑΕΠ, αντιλαμβανόμαστε πως οι επιπτώσεις στο δημόσιο σχολείο θα είναι δραματικές. Οι δαπάνες για την παιδεία μειώνονταν, σταδιακά μέχρι το 2015. Τον Ιούλιο ανακοινώθηκε επιπλέον μείωση των δαπανών για την εκπαίδευση που προβλεπόταν από το πρόγραμμα ΕΣΠΑ από 2,058 δισ. € σε 1,694 δισ. € (μείωση κατά 18% περίπου), με πρόσχημα την αναδιάρταξη των ποσοστών ευρωπαϊκής και εθνικής συμμετοχής (από 68% - 32% σε 85% - 15% αντίστοιχα) η οποία μάλιστα παρουσιάστηκε και ως μεγάλη επιτυχία από την κυβέρνηση. Αυτό όμως στην πράξη

σημαίνει περαιτέρω μείωση των κρατικών δαπανών για την παιδεία από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων του προϋπολογισμού.

ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ Τις μεγάλες περικοπές άρχισαν ήδη να τις βιώνουν εκπαιδευτικοί, γονείς και μαθητές στην καθημερινότητα της λειτουργίας των σχολείων. Μειώθηκαν δραματικά οι επιχορηγήσεις των σχολικών επιτροπών (60%) , με αποτέλεσμα την οικονομική ασφυξία του δημόσιου σχολείου και την αδυναμία του να ανταποκριθεί στις στοιχειώδεις καθημερινές ανάγκες του. Οι γονείς όλο και πιο συχνά καλούνται να συμβάλλουν οικονομικά στην αγορά καθημερινών ειδών πρώτης ανάγκης για τη λειτουργία του σχολείου.

ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΓΗΣΕΙΣ ΣΧΟΛΕΙΩΝ Το υπουργείο Παιδείας είχε ανακοινώσει την συγχώνευση 1933 σχολείων, χωρίς κανένα ουσιαστικό διάλογο με τους εκπαιδευτικούς και τις τοπικές κοινωνίες. Τελικά με αυτή την απόφαση συγχωνεύτηκαν 1523 σχολεία στην πρωτοβάθμια και 410 στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Αυτό είχε αποτέλεσμα να κλείσουν 1056 σχολεία, 851 από τα 10.798 (7,8%) στην πρωτοβάθμια και 205 από τα 3.185 στη δευτεροβάθμια (6,5%). Οι καταργήσεις και συγχωνεύσεις θα συνεχιστούν και την επόμενη χρονιά (2012).

ΚΑΤΑΡΓΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΔΟΜΩΝ Κατάργησε την ΠΔΣ στο Λύκειο, την ενισχυτική στο γυμνάσιο, αθλητικές τάξεις και αθλητικά σχολεία καθώς και αρκετά ολοήμερα δημοτικά σχολεία. Υποβάθμισε τη διδασκαλία των ξένων γλωσσών σε πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Καταργεί τη διδασκαλία των καλλιτεχνικών, την πολιτική αγωγή, την πληροφορική στο λύκειο, μαθήματα που είναι απαραίτητα για τη μορφωτική συγκρότηση των νέων. Υποβαθμίζει τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας. Κλείνει 22 από τα 58 κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Αναστέλλει τη λειτουργία όλων των Συμβουλευτικών Σταθμών Νέων Καταργεί τον ΣΕΠ Υποβαθμίζει σταδιακά και κλείνει τις βιβλιοθήκες των σχολείων (800) που φτιάχτηκαν με προγράμματα συγχρηματοδοτούμενα από ΕΕ και Ελλάδα. Επιβάλει τμήματα από 28-30 μαθητές, από 25, σε γυμνάσια και λύκεια.

ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΣΧΟΛΕΙΩΝ Το Υπουργείο σχεδίασε να μετατρέψει τους Δ/ντές των σχολείων σε μάνατζερ που θα ελέγχουν και θα καθορίζουν σχεδόν τα πάντα μέσω της αξιολόγησης. Επιδιώκει να καταργήσει τη συλλογικότητα και το δημοκρατικό τρόπο

λήψης των αποφάσεων στους συλλόγους διδασκόντων, να περιορίσει τις αρμοδιότητες του συλλόγου διδασκόντων.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ Όσον αφορά τις εκπαιδευτικές αλλαγές που προωθήθηκαν (νέο σχολείο, νέο λύκειο), αυτές στηρίζονται στη λογική της παροχής αποσπασματικών γνώσεων και δεξιοτήτων, στην εδραίωση των “αξιών” του “σχολείου της αγοράς” και της κατάρτισης, σε συνάφεια με τις αντίστοιχες αντεκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις του “επιχειρηματικού πανεπιστήμιου”. Η πολιτική αυτή οδηγεί στην απαξίωση της δημόσιας, δωρεάν παρεχόμενης εκπαίδευσης και, ουσιαστικά, στο άνοιγμά της σε στρατηγικές επενδύσεις κερδοσκοπικών εταιριών. Σύμφωνα με έκθεση που παρήγγειλε το Υπουργείο Παιδείας στον ΟΟΣΑ, για όλα τα δεινά της εκπαίδευσης στην Ελλάδα ευθύνονται οι εκπαιδευτικοί και όχι οι εφαρμοζόμενες πολιτικές εδώ και πολλά χρόνια. Είναι χαρακτηριστικό πως στην έκθεση του ΟΟΣΑ προβάλλεται ως πρώτο μέτρο η αύξηση του εργασιακού φόρτου των εκπαιδευτικών μέσω και της αύξησης του ωραρίου των εκπαιδευτικών.

ΜΕΙΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ (ΠΡΟΣΛΗΨΕΙΣ, ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΕΙΣ, ΑΠΟΛΥΣΕΙΣ) Τη διετία 2010 -2011 έγιναν 3400 προσλήψεις, ενώ συνταξιοδοτήθηκαν 17.500, κάτω κυρίως από την απειλή των συνταξιοδοτικών δυσμενών αλλαγών. Σύνολο εκπαιδευτικών 160.000 (περίπου 10% μείωση). Με τις καταργήσεις σχολείων, την αύξηση του ανώτατου αριθμού ανά τμήμα και την κατάργηση εκπαιδευτικών υπηρεσιών το Υπουργείο Παιδείας δημιουργεί σε αρκετές περιπτώσεις τεχνητές υπεραριθμίες και επιδιώκει να μετακινήσει υποχρεωτικά εκπαιδευτικούς σε όλη τη χώρα. Παράλληλα μέσα από το εθνικό επιχειρησιακό πρόγραμμα του Υπουργείου Εργασίας με τίτλο «Κοινωνική Εργασία» η Κυβέρνηση προώθησε ακόμη περισσότερο την ιδιωτικοποίηση της εκπαίδευσης και δημιουργεί μεσαιωνικές συνθήκες για τους εργαζόμενους εκπαιδευτικούς. Οι άνεργοι θα υπογράφουν σύμβαση με μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ) και στη συνέχεια θα υπενοικιάζονται από τους φορείς αυτούς στους δήμους για να εργαστούν.

ΜΙΣΘΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ Το συνολικό ετήσιο καθαρό εισόδημα των εκπαιδευτικών ήδη μειώθηκε κατά 4 μηνιαίους μισθούς, αν υπολογίσουμε τις περικοπές, τις νέες κρατήσεις και τους νέους φόρους, δηλ περίπου 20%. Το νέο μισθολόγιο προέβλεπε μια πρόσθετη περικοπή 20% στα εισοδήματα των εκπαιδευτικών

και συνδέει το μισθό με την παραγωγικότητα και την απόδοση. - 20 - 40+ % ετήσια μείωση εισοδήματος - Ετήσιο καθαρό εισόδημα: 8.500-17.500 € - Μηνιαίο καθαρό μισθό: 577 - 680 (1ος χρόνος)- 1371 € (μετά από 35 χρόνια). Ο μισθός των Ελλήνων εκπαιδευτικών ο οποίος ήταν στο 50% του Μ.Ο. του μισθού των εκπαιδευτικών στην ευρωζώνη, ήδη έμεινε ο μισός αυτά τα δύο χρόνια. (www.diorismos.gr)

Υγειονομική κρίση

Μετά από μελέτη του Ελληνικού παρατηρητηρίου υγείας προέκυψαν συμπεράσματα και επιπτώσεις από την περικοπή των δημοσίων δαπανών στο πλαίσιο του μνημονίου και την οικονομικής κρίσης στον τομέα της υγείας και των κοινωνικών υπηρεσιών. Τα πρώτα συμπεράσματα αφορούν το ποσοστό θνησιμότητας από αυτοκτονίες και ανθρωποκτονίες στους άνδρες που αυξήθηκε κατά 22,7% και 27,6%, αντίστοιχα, μεταξύ 2007 και 2009. «Αλλά και οι ψυχικές διαταραχές, η κατάχρηση ουσιών και τα λοιμώδη νοσήματα παρουσίασαν επιδείνωση των τάσεων κατά το 2010 και το 2011. Η χρήση της δημόσιας ενδονοσοκομειακής παροχής υπηρεσιών και η αξιοποίηση της πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας αυξήθηκαν κατά 6,2% και 21,9%, αντίστοιχα, μεταξύ των ετών 2010 και 2011, ενώ οι συνολικές δαπάνες του υπουργείου Υγείας μειώθηκαν κατά 23,7% μεταξύ 2009 και 2011»

Μελέτη της ίδιας ομάδας επιστημόνων, η οποία αξιοποιεί τα στοιχεία της Έρευνας Οικογενειακών Προϋπολογισμών της ΕΛΣΤΑΤ για σειρά ετών, δείχνει ότι η ιδιωτική δαπάνη υγείας στη χώρας μας σε σταθερές/αποπληθωρισμένες τιμές για πρώτη φορά έπειτα από μια δεκαετή πορεία συνεχούς αύξησης (1998-2008) παρουσιάζει σαφή κάμψη από το 2009 και μετά (μείωση της συνολικής ιδιωτικής δαπάνης υγείας σε απόλυτες τιμές κατά 6,2% μεταξύ 2008-2010). Η κάμψη αυτή δεν αποτυπώνει τίποτε άλλο παρά την αδυναμία των νοικοκυριών να πληρώσουν από την τσέπη τους για υπηρεσίες υγείας, συνεπεία της μείωσης της συνολικής τους αγοραστικής δύναμης. Από την άλλη, η ζήτηση για δημόσιες υπηρεσίες υγείας (βάσει επεξεργασίας των στοιχείων νοσηλευτικής κίνησης της ΕΛΣΤΑΤ και του υπουργείου Υγείας) μοιάζει να αυξάνεται εκθετικά κατά τη διάρκεια της κρίσης. Για παράδειγμα, οι ασθενείς οι νοσηλευθέντες στα δημόσια νοσοκομεία αυξήθηκαν κατά 37% μεταξύ 2009-2011.0 δε ρυθμός αύξησης των νοσηλευθέντων στα νοσοκομεία του ΕΣΥ την τριετία της κρίσης ήταν κατά 4,9 φορές υψηλότερος από τον ρυθμό αύξησης των νοσηλευθέντων κατά την

περίοδο 2000-2008 προ κρίσης. Τη στιγμή λοιπόν που οι ανάγκες υγείας (εξαιτίας της αυξημένης νοσηρότητας) γίνονται όλο και πιο πιεστικές και τα ελληνικά νοικοκυριά συμπιέζουν τη ζήτηση τους για υπηρεσίες υγείας άμεσα συναρτώμενες από το εισόδημα, αυξάνοντας εκθετικά τη ζήτηση τους για δημόσιες υπηρεσίες υγείας, το ελληνικό κράτος απαντά στην κρίση με περιοριστικές πολιτικές, όπως η συρρίκνωση και η υποχρηματοδότηση του δημόσιου τομέα υγείας και η μετακύλιση του χρηματοδοτικού φορτίου του συστήματος υγείας στους ίδιους τους ασθενείς. (<http://www.ygeianet.gr>)

Με την υποχρηματοδότηση και την υποστελέχωση **το δημόσιο σύστημα υγείας οδηγείται σε υποβάθμιση, απαξίωση και διάλυση**. Από την άλλη μεριά οι ασφαλισμένοι έχουν να αντιμετωπίζουν την αύξηση της συμμετοχής τους στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και την αύξηση του κόστους επίσκεψης των εξωτερικών ιατρείων των δημόσιων νοσοκομείων.

4.3 ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑ

Οι πολιτικές και τα μέτρα που λαμβάνονται για την εξυπηρέτηση των στόχων του Μνημονίου δημιούργησαν μια δυσμενή κατάσταση στην αγορά, ιδίως για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Οι τελευταίες έχουν δει τον κύκλο εργασιών τους να μειώνεται κατά πολύ. Ο σημαντικός περιορισμός του δανεισμού και της πιστωτικής επέκτασης προς τον ιδιωτικό τομέα πλήττει κυρίως τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις που δεν έχουν επαρκή κεφάλαια για να χρηματοδοτήσουν τις καθημερινές δραστηριότητές τους, ενώ αυξάνονται οι επισφάλειες και ο χρόνος είσπραξης των απαιτήσεων. Αποτέλεσμα είναι η επιβίωση πολλών ΜμΕ να γίνεται δύσκολη και να εξετάζουν πολλές εξ αυτών το ενδεχόμενο κήρυξης χρεωκοπίας. Μάλιστα πολλές από αυτές έχουν προχωρήσει σε κλείσιμο, επιπλέον δηλώνουν πως αντιμετωπίζουν δυσκολίες στη λειτουργία και την κάλυψη των υποχρεώσεων τους απέναντι στους πιστωτές. Ορισμένες εξ αυτών έχουν απλήρωτες οφειλές στην Εφορία, σε δάνεια, σε ενοίκια και στις ΔΕΚΟ (ΔΕΗ, ΟΤΕ, ΕΥΔΑΠ), καθώς και σε προμηθευτές. Το δυσμενές αυτό οικονομικό περιβάλλον αποθαρρύνει την επιχειρηματικότητα και την

ανάληψη πρωτοβουλιών. Ο δείκτης επιχειρηματικής εμπιστοσύνης κατέρρευσε, όπως επίσης και ο δείκτης εμπιστοσύνης του καταναλωτή(<http://slideplayer.gr/slide/1919346/>).

Σε Ερευνά που διεξάγει το Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων της ΓΣΕΒΕΕ σε συνεργασία με την εταιρία MARC ΑΕ σε εξαμηνιαία βάση από τον Μάιο του 2009, Για το έτος 2013 έγινε σε πανελλαδικό δείγμα 1.201 πολύ μικρών και μικρών επιχειρήσεων (0-49 άτομα προσωπικό), στο διάστημα 21 έως 28 Ιανουαρίου 2013 και είχε ως βασικό στόχο την αποτύπωση του οικονομικού κλίματος στις πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις, στους κλάδους της μεταποίησης, του εμπορίου και των υπηρεσιών, που αποτελούν το 99,6% των επιχειρήσεων στην Ελλάδα. Οι έρευνες αυτές αποτελούν το μοναδικό εργαλείο, σε πανελλαδικό επίπεδο, για την καταγραφή της κατάστασης και της πορείας του μεγαλύτερου τμήματος της πραγματικής οικονομίας στην Ελλάδα

Στο παρόν κείμενο προβάλλουμε τα αποτελέσματα της έρευνας όσον αφορά την αποτίμηση στον κύκλο εργασιών, στην ζήτηση, στην ρευστότητα ,στις παραγγελίες ,στις επενδύσεις, τις οφειλές καθώς και την πιθανότητα του κλεισίματος των επιχειρήσεων που αποτυπώθηκαν από τα αποτελέσματα της έρευνας για το 2^ο εξάμηνο του 2012.

- ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ 2^ο ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2012

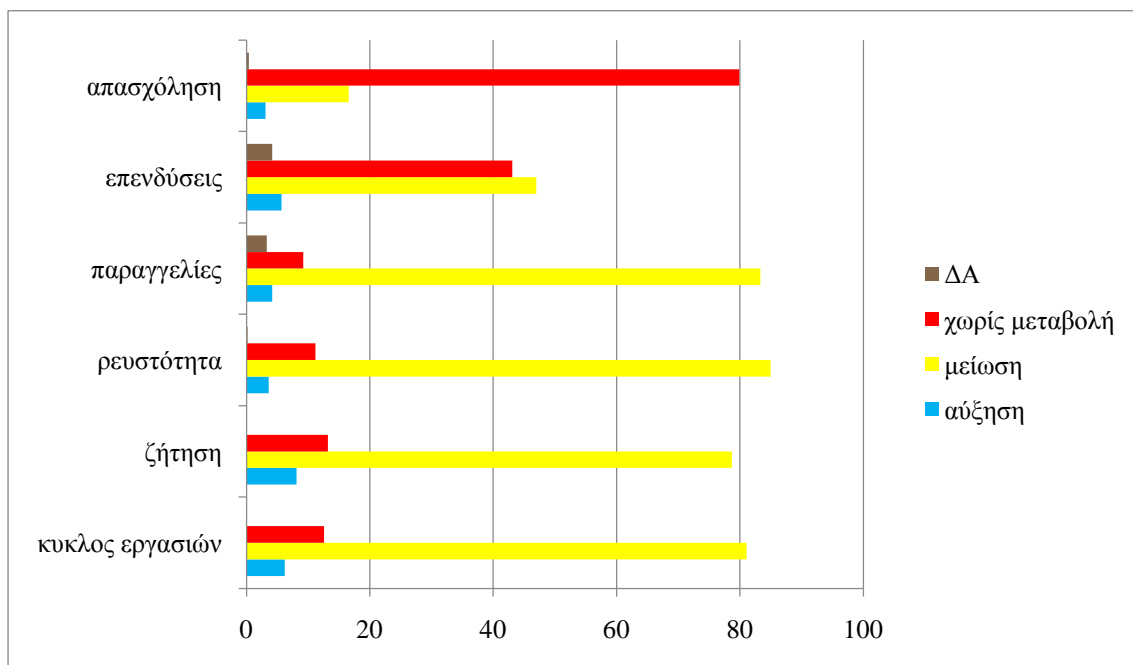
Πάνω 8 στις 10 επιχειρήσεις (82 %) καταγράφουν επιδείνωση της γενικής οικονομικής τους κατάστασης. Η τάση αυτή είναι οριακά μικρότερη από την προηγούμενη έρευνα. Ειδικότερα, επιδείνωση εμφανίζεται:

- στον κύκλο εργασιών το 81,1 %
- στη ζήτηση το 78,7%
- στη ρευστότητα το 85 %
- στις παραγγελίες το 83,3%
- στις επενδύσεις: αύξηση καταγράφει το 5,7%, μείωση το 47 % και στασιμότητα το 43,1%

Ο βαθμός μείωσης της αγοραστικής δύναμης αντανακλάται στο ποσοστό των επιχειρήσεων που παρουσιάζουν μείωση του τζίρου και της ζήτησης τους. Η εικόνα αυτή είναι ενδεικτική της δεινής οικονομικής κατάστασης στην οποία έχουν περιέλθει οι επιχειρήσεις λόγω κατάρρευσης της αγοραστικής δύναμης. Ο μέσος όρος μείωσης αγγίζει το 32,8%, λίγο μικρότερος από την αντίστοιχη μείωση των εισοδημάτων (38% - έρευνα εισοδήματος, ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ, Δεκέμβριος 2012).

Το σημείο που αξίζει να υπογραμμιστεί από τους δείκτες αποτίμησης του 2ου εξαμήνου του 2012 είναι η επενδυτική συμπεριφορά των επιχειρηματιών. Το 47% των επιχειρήσεων προχώρησε σε μείωση των επενδύσεων. Αυτός είναι ο μοναδικός δείκτης που παρουσιάζει επιδείνωση σε σχέση με τις προηγούμενες έρευνες, καταδεικνύοντας τη διατήρηση ενός κλίματος απαισιοδοξίας, χαμηλής επενδυτικής εμπιστοσύνης και έλλειψης χρηματοδοτικών εργαλείων για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Διάγραμμα 5. Αποτίμηση σε % στην οικονομική κατάσταση 2^ο εξαμήνου 2012 σε Ελληνικές μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις

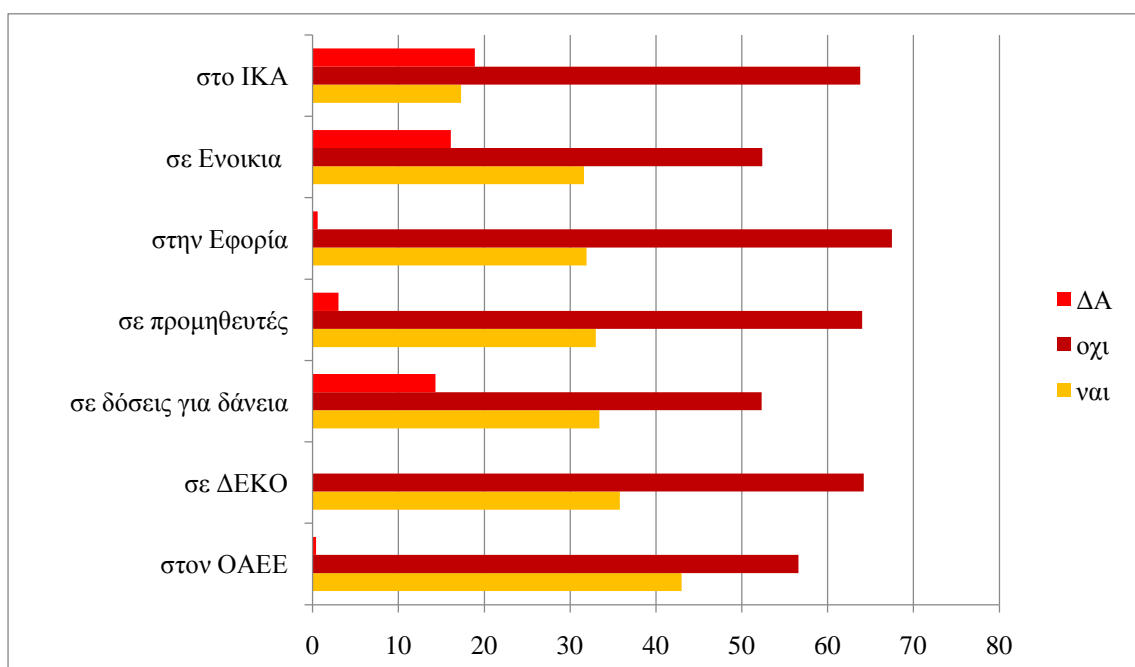
πηγή: ΓΣΕΒΕΕ

- ΟΦΕΙΛΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

- 1 στις 3 επιχειρήσεις (33,8%) δηλώνει ότι έχει καθυστερημένες οφειλές προς τους προμηθευτές.
- Πάνω από το 30% των επιχειρήσεων αναφέρει ότι καθυστερεί οφειλές σε ενοίκια, τράπεζες, ΔΕΚΟ.
- Στον ΟΑΕΕ (Οργανισμός Ασφάλισης Ελευθέρων Επαγγελματιών) οφείλει εισφορές το 43% των ερωτηθέντων.
- Μόνη εξαίρεση το ΙΚΑ (17,6%), το οποίο επέδειξε μια σχετική πρόνοια αναφορικά με τις ρυθμίσεις που έκανε σχετικά με την καταβολή των ασφαλιστικών εισφορών.

Το μεγαλύτερο ποσοστό αύξησης σε σχέση με τις οφειλές (περίπου 25%) αναφέρεται σε ληξιπρόθεσμα χρέη προς την εφορία. Αμέσως μετά ακολουθούν οι οφειλές προς τις ΔΕΚΟ, στοιχείο που καταδεικνύει ότι η «κρατική ακρίβεια» συνεχίζει να αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα ποσοστά του λειτουργικού κόστους των επιχειρήσεων.

Διάγραμμα 6. Απαντήσεις στο ερώτημα: Πολλές από τις επιχειρήσεις αναφέρουν ότι δυσκολεύονται πλέον να ανταποκριθούν στην κάλυψη βασικών υποχρεώσεων. Κατά το τελευταίο εξάμηνο έχετε καθυστερημένες οφειλές;

- ΚΛΕΙΣΙΜΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

1. Το ποσοστό των μικρών επιχειρήσεων που θεωρούν πολύ ή αρκετά πιθανό το ενδεχόμενο να έχουν το επόμενο διάστημα σοβαρό πρόβλημα λειτουργίας σε βαθμό που θα κινδυνεύσουν να κλείσουν παραμένει αρκετά υψηλό αν και μειούμενο (47,3% έναντι 53,3 % τον Ιούλιο του 2012).
2. Σε απόλυτα μεγέθη 170.000 επιχειρήσεις βρίσκονται στο «κόκκινο» (από αυτές οι 64.000 ανήκουν στον κλάδο του εμπορίου).
3. Επισημαίνεται ότι σύμφωνα με ένα μετριοπαθές σενάριο τα πιθανά λουκέτα επιχειρήσεων, που βρίσκονται στο «κόκκινο» συνεπάγονται κίνδυνο απώλειας 195.000 θέσεων συνολικής απασχόλησης (εργοδότες, αυτοαπασχολούμενοι, μισθωτοί). (<http://www.gsevee.gr>)

Από την παραπάνω έρευνα μπορεί κάποιος να συμπεράνει τα αποτελέσματα των μνημονίων στις μικρές και μικρομεσαίες επιχειρήσεις στην Ελλάδα που αποτελούν την καρδιά της ελληνικής οικονομίας. Οι δυσμενής συνθήκες που επικρατούν στην χώρα ,η υψηλή φορολογία και η επισφάλεια προς την ελληνική οικονομία αποθαρρύνουν τις επενδύσεις και μειώνουν την ανταγωνιστικότητα με τελική επίπτωση πάνω στην ανάπτυξη της χώρας που είναι η λύση για να ξεφύγει από την δύνη.

4.4 Η ΕΠΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΜΝΗΜΟΝΙΟΥ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ

Μετά την έναρξη της εφαρμογής της πολιτικής του Μνημονίου το δημόσιο χρέος και οι τόκοι αποπληρωμής του αυξάνονται δραματικά όπως φαίνεται στον παρακάτω πίνακα. Βασική πηγή αύξησης του δημόσιου χρέους (ως % του ΑΕΠ) είναι η ύφεση, το δημόσιο έλλειμμα και η αύξηση των επιτοκίων δανεισμού.

Πίνακας 6. Δημόσιο χρέος της Γενικής Κυβέρνησης και τόκοι αποπληρωμής του (% ΑΕΠ)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Χρέος	126,8%	143%	153%	157%	158%	156%
Τόκοι	5,3%	6,1%	6,7%	7,4%	8,0%	8,2%

Πηγή: Για το χρέος EU, Council Decision, Για τους τόκους ΥΠ.ΟΙΚ, Εισηγητική Έκθεση του Προϋπολογισμού

Όμως τα πράγματα δεν τελειώνουν εκεί δυστυχώς για την Ελλάδα υπάρχει ακόμα ένα μειονεκτήματα που προκύπτει από τη δανειακή σύμβαση. Το χρέος μέχρι το πρώτο μνημόνιο του Μαΐου του 2010 ήταν κυρίως υπό τη μορφή ομολόγων. Αυτό σημαίνει πως σε περίπτωση αθέτησης πληρωμών των ομολόγων ο δανειστής είχε πολύ λιγότερα νομικά βοηθήματα να διεκδικήσει τα χρήματά του. Όμως οι δόσεις που πήρε η Ελλάδα από το μνημόνιο διέπονται από διακρατικές συμφωνίες και εγγυήσεις. Αυτό καθιστά πιο δύσκολη μια ενδεχόμενη αθέτηση πληρωμών. Δηλαδή τι στιγμή που η χώρα υπήρχε περίπτωση κάποια στιγμή να μη μπορεί να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της καλύτερα να το έκανε νωρίτερα, όταν το χρέος της ήταν σε μορφή ομολόγων(η δανειακή σύμβαση που έχει υπογραφή με το ΔΝΤ προβλέπει την κατάσχεση δημόσιας περιουσίας σε περίπτωση μη αποπληρωμής). Επιπλέον η δυνατότητα που είχε η Ελλάδα όπου το 90% των Ομολόγων ρυθμιζόταν νομικά από το ελληνικό δίκαιο να χρεοκοπήσει και να αποπληρώσει το χρέος της σε δραχμές χάθηκε μέχρι το ποσοστό των δανείων που έχουν παράσχει το ΔΝΤ και η ΕΕ και τα οποία χρησιμοποιήθηκαν για την αποπληρωμή ομολόγων που έληγαν από το Μάιο του 2010 και μετά και μετατράπηκαν σε ομόλογα υπό το Αγγλικό δίκαιο(στο πλαίσιο του PSI+ προβλεπόταν πως τα νέα ομόλογα που θα έκδιδε η Ελλάδα με αντικατάσταση των υφιστάμενων για το κούρεμα θα υπαγόταν υπό αυτό τον όρο κάτι που δεν έγινε τελικά, αλλά δεν αποκλείετε σε περίπτωση νέου κουρέματος).

Σε ενδεχόμενο όμως που όλα τα ομόλογα υπαγόταν υπό το αγγλικό δίκαιο, τότε αυτό προβλέπει πως σε περίπτωση μη αποπληρωμής των ομολόγων, οι κάτοχοί τους θα έχουν το δικαίωμα να προσφύγουν στα διεθνή δικαστήρια και να ζητήσουν από την Ελλάδα τα περιουσιακά της στοιχεία έναντι των κεφαλαίων που δεν έχουν εισπράξει. Έτσι αφού το δίκαιο των ομολόγων του PSI+ θα είναι το αγγλικό, τότε σε περίπτωση

πτώχευσης, η Ελλάδα θα έπρεπε να πληρώσει το χρέος της στους δανειστές, σε ευρώ παρά το γεγονός, ότι σε περίπτωση ενδεχόμενης επιστροφής της σε εθνικό νόμισμα, η χώρα θα επέστρεφε σε ένα σημαντικά υποτιμημένο εθνικό νόμισμα.

Αυτό θα προέκυπτε ως υποχρέωση της χώρας από τη διεθνή πολυμερή σύμβαση μεταξύ της Ελλάδας και των πιστωτών της, έτσι το χρέος της Ελλάδας θα πολλαπλασιαζόταν και καθώς η χώρα θα αδυνατούσε να το αποπληρώσει, οι δανειστές θα αποκτούσαν δικαίωμα κατάσχεσης επί της ελληνικής περιουσίας, με βάση το Αγγλικό Δίκαιο.

Η πρώτη συνέπεια, λοιπόν, θα ήταν μια νομισματική εξάρτηση στο ευρώ και μία νομισματική δέσμευση του χρέους της Ελλάδας σε ένα συγκεκριμένο νόμισμα, ανεξάρτητα από την ενδεχόμενη πολιτική βούληση της χώρας, να επιστρέψει σε εθνικό νόμισμα. (www.kathimerini.gr).

4.5 Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΥΠΟΤΙΜΗΣΗΣ

Η πολιτική της εσωτερικής υποτίμησης ⁵ αφορά την προσπάθεια ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας μίας χώρας, η οποία δεν έχει την δυνατότητα άσκησης μονομερούς νομισματικής πολιτικής, μέσω της μείωσης του εργασιακού κόστους δηλαδή των μισθών και κατά συνέπεια αυτού την μείωση της αγοραστικής δύναμης των πολιτών της και συμπαρασυρόμενα αυτής την μείωση των τιμών των προϊόντων. Η μείωση των τιμών με την σειρά της θα οδηγήσει σε αύξηση της ζήτησης τους από το εξωτερικό και μαζί με αυτό θα οδηγήσει στην τόνωση γενικά της οικονομίας. Στην περίπτωση της Ελλάδος η υιοθέτηση μιας τέτοιας πολιτικής την τελευταία τριετία κάθε άλλο έχει επιφέρει αυτά τα αποτελέσματα. Ο λόγος είναι η διάρθρωση της ελληνικής παραγωγής είναι τέτοια όπου τα παραγόμενα προϊόντα της δεν μπορούν σε καμία περίπτωση να ανταγωνιστούν παρόμοια άλλων χωρών. Ο κύριος λόγος είναι ότι τα περισσότερα Ελληνικά προϊόντα δεν έχουν ιδιαίτερες τεχνολογικές απαιτήσεις στην παραγωγή τους όπως των ανεπτυγμένων Δυτικών οικονομιών και περισσότερο ανταγωνίζονται αυτά χωρών της Ανατολής ή του πρώην «ανατολικού μπλοκ» όπου εκεί το εργατικό κόστος είναι εξαιρετικά χαμηλότερο με αποτέλεσμα να μην έχει κανένα ανταγωνιστικό

⁵ η εσωτερική υποτίμηση αποτελεί μια από τις συνταγές της τρικούας που εφαρμόστηκαν στην Ελλάδα στο πλαίσιο της δημοσιονομικής προσαρμογής.

πλεονέκτημα. Το αποτέλεσμα αυτών είναι η οποιαδήποτε «εσωτερική υποτίμηση», δεδομένου και του βιοτικού επιπέδου τα προηγούμενα χρόνια που την κάνει πιο δύσκολη στην εφαρμογή της, να μην οδηγεί σε καμία αύξηση της ανταγωνιστικότητας. Αντίθετα η μείωση της αγοραστικής δύναμης του κοινού οδηγεί στην συρρίκνωση των επιχειρήσεων και μαζί με αυτήν στην μεγέθυνση της ανεργίας. Η συρρίκνωση από την άλλη οδηγεί σε μεγαλύτερα μερίδια για της υφιστάμενες επιχειρήσεις στην αγορά, ενίσχυση της μονοπωλιακής τους δύναμης και αύξηση του επιπέδου των τιμών. Η αναδιάρθρωση της ελληνικής παραγωγής και η στροφή της σε άλλους παραγωγικούς κλάδους που θα μπορέσει να έχει κάποιο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για τα ελληνικά αγαθά αποτελεί μονόδρομο για την ανάκαμψη της οικονομίας. (<http://www.arnos.gr/system/files/3tra50.pdf>)

4.6 ΕΙΝΑΙ ΛΥΣΗ ΕΝΑ ΤΡΙΤΟ ΜΝΗΜΟΝΙΟ;

Πού θα οδηγήσει τη Ελλάδα ένα νέο μνημόνιο; Η ελάφρυνση και βιωσιμότητα του χρέους είναι απίθανο να εξασφαλιστούν λόγω των αμείλικτων πολιτικών συγκυριών στην Ευρώπη σε συνδυασμό με τον αυτοεγκλωβισμό που έφερε το δεύτερο μνημόνιο. Επομένως το μέλλον θα περιλαμβάνει εξωπραγματικές απαιτήσεις να κρατάει η χώρα τις «δεσμεύσεις» της για συνεχιζόμενες περικοπές μισθών και συντάξεων, απολύσεις, αυξήσεις φόρων, ιδιωτικοποιήσεις και όλων των ειδών «μεταρρυθμίσεων» ανεξάρτητα από το αν χειροτερεύουν την οικονομική και κοινωνική κατάσταση της χώρας. Η ανεργία όχι μόνο δεν θα πέσει κάτω από το βάρος της βίαιης συνεχιζόμενης δημοσιονομικής προσαρμογής, αλλά θα αυξηθεί.

Η ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας δεν έχει ουσιαστικά βελτιωθεί, παρά την ύφεση τεσσάρων συνεχών ετών. Αυτό δεν είναι παράδοξο, δεδομένης της εμπειρίας σχεδόν ενός αιώνα, καθώς η εσωτερική υποτίμηση, η μείωση των μισθών και τιμών ως μέθοδος ανάκτησης ανταγωνιστικότητας δεν έχει δουλέψει ποθενά χωρίς να καταστρέψει πρώτα την οικονομία. Ένα βασικό στοιχείο που κάνει την εσωτερική υποτίμηση πολύ δύσκολη είναι πως, καθώς οι μισθοί πέφτουν, η αξία των ντόπιων ιδιωτικών χρεών δεν προσαρμόζεται. Αυτό κάνει τα χρέη ακόμη πιο δυσβάσταχτα, οδηγώντας σε μεγαλύτερες μειώσεις στην κατανάλωση και σε χρεοκοπίες, οι οποίες με

τη σειρά τους οδηγούν σε περιστολή των πιστώσεων, περαιτέρω συρρίκνωση της οικονομικής δραστηριότητας και αύξηση της ανεργίας. Η εναλλακτική λύση στην εσωτερική υποτίμηση που στην πράξη βοηθά την ανάκτηση ανταγωνιστικότητας είναι η εξωτερική υποτίμηση, η οποία όμως χρειάζεται εθνικό νόμισμα. (<http://www.huffingtonpost.gr/>)

Οι περισσότεροι Έλληνες πιστεύουν ότι το μνημόνιο είναι κακό για τη χώρα και έχουν δίκιο να δυσπιστούν για ένα πρόγραμμα που έχει προκαλέσει όλα αυτά τα δεινά στην Ελληνική οικονομία και κοινωνία και που δε φαίνεται να προσφέρει έξοδο από την κρίση. Αλλά πριν κρίνει κανείς το πρόγραμμα και του υπαίτιους πρέπει να θέσει το ερώτημα, έχει η Ελλάδα καλύτερες εναλλακτικές λύσεις;

4.7 ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΛΥΣΗ Η ΑΛΛΑΓΗ ΤΟΥ ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΣ;

Πολλές φορές η αβεβαιότητα που επικρατεί στην ελληνική κοινωνία για την κατάσταση της Ελλάδας παραπέμπει στο συμπέρασμα ότι θα αποτελούσε λύση μια έξοδος από το ευρώ, ποιες όμως θα ήταν οι επιπτώσεις ενός τέτοιου σεναρίου; είναι κάτι το οποίο θα έπρεπε να εξεταστεί εκτενώς για να μπορέσει κάποιος να προβεί σε ένα τέτοιου είδους συμπέρασμα.

Η αδυναμία του κράτους να εξοφλήσει τα ομόλογα που έχει εκδώσει αποτελεί λόγο για μια χρεωκοπία και ως επακόλουθο την έκδοση νέου νομίσματος, αρχικά οι ξένοι οίκοι θα καταγράψουν το πρώτο ως πιστωτικό γεγονός και θα γνωστοποιηθεί στην συνέχεια σε όλους τους πιστωτές, οι δανειστές όπως είναι φυσικό θα πάνουν να ξανά δανείζουν την χώρα αφού τα ομολογά τους θα κουρευτούν. Το κράτος θα βρεθεί χωρίς χρήματα για να καλύψει μισθούς και συντάξεις και θα αναγκαστεί να διακόψει της ζωτικές λειτουργίες πολλών εκ των τομέων του. Οι πιστωτές θα αρχίσουν να προσφεύγουν στα διεθνή δικαστήρια απαιτώντας την πλήρη αποζημίωση και την κατάσχεση των περιουσιακών στοιχείων του ελληνικού δημοσίου. Έπειτα αφού θα σχεδιαστή το νέο νόμισμα θα αποφασιστεί υποτίμηση για να καλυφθεί η διαφορά ανταγωνιστικότητας με τις άλλες χώρες τις ευρωζώνης, το νέο νόμισμα κατά πάσα πιθανότητα θα τεθεί σε καθεστώς ελεύθερης διακύμανσης μέχρι να πειστούν οι αγορές ότι η συναλλαγματική ισοτιμία είναι βιώσιμη. Με τις διαδοχικές υποτιμήσεις θα προκληθεί πληθωρισμός της

τάξεις του 30-40% , ενώ οι μισθοί θα χάσουν αμέσως την αγοραστική τους αξία κατά το ίδιο ποσοστό (αυτά τα φαινόμενα έχουν παρατηρηθεί σε όλες της μαζικές υποτιμήσεις άλλων χωρών) ταυτόχρονα θα χαθεί όλο το όφελος από το προηγούμενο κούρεμα λόγω της υποτίμησης ενώ στην συνέχεια θα υπάρξει ισχυρός κλονισμός σε όλο το σύστημα του ευρώ γιατί είναι πιθανό να ακολουθήσουν και άλλες χώρες με μεγάλα χρέη όπως η Πορτογαλία ,η Ιρλανδία και η Ισπανία. Αναμενόμενο είναι μετά από αυτό το ευρώ να υποτιμηθεί και να εξαφανίσει όποια οφέλη θα είχαν οι ελληνικές εξαγωγές σε ευρωπαϊκές χώρες γιατί και αυτές θα είναι υποτιμημένες έναντι εξαγωγών σε χώρες με διαφορετικά νομίσματα .Όσον αφορά της τράπεζες θα υποστούν σοβαρά “πλήγματα” από την αποκοπή της ρευστότητας από την ΕΚΤ και την απόσυρση των καταθέσεων των πελατών τους . Όταν θα συρρικνωθεί η εσωτερική κατανάλωση λόγω της μείωσης της αγοραστικής δύναμης ,οι επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν εισαγωγίμες ύλες λόγω τους κόστους, θα αναγκαστούν να ανεβάσουν και τι δικίες τους τιμές με αποτέλεσμα ο πληθωρισμός να ανέβει στα ύψη. Το χρέος όχι μόνο δεν θα διαγραφεί αλλά θα πολλαπλασιαστεί αφού είναι υπογεγραμμένο σε ευρώ οπότε θα γίνει αυτομάτως εξωτερικό χρέος εκφρασμένο στο νέο νόμισμα οπού και θα μεγαλώσει λόγω της υποτίμησης. (Χριστοδουλάκης Ν. (2011). *ΣΩΖΕΤΑΙ Ο ΤΙΤΑΝΙΚΟΣ: Από το μνημόνιο ξανά στην ανάπτυξη*. Αθήνα: Εκδόσεις ΠΟΛΙΣ)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΛΥΣΗ ΠΡΟΣ ΑΠΟΦΥΓΗ ΤΟΥ ΜΝΗΜΟΝΙΟΥ

Το 2009 η Ελλάδα βρέθηκε αντιμέτωπη με μία πολύ δύσκολη οικονομική κατάσταση λόγω τις ασκούμενης οικονομικής πολιτική της, της διεθνής κρίσεις χρέους αλλά και λόγω του μεγάλου εξωτερικού της ελλείμματος. Όμως το μνημόνιο ίσως να μπορούσε να είχε αποφευχθεί αν από το 2009 έως το 2010 είχαν ληφθεί μέτρα με τα οποία θα συγκεντρωνόταν πραγματικά έσοδα και ανάτρεπαν την εικόνα της Ελλάδας προς την Ευρώπη και τους διεθνής οίκους αξιολόγησης .

5.1 ΤΙ ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΕ ΝΑ ΕΙΧΕ ΓΙΝΕΙ ;

Η Ελλάδα έπρεπε να συγκρατήσει το εξωτερικό της έλλειμμα αυξάνοντας την παραγωγικότητά της, να περιορίσει τον δανεισμό μειώνοντας το δημοσιονομικό της έλλειμμα και να ανατρέψει την ύφεση. Θα μπορούσε να λάβει μέτρα χρηματοδότησης προς της δημόσιες επενδύσεις που θα βελτίωναν την ανταγωνιστικότητα της, κάτι το οποίο δεν έκανε, έπρεπε να είχε προχωρήσει σε συλλογή δημόσιων δαπανών και αναβολή των εξοπλιστικών προγραμμάτων για να περιοριστούν έστω και προσωρινά οι ανάγκες για δανεισμό. Αντίθετα συνεχίστηκαν οι χαλαρές ρυθμιστικές πολιτικές για καλύψει της προεκλογικές της υποσχέσεις η τότε κυβέρνηση. Επίσης θα έπρεπε να γίνει ανάκτηση αξιοπιστίας της χώρας με ειλικρινή περιγραφή των πραγματικών της προβλημάτων και δέσμευση σε πραγματικούς δημοσιονομικούς στόχους με όρους εθνικής στρατηγικής και όχι πολιτικού οφέλους. Χρειαζόταν δηλαδή μια οργανωμένη και αποτελεσματική στρατηγική στις διεθνής αγορές ομολόγων για να διασφαλιστούν οι απαιτούμενη όροι, όμως ο φόβος για μια ανερχόμενη κατάρρευση οδήγησε σε εγκαταλείψει του μακροχρόνιου δανεισμού και προσφυγή σε αποκλειστικά βραχυχρόνιο ενισχύοντας τον φόβο των αγορών ότι η ελληνική οικονομία δεν μπορούσε να εγγυηθεί μακροχρόνιες πληρωμές .

5.2 Η ΠΡΩΤΗ ΕΚΔΟΧΗ

Η Ελλάδα τον Απρίλιο του 2010 είχε κρατικό χρέος 319 δις ευρώ από τα οποία τα 294 ήταν σε ομόλογα, με το 90% αυτών να ρυθμίζονται νομικά από το ελληνικό δίκαιο. Με βάση την ισχύουσα νομοθεσία η χώρα μπορούσε να επιστρέψει στη δραχμή και να αναθέσει στη Βουλή το νομοθετικό έργο της αλλαγής των όρων των ομολόγων, οι οποίοι και θα δέσμευαν, ως υποχρεωτικά εφαρμοστέο δίκαιο, τους κατόχους τους, δηλαδή τους δανειστές της χώρας. Σε αυτήν την περίπτωση η Ελλάδα μπορούσε να αποπληρώσει το 90% του χρέους της σε ομόλογα με δραχμές, τις οποίες θα τύπωνε η Τράπεζα της Ελλάδας. Οι δανειστές θα ήταν υποχρεωμένοι να αποδεχτούν αυτήν την αποπληρωμή και η Ελλάδα δε θα πτώχευε αλλά θα απέφευγε την πτώχευση και θα ξεπλήρωνε το χρέος της. Το γεγονός ότι η χώρα είχε και έχει αυτή τη νομική δυνατότητα, θα μπορούσε, αν μη τί άλλο, να χρησιμοποιηθεί ως ένα πανίσχυρο διαπραγματευτικό χαρτί αλλάζοντας τις ισορροπίες με την Τρόικα

Τα παραπάνω υποστηρίζονται από τρεις διαφορετικές νομικές εκθέσεις τριών πανεπιστημίων (Σικάγου, Νέας Υόρκης και Duke) και μίας εξειδικευμένης στη νομοθεσία κρατικού χρέους νομικής εταιρίας με έδρα στη Νέα Υόρκη. Τα παραπάνω επίσης υποστηρίζονται από δημοσιεύματα και ρεπορτάζ των: Wall Street Journal, Financial Times, Reuters και ARD (γερμανική κρατική τηλεόραση).

Η απόλυτη απόδειξη, όμως, της γνώσης όλων των παραπάνω από τους Έλληνες πολιτικούς αξιωματούχους πηγάζει από το γεγονός ότι η ελληνική κυβέρνηση προσέλαβε ως σύμβουλο της τον Αύγουστο του 2011, τη νομική εταιρία που είχε καταρτίσει μαζί με το πανεπιστήμιο του Duke την μελέτη που παρουσιάστηκε μεταφρασμένη στο άρθρο "Το κρυφό διαπραγματευτικό χαρτί της Ελλάδας" τον Ιούλιο του 2010 (περιλαμβάνεται στο βιβλίο "Υπόθεση Ελληνική Κρίση - Περίεργες Συμπτώσεις", Εκδόσεις Λιβάνη).

Την είδηση της πρόσληψης της συγκεκριμένης εταιρίας δημοσίευσαν οι Financial Times με την επιπλέον πληροφορία πως η ίδια αυτή εταιρία ήταν που συμβούλεψε την Αργεντινή και την Ισλανδία όταν προχώρησαν σε πτώχευση (<http://greekcitizen.pblogs.gr/>).

5.3 ΜΙΑ ΑΛΛΗ ΕΚΔΟΧΗ

Αν η Ευρώπη ήθελε πραγματικά η Ελλάδα είτε να μη χρεοκοπήσει είτε να μη διαλυθεί, έπρεπε να καλύπτει όλες τις δανειακές τις ανάγκες με επιτόκιο όσο πιο χαμηλό γίνεται και σίγουρα χαμηλότερο από όσο είναι τώρα με την επιλογή του μνημονίου. Αυτόματα και χωρίς να μας χάριζαν χρήματα η Ελλάδα θα κατάφερνε να μειώσει εύκολα το έλλειμά της και να επιβραδύνει την αύξηση του χρέους. Αν χρειαζόταν κούρεμα στα ομόλογα που είχαν στην κατοχή τους οι δανειστές θα έπρεπε να γίνει από την αρχή. Αν έπρεπε να επιβληθεί ένα είδος λιτότητας, θα έπρεπε να είναι τέτοιο που δε θα επιβάρυνε την πραγματική οικονομία. Από την άλλη τα βάρη θα έπρεπε όντως να τα επωμισθούν πρώτα οι έχοντες έτσι ώστε να αποδοθεί και ένα αίσθημα δικαίου. Θα έπρεπε να δοθεί βάρος στην παραγωγή της χώρας μας. Είτε με οικονομικές ενισχύσεις σε διάφορους τομείς είτε με στήριξη των Ελληνικών προϊόντων αλλά και περιορισμό, με διάφορα μέσα, των εισαγωγών που κάνει η χώρα μας.

Αντίθετα με το μνημόνιο

Επιβλήθηκε ένα σκληρό πρόγραμμα λιτότητας που δεν εξετάζει καν τη βιωσιμότητα του τρόπου λειτουργίας του κράτους και τη διατήρηση έστω ενός στοιχειώδους βιοτικού επιπέδου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΤΩΧΕΥΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΛΥΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ

Η μελέτη της σύγχρονης ελληνικής ιστορίας βοηθάει να ερμηνευτούν πιο αποτελεσματικά τα σημερινά φαινόμενα και να προβλεφτούν οι επερχόμενες εξελίξεις. Η εμπλοκή του διεθνούς παράγοντα στην εσωτερική ζωή της Ελλάδας, οικονομικής και πολιτικής, εμφανίζεται από τα πρώτα χρόνια της ελληνικής επανάστασης και συνεχίζεται ως τις μέρες μας.

Μπροστά στο ενδεχόμενο μιας πτώχευσης εξαιτίας του τεράστιου εξωτερικού δημόσιου χρέους είναι ανάγκη να αναμοχλεύσουμε τις αντίστοιχες περιπτώσεις του 19ου και του 20ου αιώνα. Η πρώτη επίσημη ελληνική πτώχευση μας πηγαίνει πίσω στο 1827, Έκτοτε, το ελληνικό αστικό κράτος θα κηρύξει πτώχευση τρεις ακόμη φορές το 1843, 1893 και το 1932.

Οι πτωχεύσεις αυτές συνέβαλαν πάντοτε σε πολιτικές ανακατατάξεις και σε παρεμβάσεις των μεγάλων δυνάμεων. Παίρνοντας υπόψη αυτή την ιστορική εμπειρία η σημερινή Ελλάδα θα πρέπει να χαράξει νέα πορεία για την λύση στο αδιέξοδο.

6.1 Η ΠΤΩΧΕΥΣΗ ΤΟΥ 1827

Η αναγνώριση της ελληνικής ανεξαρτησίας ήταν προϊόν των πολεμικών επιτυχιών των ελλήνων κυρίως από το 1821 ως το 1824, του φιλελληνικού κινήματος, αλλά και του ανταγωνισμού των μεγάλων δυνάμεων της εποχής. Το 1824 – 1825 ο Αγώνας βρίσκεται στην πιο κρίσιμη φάση, την ώρα που οι ανταγωνισμοί μεταξύ των Ελλήνων ήταν σε έξαρση. Από τη μια μεριά το «στρατιωτικό» κόμμα (Κολοκοτρώνης, Ανδρούτσος κ.ά.) και από την άλλη το «πολιτικό» κόμμα (Μαυροκορδάτος, Κουντουριώτης κ.ά.).

Ο Κουντουριώτης ως πρόεδρος του Εκτελεστικού Σώματος προσφεύγει στην Αγγλία, συνάπτοντας δύο δάνεια για τις ανάγκες του Αγώνα. Οι χρηματοπιστωτικοί οίκοι του Λονδίνου εκχώρησαν το 1824 και 1825 τα περιβόητα «δάνεια της ανεξαρτησίας». Ο

απελευθερωτικός αγώνας του 1821 ήταν μια μοναδική ευκαιρία για τις αγγλικές τράπεζες.

Το πρώτο ήταν ονομαστικής αξίας 800.000 στερλινών, από τις οποίες φτάνουν στην Ελλάδα περίπου 320.000 στερλίνες (60% υποτιμημένο). Το δεύτερο ήταν ονομαστικής αξίας 2.000.000 στερλινών και δόθηκε στην Ελλάδα υποτιμημένο κατά 45%, ήτοι 1.100.000 στερλίνες. Από αυτά κατακρατήθηκαν περαιτέρω για διάφορους λόγους (έξοδα, μεσιτείες, παραγγελίες πλοίων κ.τ.λ.) περίπου 900.000 στερλίνες και έτσι από τα δυο δάνεια έφτασαν στη χώρα μας συνολικά 200.000 στερλίνες.

Πέρα λοιπόν από τους επαχθείς όρους με τους οποίους χορηγήθηκαν τα δάνεια στους επαναστατημένους Έλληνες, ένα μόνο μικρό ποσό από τα συνολικά ποσά των δανείων δαπανήθηκε για τις ανάγκες της επανάστασης. Το μεγαλύτερο σπαταλήθηκε στην προπληρωμή τόκων και προμηθειών, στα χρηματιστήρια της Ευρώπης ή σε παραγγελίες πολεμικού υλικού, που ποτέ δεν έφτασε στην Ελλάδα! Το πιο επαχθές όμως μέτρο, που προβλέπονταν για την αποπληρωμή των δανείων, ήταν η υποθήκευση των «εθνικών κτημάτων», που είχαν εγκαταλειφθεί από τους Τούρκους ιδιοκτήτες τους. Για την διασπάθιση των «δανείων της ανεξαρτησίας» ευθύνονται ως ένα βαθμό και οι ίδιοι οι Έλληνες, καθώς ένα τμήμα τους δόθηκε για την διεξαγωγή των εμφυλίων πολέμων στα χρόνια της επανάστασης. Θα πρέπει ωστόσο να αναγνωρίσουμε ότι η αποδοχή από τη μεριά τους ήταν εν μέρει δικαιολογημένη με βάση τις πολεμικές συνθήκες, την διάλυση της οικονομίας και κυρίως την ανάγκη για διεθνή αναγνώριση. Η αδυναμία καταβολής των τοκοχρεολυσίων θα οδηγήσει στην πρώτη πτώχευση, νωρίτερα και από τη δημιουργία του ελληνικού κράτους.

Το 1827 ο Ιωάννης Καποδίστριας απευθύνει έκκληση στις μεγάλες δυνάμεις για χορήγηση νέου δανείου. Ο Κυβερνήτης υπολόγιζε ότι έτσι θα μπορούσε να ξεπληρώσει ένα μέρος των τόκων των προηγούμενων δανείων και με τα υπόλοιπα να ανορθώσει την κατεστραμμένη ελληνική οικονομία. Όμως η απάντηση ήταν αρνητική. Το Λονδίνο και το Παρίσι αρνήθηκαν να δανείσουν τον Καποδίστρια, ο οποίος, για να κάνει το κράτος να λειτουργήσει, έβαλε χρήματα από την προσωπική του περιουσία και εξέδωσε τα πρώτα ακάλυπτα ελληνικά χαρτονομίσματα, αφού οι ξένοι δανειστές δεν είχαν διάθεση να παραχωρήσουν νέα δάνεια στους Έλληνες. Υπό αυτές τις συνθήκες και μπροστά στην αδυναμία εξυπηρέτησης των δανείων της ανεξαρτησίας η ελληνική διοίκηση οδηγείται στην πτώχευση. (<http://argolikivivliothiki.gr>)

6.2 Η ΠΤΩΧΕΥΣΗ ΤΟΥ 1843

Ο ερχομός του Όθωνα, μετά τη δολοφονία του Καποδίστρια, συνοδεύτηκε από την παροχή δανείου 60 εκ. γαλλικών φράγκων με την εγγύηση των τριών προστάτιδων Δυνάμεων (Γαλλία, Βρετανία, Ρωσία). Η διάσκεψη που συνήλθε στο Λονδίνο έθεσε αυστηρούς όρους για την καταβολή των ελληνικών οφειλών, όρισε επιτροπή ελέγχου της ελληνικής οικονομίας και επέβαλε την εκχώρηση όλων των εθνικών πόρων για την εξυπηρέτηση των δανείων. Μέχρι το 1833 είχαν εκχωρηθεί τα 2/3 του δανείου.

Η χαώδης κατάσταση, που επικρατεί στα οικονομικά του κράτους, επέφερε την επιβολή μεγάλων φόρων και, σχεδόν, όλο το δάνειο απορροφήθηκε από εξοφλήσεις τόκων και κεφαλαίου και έξοδα για το στρατό και τη Διοίκηση. Παράλληλα τα «εθνικά κτήματα» συνέχιζαν να είναι υποθηκευμένα.

Το καλοκαίρι του 1843 η Ελλάδα έπρεπε να καταβάλει στις τράπεζες της Ευρώπης τα τοκοχρεολύσια παλιότερων δανείων, που είχε πάρει η χώρα. Οι ετήσιοι τόκοι ήταν 7 εκατομμύρια δραχμές και τα έσοδα του ελληνικού κράτους έφταναν μετά βίας τα 14 εκατομμύρια ετησίως. Δυστυχώς τα λεφτά των δανείων δεν είχαν πάει σε υποδομές, που θα βοηθούσαν την ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας, αλλά είχαν σπαταληθεί στους εμφυλίους της επανάστασης και σε έξοδα της Διοίκησης.

Την άνοιξη του 1843 η κυβέρνηση παίρνει μέτρα λιτότητας, τα οποία όμως δεν αποδίδουν, ώστε να συγκεντρωθούν τα απαιτούμενα για την ετήσια δόση χρήματα. Έτσι τον Ιούνιο του 1843 η ελληνική κυβέρνηση ενημερώνει ότι αδυνατεί να καταβάλει το ποσό που χρωστάει και ζητά νέο δάνειο από τις μεγάλες δυνάμεις, ώστε να αποπληρώσει τα παλιά.

Οι μεγάλες δυνάμεις (Αγγλία-Γαλλία-Ρωσία), αντί να εγκρίνουν νέο δάνειο, κάνουν μια διάσκεψη στο Λονδίνο για το ελληνικό χρέος και καταλήγουν σε πρωτόκολλο, με το οποίο οι πρεσβευτές τους παρουσιάζονται στην ελληνική κυβέρνηση και απαιτούν την ικανοποίησή του. Αρχίζουν διαπραγματεύσεις και μετά από ένα μήνα υπογράφουν μνημόνιο, σύμφωνα με το οποίο η Ελλάδα πρέπει να πάρει μέτρα, ώστε μέσα στους επόμενους μήνες να εξοικονομήσει το αστρονομικό ποσό των 3,6 εκατομμυρίων δραχμών για τους δανειστές της.

Ποία ήταν τα αποτελέσματα του μνημονίου ; η οικονομική ανάκαμψη δεν ήρθε, η χώρα αδυνατούσε να εκπληρώσει το δημόσιο χρέος της και ο Όθωνας αναγκάστηκε να κηρύξει επίσημη πτώχευση. Ο κόσμος εξαθλιώθηκε για μεγάλο διάστημα, οι ξένοι

πήραν μέρος των χρημάτων τους και η χώρα πέρασε πολλά για να επανέλθει. (<http://argolikivivliothiki.gr>)

6.3 Η ΠΤΩΧΕΥΣΗ ΤΟΥ 1893

Τα τελευταία τριάντα χρόνια του 19ου αιώνα σημαδεύτηκαν από την ισχυρή πολιτική προσωπικότητα το Χ. Τρικούπη. Από τη δεκαετία του 1860 και έπειτα, η ανάπτυξη της ελληνικής ναυτιλίας, βιομηχανίας και των τραπεζών οδηγούν στην πολιτική αφύπνιση της ελληνικής αστικής τάξης.

Όταν ο Τρικούπης αναλαμβάνει την πρωθυπουργία το 1881, στην Ελλάδα προσαρτάται η Θεσσαλία και η Άρτα. Το εξωτερικό χρέος μεγαλώνει λόγω και των οικονομικών αποζημιώσεων, που χρειάζεται να καταβληθούν στην Τουρκία για την παραχώρηση των περιοχών αυτών.

Ο Τρικούπης έθεσε σε εφαρμογή το φιλόδοξο πρόγραμμά του με την εκτέλεση μεγάλων έργων υποδομής. Για τη χρηματοδότηση του προγράμματος αυτού εκμεταλλεύτηκε τα κρατικά μονοπώλια (αλατιού και σπύρων), επέβαλε υψηλή φορολογία (κυρίως έμμεσους φόρους) και προέβη σε υπέρμετρο – για την αντοχή της χώρας – εξωτερικό δανεισμό.

Το διάστημα 1879 – 1890 η χώρα συνήψε έξι εξωτερικά δάνεια με όρους – ονομαστικής αξίας 640.000.000 φράγκων. Τα δάνεια αυτά λόγω της μικρής φερεγγυότητας της χώρας ήταν υποτιμημένα μέχρι και 30% και έτσι στα ταμεία του κράτους έφτασαν 450.000.000 φράγκα. Με δεδομένο πως το 40% του προϋπολογισμού πήγαινε στην πληρωμή των τοκοχρεολυσίων και ένα μεγάλο, επίσης, μέρος στις στρατιωτικές δαπάνες, ήταν φανερό ότι τα έργα υποδομής χρηματοδοτούνταν, κυρίως, από τη βαριά φορολογία. Όπως ήταν επόμενο, στις εκλογές του 1890 ο λαός επανέφερε στην εξουσία τον Δηλιγιάννη.

Στην περίοδο 1890-1893 άλλαξαν πέντε κυβερνήσεις, που προσπάθησαν με διάφορους οικονομικούς αυτοσχεδιασμούς να δανειοδοτήσουν την καταρρέουσα οικονομία, ενώ ταυτόχρονα ελήφθησαν μέτρα για αυστηρές περικοπές στις κρατικές δαπάνες –

στρατιωτικές δαπάνες, δημόσια έργα και σε όλες τις κρατικές δραστηριότητες. Παράλληλα, ψηφίστηκαν νέοι φόροι και τέλη, καθώς και εκπαιδευτικά τέλη, που προκάλεσαν μεγάλες αντιδράσεις.

Η κατάσταση τώρα ήταν απελπιστική. Μια καταστρεπτική πτώση της διεθνούς τιμής της σταφίδας έδειξε πόσο εύθραυστη ήταν η ελληνική οικονομία. Το 1893 οι εισαγωγές ανέρχονταν στο ποσό των 120.000.000 φράγκων και οι εξαγωγές στο ποσό των 82.000.000 φράγκων. Ο Τρικούπης έχοντας να αντιμετωπίσει και μια μεγάλη ανθελληνική εκστρατεία στο εξωτερικό εμφανίζεται στη Βουλή το Δεκέμβριο και ανακοινώνει τη χρεοκοπία με την ιστορική φράση: «Κύριοι, δυστυχώς, επτωχεύσαμεν»!

Το «Δυστυχώς επτωχεύσαμεν» του Τρικούπη στις 10 Δεκεμβρίου 1893 σηματοδοτεί αν τη θλιβερή κατάληξη μιας οικονομικής πολιτικής μεγάλων φιλοδοξιών και αγαθών προαιρέσεων, που ανάγκασε την Ελλάδα στην αποδοχή το 1898 του Διεθνούς Οικονομικού Ελέγχου (ΔΟΕ), ο οποίος υποχρέωσε τη χώρα σε πολιτική αυστηρότητας λιτότητας ως το 1910 τουλάχιστον, για να καταργηθεί τυπικά μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

Η χρεοκοπία οδήγησε στις πρώτες εργατικές κινητοποιήσεις και απεργίες με πιο σημαντική εκείνη των μεταλλωρύχων του Λαυρίου το 1896. Δεν εμπόδισε όμως να διοργανωθούν στην Αθήνα οι Ολυμπιακοί Αγώνες το 1896, που την εποχή εκείνη δεν συνεπάγονταν τεράστια έξοδα, γιατί η πτώχευση αφορούσε μόνο το εξωτερικό και όχι το εσωτερικό δημόσιο χρέος.

Το 1896 ξεσπάει εξέγερση στην Κρήτη εναντίον της Οθωμανικής διοίκησης. Ο πρωθυπουργός, υπό την πίεση της «Εθνικής Εταιρίας» και της κοινής γνώμης, ζητάει από το βασιλιά Γεώργιο την αποστολή ελληνικών στρατευμάτων. Τα στρατεύματα φτάνουν στο νησί τον Φεβρουάριο του 1897. Η πύλη αντιδρά οργισμένα και στέλνει τον στρατό της κατά μήκος των ελληνοτουρκικών συνόρων στη Θεσσαλία. Η Ελλάδα ανέτοιμη από κάθε άποψη και θύμα του εθνικιστικού παραληρήματος της «Εθνικής εταιρείας», που ουσιαστικά ασκούσε την εξωτερική πολιτική, και των επικίνδυνων κυβερνήσεων υπέστη στρατιωτική πανωλεθρία από τον τουρκικό στρατό τον Μάιο του 1897. Σε λίγες μέρες ο τουρκικός στρατός φτάνει έξω από τη Λαμία. Οι μεγάλες

δυνάμεις δεν συγκινούνται από τις ελληνικές απαιτήσεις. Αντίθετα αποφασίζουν τον ναυτικό αποκλεισμό της Κρήτης.

Αποτέλεσμα της ήττας ήταν να αναγκαστεί η Ελλάδα να πληρώσει πολεμικές αποζημιώσεις 4 εκ. τουρκικών λιρών και να δεχθεί νέο Διεθνή Οικονομικό Έλεγχο για το διογκωμένο εξωτερικό της χρέος. Ο «Έλεγχος», εκτός από τη διαχείριση όλων των οικονομικών πόρων του κράτους, ανέλαβε να καθορίζει και τη νομισματική πολιτική. Η εθνική κυριαρχία της χώρας είχε δεχθεί ακόμη ένα ισχυρό πλήγμα.

Η πτώχευση του 1893 όμως είχε ως αποτέλεσμα και τη χρεοκοπία του παλιού πολιτικού συστήματος. Η ολοκληρωτική ήττα στον ελληνοτουρκικό πόλεμο του 1897 επέκτεινε το πολιτικό αδιέξοδο. Η δυσπιστία προς τα κόμματα κορυφώθηκε. Οι συντεχνίες και οι εργατικές ενώσεις έκαναν διαδηλώσεις ζητώντας φορολογικές ελαφρύνσεις και περιορισμό της γραφειοκρατίας. Επίκεντρο της κριτικής τους ήταν η αδυναμία του πολιτικού συστήματος να προσαρμοστεί στις εξελίξεις και στις απαιτήσεις της κοινωνίας. (<http://argolikivivliothiki.gr>)

6.3 Η ΠΤΩΧΕΥΣΗ ΤΟΥ 1932

Η δεκαετία του 1920 ήταν η δεκαετία των διαρκών καταναλωτικών αγαθών. Αυτοκίνητα, ψυγεία, ηλεκτρικές σκούπες, κουζίνες, ραδιόφωνα και πλυντήρια έκαναν την εμφάνισή τους ως είδη μαζικής κατανάλωσης. Η διαφήμιση άρχισε να εξελίσσεται ως επαγγελματικός κλάδος. Ο κλάδος των μηχανικών εισέβαλε στον χώρο της οικονομίας, σχεδιάζοντας καινούργια προϊόντα και αξιοποιώντας πλουτοπαραγωγικούς πόρους, που οδηγούν στη μείωση του κόστους και των τιμών.

Αναπτύχθηκαν νέες μέθοδοι διύλισης πετρελαίου. Εμφανίστηκαν τα πλαστικά, τα είδη αλουμινίου, ο ξυλοπολτός και η χρήση αζώτου και παραγώγων του. Ο πάγος και η κατάψυξη έκαναν τα πρώτα τους βήματα. Στη γεωργία τα τρακτέρ αποτέλεσαν μεγάλο νεωτερισμό, ενώ και η γεωπονία συνέβαλε με βελτιώσεις και παρεμβάσεις για καλύτερη διατροφή των ζώων και ανάπτυξη νέων διασταυρώσεων.

Οι Αμερικανοί επιχειρηματίες κερδίζουν τεράστια ποσά, τα οποία δανείζουν στις ευρωπαϊκές χώρες (κυρίως στην Γερμανία και την Αγγλία), για να αποκομίσουν και νέα κέρδη. Έχοντας ως παράδειγμα τις Ηνωμένες Πολιτείες και οι ευρωπαϊκές

βιομηχανίες στρέφονται προς τη μαζική τυποποιημένη παραγωγή. Ο κόσμος ταλαιπωρημένος από τα δεινά του πολέμου στρέφεται στη μαζική παραγωγή και προσπαθεί να γευθεί τα αγαθά της ειρήνης, αγοράζοντας όλο και περισσότερα καταναλωτικά αγαθά.

Όμως η ευημερία αυτή είναι ασταθής. Είναι πολύ δύσκολο να βρεθούν πελάτες για να αγοράσουν την τεράστια ποσότητα των βιομηχανικών προϊόντων. Οι αγρότες πωλούν φθηνά τα προϊόντα τους και διαθέτουν ελάχιστα χρήματα, ενώ η αύξηση των μισθών γίνεται με ρυθμούς μικρότερους από τους ρυθμούς αύξησης της παραγωγής. Επιπλέον μετά τη λήξη του Α΄ παγκόσμιου Πολέμου (1914-18) βελτιώνεται βαθμιαία η οικονομία των Ευρωπαίων, καθώς εκατοντάδες χιλιάδες στρατιώτες γύρισαν στα ειρηνικά έργα και η Ευρώπη χρειαζόταν διαρκώς λιγότερο σιτάρι να εισάγει από την Αμερική.

Η μεγάλη οικονομική κρίση άρχισε 24 Οκτ. 1929 από το Χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης. Από τις Ηνωμένες Πολιτείες η κρίση επεκτείνεται σε ολόκληρο τον κόσμο και επηρεάζει την Ευρώπη με πρώτες τη Γερμανία- Αυστρία, που κάλυπταν ένα μέρος των υποχρεώσεών τους (πολεμικές αποζημιώσεις) με αμερικανικά χρήματα.

Όμως το «κραχ» του 1929 δημιούργησε τεράστια προβλήματα στην ελληνική οικονομία. Η χώρα μας χτυπήθηκε με ιδιαίτερη δριμύτητα από τη διεθνή κρίση, αφού οι βασικές της εξαγωγές ήταν προϊόντα πολυτελείας, όπως ο καπνός, η σταφίδα και το ελαιόλαδο. Η αξία των ελληνικών εξαγωγών είχε πέσει από ένα ετήσιο μέσο όρο 125.000.000 δολαρίων μεταξύ 1922 και 1930 σε 50.000.000 δολάρια το 1932. Τον ίδιο χρόνο συνέβη και μια μεγάλη μείωση του συναλλάγματος των μεταναστών και των προσόδων από τη ναυτιλία, τα βασικά μέσα με τα οποία υπερνικούσε το έλλειμμα ισοζυγίου πληρωμών. Σ' αυτές τις δύσκολες συνθήκες ο εξωτερικός δανεισμός ήταν μια λύση για τον Ε. Βενιζέλο. Όμως, η Ελλάδα είχε ήδη μεγάλα εξωτερικά χρέη, αφού είχε δανειοδοτηθεί από τη διεθνή χρηματαγορά για την αποκατάσταση των προσφύγων.

Ο Βενιζέλος απέτυχε να συνάψει νέο δάνειο και αποφάσισε να δώσει τη «μάχη της δραχμής», η οποία ήταν συνδεδεμένη με τον «κανόνα του χρυσού» μέσω της αγγλικής λίρας. Το 1931 όμως η υποτίμηση της στερλίνας και η κατάρρευση των παγκόσμιων αγορών αναγκάζουν την Ελλάδα να εγκαταλείψει τον «κανόνα του χρυσού» και ο Βενιζέλος επιλέγει να συνδέσει τη δραχμή με το δολάριο. Η μετατρεψιμότητά της

γίνεται πλέον μέσω δολαρίου, αλλά η κερδοσκοπία εξακολουθεί, όπως και η φυγάδευση κεφαλαίων στο εξωτερικό.

Το Σεπτέμβριο του 1931 προκαλείται πανικός με «φυγάδευση» στο εξωτερικό 3,6 εκ. δολαρίων από ιδιώτες και τράπεζες. Η κυβέρνηση αναζητά εναγωνίως νέα δάνεια χωρίς επιτυχία. Ο Βενιζέλος κάνει μια τελευταία προσπάθεια για σύναψη δανείου στις αρχές του 1932, επισκεπτόμενος διαδοχικά τη Ρώμη, το Παρίσι και το Λονδίνο. Δεν μπόρεσε όμως να πείσει τη Δημοσιονομική Επιτροπή, που θεώρησε ότι η Ελλάδα δεν έκανε καμιά θυσία, αντιθέτως ήθελε να μεταβιβάσει τα προβλήματά της στους πιστωτές της.

Την άνοιξη του 1932 ο Βενιζέλος αναγκάζεται να εγκαταλείψει καθυστερημένα τον «χρυσό κανόνα» και να υποτιμήσει την δραχμή. Την πρωτομαγιά του 1932 ανακοινώνει στη βουλή την πτώχευση της Ελλάδας και τη στάση πληρωμών του εξωτερικού χρέους. (<http://argolikivivliothiki.gr>)

6.4 ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ ΤΟΥ ΧΘΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΟΥ ΣΗΜΕΡΑ

Από το τέλος του Β΄ παγκοσμίου πολέμου ως σήμερα όλες οι ελληνικές κυβερνήσεις στήριξαν το μοντέλο ανάπτυξης της οικονομίας στον εξωτερικό δανεισμό. Η παραγωγική βάση της χώρας συρρικνώθηκε, ενώ οι φορολογικές μεταρρυθμίσεις απέβαιναν πάντοτε σε βάρος των λαϊκών στρωμάτων.

Το εξωτερικό δημόσιο χρέος σήμερα εκτινάχθηκε για να ξεπεράσει στο 175% του ΑΕΠ ενώ η προσφυγή της Ελλάδας στο ΔΝΤ ίσως να οδήγησε σε ένα πρωτογενές πλεόνασμα στα τέλη του 2014 άλλα δεν οδήγησε σε μείωση του χρέους. Η Ελλάδα έχει χάσει τα τελευταία 20 χρόνια ένα σημαντικό μέρος του εθνικού της εισοδήματος. Έχει συρρικνωθεί λόγω της συνταγής που εφαρμόζεται από την Ευρώπη κι απ' την Τρόικα. Η Τρόικα επιβάλλει λιτότητα, περικοπές δαπανών με αποτέλεσμα να συρρικνώνεται το εθνικό εισόδημα. Όσο συρρικνώνεται το εισόδημα αυξάνεται και η ανεργία που σημαίνει για κάθε απώλεια εισοδήματος περισσότερο αύξηση της ανεργίας με ένα τέτοιο παράγοντα κανένα χρέος δε μπορεί να είναι εξυπηρετήσιμο. Όπως προαναφέρθηκε στην παρούσα εργασία την περίοδο προ κρίσης το δημόσιο χρέος της Ελλάδας είχε μια ήπια εξέλιξη καθώς αυξανόταν κάθε χρόνο περίπου όσο και οι τόκοι που πλήρωνε οι Ελλάδα αλλά το ισοστάθμιζε η ανάπτυξη του εισοδήματος, έτσι

μειωνόταν σταθερά ο λόγος χρέους προς ΑΕΠ και το χρέος της Ελλάδας ήταν εξυπηρετήσιμο, αν είχε καταφέρει η Ελλάδα ξανά κάτι τέτοιο μπορεί το χρέος να παρέμενε μεγάλο αλλά από την στιγμή που η Ελλάδα εξυπηρετούσε τις υποχρεώσεις της δεν θα χρειαζόταν πλέον τα μέτρα της δημοσιονομικής προσαρμογής που επιβάλλονται από τους δανειστές. Στην Ελλάδα, όχι μόνο το χρέος έχει πάψει να είναι εξυπηρετήσιμο αλλά επιπλέον έχει μεγαλώσει σε απόλυτα μεγέθη. Δηλαδή, και το χρέος μεγαλώνει, μ' αυτή την πολιτική που εφαρμόζει η Τρόικα και η Ευρώπη αλλά και το εισόδημα το οποίο θα εξυπηρετήσει το χρέος μειώνεται (Garefalakis et al, 2011b).

Όμως η Ελλάδα δεν μπόρεσε να πάρει από μόνη της καμιά απόφαση, αλλά σύρθηκε δέσμια πίσω από επενδυτικούς οίκους, αγορές και θεσμούς πιστεύοντας για μια ακόμη φορά ότι θα την έβγαζαν από το αδιέξοδο της ίδιας της, της διαχείρισης. Η εικόνα των ανθρώπων της τρόικας, που πηγαionoέρχονται κάθε τόσο στην Αθήνα, για να υπαγορεύσουν την ελληνική οικονομική πολιτική και να εγκρίνουν τις αποφάσεις της ελληνικής κυβέρνησης, συντέλεσαν για ακόμη μια φορά στην απώλεια της εθνικής της κυριαρχίας.

Αυτή η οικονομική κρίση, ενώ έχει πολλές ομοιότητες με όσες συνέβησαν στο παρελθόν, έχει μια ειδοποιό διαφορά, που μπορεί να φανεί καθοριστική. Τώρα η Ελλάδα έχει νόμισμα το ευρώ και είναι μέλος της ευρωζώνης. Αυτό δε σημαίνει ότι δεν μπορεί να οδηγηθεί σε κατάρρευση μια χώρα της ευρωζώνης, αλλά ότι δε συμφέρει τις άλλες χώρες της ευρωζώνης να καταρρεύσει ένα μέλος της, γιατί αυτό μπορεί να οδηγήσει στην κατάρρευση ολόκληρου του οικοδομήματος.

Όλες η χώρες της ευρωζώνης είχαν και αυτές με της σειρά τους τις δικές τους παθογένειες και την δική τους ιστορία, έκτος όμως από το ευρωπαϊκό πλαίσιο η κάθε χώρα θα πρέπει να μαθαίνει από την ιστορία της και να μην επαναλαμβάνει τα ίδια λάθη, δυστυχώς η Ελλάδα έφτασε και πάλι στο σημείο που την καθιστά δύσκολο να ανακάμψει. Τα περιοριστικά οικονομικά μέτρα θα οδηγούν ολοένα και περισσότερο σε βαθιά ύφεση και κοινωνικές εκρήξεις. Το χρέος συνεχίζει να αυξάνει, αφού η παραγωγική βάση της χώρας έχει διαλυθεί. Το πολιτικό σύστημα δε φαίνεται ικανό ούτε να διαχειριστεί ούτε να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά μια κρίση, την οποία άλλωστε το ίδιο δημιούργησε. Το χειρότερο σενάριο για την Ελλάδα και τους Έλληνες είναι η παρατεταμένη για τα επόμενα 5 – 10 χρόνια άγρια λιτότητα και στο τέλος να έρθει και πάλι η πτώχευση.

Ενώ όσον αφορά την χρεοκοπία έρχεται, ως αποτέλεσμα μίας σειράς ετών ελλειμματικών προϋπολογισμών, κατά τη διάρκεια των οποίων το κράτος δαπανούσε περισσότερα από όσα εισέπραττε, ενώ χρηματοδοτούσε τα ελλείμματα του με συνεχώς αυξανόμενα δάνεια (ομόλογα) από τους πολίτες, από τις τράπεζες, από επενδυτές και από άλλα κράτη αλλά και όταν μια χώρα δημοσιοποιεί την αδυναμία να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις προς τους πιστωτές της. Το τελευταίο δεν έχει συμβεί μέχρι τώρα και εκεί στηρίζεται ακόμη η ελπίδα της Ελλάδας.

(<http://argolikiivivliothiki.gr>)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Το μνημόνιο συνεργασίας που υπέγραψε η ελληνική κυβέρνηση ορίζει πως κάθε χώρα μέλος έχει πρωταρχική ευθύνη για την επιλογή, το σχεδιασμό και την υλοποίηση της πολιτικής η οποία θα καταστήσει το πρόγραμμα επιτυχές. Η Τρόικα προτείνει μέτρα και πολιτικές αλλά η χώρα είναι αυτή που παίρνει τις τελικές αποφάσεις .

Η χώρα μας δεν έχει λάβει καθόλου αυτό το δικαίωμα της υπόψη, έχοντας παραδοθεί στις άγριες ορέξεις των δανειστών, παραχωρώντας και εκχωρώντας μέρα με τη μέρα όλο και πιο πολύ κυριαρχικά της δικαιώματα, επηρεασμένη από την αδυναμία της αποπληρωμής και τις συλλογής χρημάτων αλλά και λόγω της αδυναμίας επίτευξης των στόχων που έχει θέσει.

Όλοι οι τομείς της Ελληνικής οικονομίας αλλά και όλα τα στρώματα της Ελληνικής κοινωνίας πλήττονται. Όμως ξεχωριστή θέση έχουν οι νέοι άνθρωποι, η ανεργία μαστίζει τους νέους.

Η παιδεία που παρέχεται στους νέους υστερεί σε σύγκριση με τα διεθνή πρότυπα. Μετά από την ολοκλήρωση των σπουδών τους, οι νέοι αντιμετωπίζουν δυσκολίες κατά την είσοδό τους στην αγορά εργασίας, καθώς το ρυθμιστικό πλαίσιο αποθαρρύνει τις επενδύσεις και τη δημιουργία θέσεων εργασίας. Όταν τελικά οι νέοι βρουν δουλειά, οι φόροι που θα τους επιβληθούν θα είναι υψηλοί ώστε να αποπληρωθεί το χρέος που συσσωρεύτηκε από προηγούμενες κυβερνήσεις, ενώ οι κοινωνικές εισφορές τους θα είναι αυξημένες ώστε να καλύπτουν τις συντάξεις.

Στο πλαίσιο αυτό, καλείται η ίδια η χώρα να διαχειριστεί, κατά ένα μεγάλο ποσοστό, τους πόρους και τα μέσα που διαθέτει.

Τα δυσβάσταχτα κοινωνικά μέτρα των όρων του Μνημονίου, και σε συνδυασμό με την παραδοχή αποτυχίας τους με στόχο την μείωση του δημοσίου χρέους, πρέπει να αντικατασταθούν με ένα νέο ισχυρότατο πρόγραμμα αναπτυξιακής πολιτικής. Τέτοια βελτίωση της παραγωγικότητας απαιτεί μαζικές επαναστατικές παρεμβάσεις σε τέσσερες στυλοβάτες της εθνικής οικονομίας:

- ✓ Διαφθορά και δημόσια διοίκηση

- ✓ υποδομές και ανθρώπινοι πόροι
- ✓ αγορές και ανταγωνισμός και
- ✓ ασφαλιστικό, φορολογία και δημόσιο χρέος.

7.1 ΔΙΑΦΘΟΡΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

Η διαφθορά είναι απανταχού στην δημόσια διοίκηση και χειροτερεύει συνεχώς. Οι συνέπειες για την Ελληνική οικονομία είναι καταστρεπτικές. Σύμφωνα με μελέτες της Διεθνούς Τράπεζας και από τους Mauro(1995) και Kaufmann(2010), η διαφθορά διπλασιάζει το δημοσιονομικό έλλειμμα, επιτρέπει το 25% των φόρων να διαφεύγει, αποθαρρύνει τις επενδύσεις, αυξάνει την ανισότητα, και επιβραδύνει την οικονομική ανάπτυξη.

Συνεπώς, προτείνεται διαφανής και αξιοκρατική επιλογή του προσωπικού των δημοσίων υπαλλήλων, αποκρατικοποίηση κάποιων ελλειμματικών δημοσίων οργανισμών, καθώς και αναγκαστική συνταξιοδότηση των υπαλλήλων που πλεονάζουν.

Η ανεπαρκής αποτελεσματικότητα και η έλλειψη διαφάνειας στον δημόσιο τομέα , έλλειψη επαρκούς οργανώσεως κι πληροφόρησης καθώς και η μεγάλη καθυστέρηση στην λήψη αποφάσεων δημιούργησαν και αυτά από μέρος τους τα κίνητρα της μαύρης αγοράς προκειμένου να αποφευχθεί η πολυσυζητημένη γραφειοκρατία στη Ελλάδα. Ταυτόχρονα η έλλειψη κατάλληλης και εύχρηστης τεχνολογίας έχει ως αποτέλεσμα να συμβάλει στην χαώδες κατάσταση της ελληνικής γραφειοκρατίας και να μην υπάρχει αντικειμενική αξιολόγηση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών από τους Έλληνες πολίτες. Λύση σε αυτό το πρόβλημα θα μπορούσε να δώσει η υιοθέτηση συστημάτων συγκεντρωτικής αξιολόγησης και διαχείρισης.

Στην έκθεση του Ινστιτούτου Διεθνούς Ειρήνης της Στοκχόλμης που δημοσιεύτηκε το 2009 η Ελλάδα εμφανιζόταν να καταλαμβάνει την Πέμπτη θέση διεθνώς στις εισαγωγές συμβατικών όπλων, πίσω μόνο από την Κίνα, την Ινδία, τα Εμιράτα και την Νότια Κορέα. Αν αυτό σε εποχή ανάπτυξης αποτελεί επιβάρυνση τότε σε μία εποχή κρίσης γίνεται ένα εμπόδιο στην προοπτική της Ελλάδας για έξοδο από την κρίση , αφού τα περισσότερα όπλα είναι εισαγόμενα ξοδεύοντας χρήματα που θα

μπορούσαν να δοθούν για την ανάπτυξη της χώρας . Με λίγα λόγια η χώρα έχει ανάγκη από μία αναστολή της υλοποίησης των εξοπλιστικών προγραμμάτων.

Τέλος στην δημοσιονομική προσπάθεια για μείωση των ελλειμμάτων θα πρέπει να προστεθεί η μεταρρύθμιση του συστήματος αμοιβών και προνομίων του πολιτικού προσωπικού ,διότι οι απολαβές ,οι συντάξεις και τα προνόμια ακόμη και για αυτούς που υπηρέτησαν σαν εξωκοινοβουλευτικοί, γραμματείς και στελέχη ανέρχονται σε πολλές χιλιάδες ευρώ.

7.2 ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ

Στην εκπαίδευση, είναι γνωστή η ανεπάρκεια του εκπαιδευτικού συστήματος και την αδυναμία του να προετοιμάσει τους Έλληνες για τις απαιτήσεις των αναπτυγμένων οικονομιών, ιδιαίτερα αυτών που βασίζονται σε τεχνολογικά προηγμένες υπηρεσίες, ανεπάρκεια της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στο να προετοιμάζει τους νέους για απασχόληση στον ιδιωτικό τομέα, απαιτεί την άμεση αξιολόγηση των πρωτοβάθμιων και δευτεροβάθμιων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων από επιτροπές Ελλήνων πανεπιστημιακών.

Επίσης, στο εργασιακό καθεστώς, προτείνεται η αναδιοργάνωση του εθνικού πλαισίου συλλογικών συμβάσεων εργασίας, ώστε να επιτρέπονται για μεμονωμένες επιχειρήσεις και βιομηχανικούς κλάδους και να ρυθμίζουν τις αμοιβές και τους όρους εργασίας, καθώς και την αποζημίωση για τους απολυόμενους. Τέλος, ορίζεται ένα διαφορετικό καθεστώς απεργιακών κινητοποιήσεων, το οποίο θα χαίρει μεν της δικαστικής νομιμοποίησης, θα προστατεύει δε το δημόσιο συμφέρον και τη δημόσια τάξη.

Η Ελλάδα, επίσης, υστερεί σε κάθε είδους υποδομές, δηλαδή σιδηροδρόμους, αυτοκινητοδρόμους, λιμένες και αεροδρόμια. Όλες οι μελέτες δείχνουν ότι επενδύσεις σε μεταφορές και επικοινωνίες είναι απαραίτητες για την οικονομική ανάπτυξη.

Η αξιοποίηση της δημόσιας περιουσίας αποτελεί μια από τις διαθέσιμες πολιτικές που μπορούν να φέρουν έσοδα και να επανακινήσουν την οικονομία, έτσι προτείνονται μέτρα όπως η σύσταση εταιριών αξιοποίησης αστικών ακινήτων με στόχο την προείσπραξη ενοικίων και την μακροχρόνια μίσθωση ,αξιοποίηση της

τουριστικής γης στην οποία μπορεί το κράτος να την εκμισθώνει για να γίνουν επενδύσεις υψηλών ποιοτικών προδιαγραφών(εκτός από χώρους ιστορικού ενδιαφέροντος), αξιοποίηση των ολυμπιακών ακινήτων ,τα οποία ιδρύθηκαν για να αποφέρουν μακροχρόνια έσοδα στο δημόσιο με την ανάδειξη του αθλητικού τουρισμού και τώρα δεν είναι τίποτε άλλο παρά σκουπιδότοποι.

Διάθεση δημόσιας γης για μεταποίηση. Σε πολλές περιφέρειες της χώρας το κράτος διαθέτει μεγάλες εκτάσεις αναξιοποίητες που μπορούν να αξιοποιηθούν ως παραγωγικές υποδομές , όπως αγροτικά πάρκα αποκλειστικά για τυποποίηση και διάθεση αγροτικών προϊόντων ,τοπικά ενεργειακά πάρκα σε περιοχές όπου η έλλειψη ενέργειας είναι κρίσιμος παράγοντας και έπειτα η τροφοδοσία θερμοκηπίων και υδροπονικών καλλιεργειών από τα ίδια τα πάρκα, με αυτά τα μέτρα δημιουργούνται δυνατότητες για μια πιο ανταγωνιστική οικονομία και δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Ένα άλλο μέτρο το οποίο είχε μείνει αδρανές και το οποίο αποτελεί μια σημαντική πηγή εσόδων είναι οι αποκρατικοποιήσεις όμως μιλώντας για αποκρατικοποιήσεις εννοούμε αποκρατικοποιήσεις χωρίς να απειλείτε ο έλεγχος και ο μακροπρόθεσμος σχεδιασμός από πλευράς του ελληνικού δημοσίου, παραδείγματος χάρη μια αποκρατικοποίηση των ΔΕΚΟ με προϋπόθεση να ενισχυθεί ο ανταγωνισμός ο οποίος θα ρίξει τις τιμές και θα αναβαθμίσει τις υπηρεσίες , θα οδηγήσει σε πραγματικές νέες επενδύσεις ,ανταγωνιστικότητα και έσοδα.

7.3 ΑΓΟΡΕΣ ΚΑΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Η ανταγωνιστικότητα μιας οικονομίας ή ενός κλάδου εξαρτάται από το κόστος παραγωγής και την ποιότητα του προϊόντος σε σχέση με αυτά των εναλλακτικών παραγωγών.Υπάρχουν, λοιπόν, γενικά δύο τρόποι για να επιτευχθεί είτε με παραγωγή χαμηλού κόστους είτε με προσανατολισμό σε προϊόντα και υπηρεσίες υψηλής ποιότητας και ελκυστικά για τους αγοραστές. Σε κάθε περίπτωση απαιτείται από τις επιχειρήσεις και τους εργαζόμενους να είναι παραγωγικοί. Ο κύριος παράγοντας που καθορίζει την ανταγωνιστικότητα είναι το σύνολο των κανόνων που διέπουν τη λειτουργία των αγορών. Αυτοί πρέπει να προωθούν τον ανταγωνισμό, τις επενδύσεις και την επιχειρηματικότητα.

Ένα από τα βασικά στοιχεία της οικονομικής πολιτικής στο πλαίσιο του μνημονίου με τους εταίρους και πιστωτές αφορούσε τη μείωση του κόστους εργασίας. Αυτό έγινε στον δημόσιο τομέα της οικονομίας με άμεσες νομοθετικές παρεμβάσεις και στον ιδιωτικό, κυρίως μέσω της άρσης μιας σειράς περιορισμών στην αγορά εργασίας επίσης οι κρατικές παρεμβάσεις στις αγορές εργασίας, προϊόντων και υπηρεσιών επιδιώκουν τον περιορισμό του ανταγωνισμού, τη διατήρηση των υψηλών τιμών και των περιθωρίων κέρδους, και τη προστασία προνομίων και συμφερόντων όσων συνεργάζονται με τον πολιτικό κόσμο. Επίσης στην Ελλάδα παρατηρείται μεγάλη κάμψη στις επενδύσεις και σημαντική υστέρηση στις εξαγωγές σε σχέση με το επιθυμητό αυτό ήταν αναμενόμενο κατά την διάρκεια μια κρίσης χρέους. Οι επενδύσεις βρίσκονται σε χαμηλό επίπεδο για τρεις λόγους, την έλλειψη χρηματοδότησης, την ύπαρξη σημαντικού αργού παραγωγικού δυναμικού σε πολλούς κλάδους, αλλά κυρίως την έντονη αβεβαιότητα, τόσο σε μακροοικονομικό επίπεδο όσο και σε αυτό των φορολογικών πολιτικών.

Σε μικροοικονομικό επίπεδο, οι σημαντικές μεταρρυθμίσεις που απαιτούνται για την καλύτερη λειτουργία των Ελληνικών αγορών προϊόντων και υπηρεσιών αφορούν κυρίως τη δραστική μείωση των ρυθμίσεων που εμποδίζουν την είσοδο νέων παικτών στις αγορές και τις νέες επενδύσεις. Αποτελεί κρίσιμο λάθος για την οικονομική πολιτική να βλέπει το ζήτημα του ανταγωνισμού ως ανεξάρτητο από αυτό των επενδύσεων και ως ένα ζήτημα η κατάλληλη αντιμετώπιση του οποίου θα γίνει με διοικητικά μέτρα. Επί του πρακτέου, πρώτα θα πρέπει να μειωθεί δραστικά το ρυθμιστικό βάρος για τις επιχειρήσεις, με κατάργηση όσων τυπικών διατάξεων περιορίζουν την είσοδο επιχειρήσεων, δημιουργούν κλειστές αγορές και δυσχεραίνουν τις επενδύσεις. Δεύτερον και εξίσου σημαντικό, πολλοί άλλοι φραγμοί εισόδου οφείλονται σε γραφειοκρατικά εμπόδια που επιβάλλει η κυβέρνηση, όπως το ότι για μια επένδυση μπορεί να απαιτείται μια υπερβολικά μακριά και περίπλοκη σειρά αδειών από πολλές διαφορετικές υπηρεσίες. Τρίτον, σε ένα περιβάλλον όπου υπάρχουν πολλές τυπικές απαγορεύσεις και λοιπές ρυθμίσεις και γραφειοκρατικά εμπόδια δημιουργείται πρόσφορο έδαφος για την ανάπτυξη της διαφθοράς, η οποία λειτουργεί ως ένα επιπλέον εμπόδιο εισόδου. Η κατάργηση τυπικών εμποδίων εισόδου, η μείωση της γραφειοκρατίας και η καταπολέμηση της διαφθοράς αποτελούν συνθήκες για νέες επενδύσεις και ιδιαίτερα σημαντικά για τις ξένες επιχειρήσεις.

Για να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα των αγορών και να εναρμονισθούν οι εργασιακές σχέσεις με αυτές στην ΕΕ προτείνεται η απελευθέρωση μέχρι το 2015 όλων των αγορών εργασίας, αγαθών και υπηρεσιών καθώς και όλων των κλειστών επαγγελμάτων, η ακύρωση όλων των νόμων που ρυθμίζουν περιθώρια κέρδους, τιμές και ελάχιστο ωρομίσθιο, η άρση κάθε περιορισμού δημιουργίας ή λειτουργίας συγκοινωνιακών επιχειρήσεων και η δημιουργία μίας ανεξάρτητης και επαρκώς στελεχωμένης Επιτροπής Ανταγωνισμού για την επίβλεψη όλων των αγορών.

(http://www.aueb.gr/users/vettas/Policy/Vettas_HBA_FINAL_3.pdf)

7.4 ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

Σε μια χώρα που η καρδιά της οικονομίας της βασίζεται στις τουριστικές ,μικρομεσαίες και εξαγωγικές επιχειρήσεις που είναι ένας από τους βασικούς παράγοντες εσόδων για τη χώρα, μια επιπλέον καταπόνηση τους σε περίοδο κρίσης με αυξημένη φορολογία κάθε άλλο παρά περισσότερα έσοδα μπορεί να φέρει. Στις περισσότερες οικονομίες παρατηρείτε το εξής στα φορολογικά έσοδα : εάν μειωθούν οι φορολογική συντελεστές τότε συνήθως τα έσοδα πέφτουν, εάν όμως αυξηθούν δεν θα έχουμε ανάλογη άνοδο εσόδων, πολλές φορές ίσως μειωθούν διότι η τάση της φορολογικής απόκρυψης μιας δραστηριότητας αυξάνεται σε συνθήκες ύφεσης αφού η αυξημένη φορολογία δεν μειώνει απλώς τα κέρδη αλλά και την ρευστότητα μίας επιχείρησης . Έτσι εδώ προτείνετε να ισχύει μία μείωση του φορολογικού συντελεστή υπό την προϋπόθεση ισοδύναμης πραγματοποίησης επενδύσεων ,αύξησης απασχόλησης και αποκλιμάκωσης των τιμών.

Όταν μιλάμε για φορολογικές μεταρρυθμίσεις δεν εννοούμε κυρίως την αύξηση ή την μείωση των φορολογικών συντελεστών αλλά την διαφάνεια και την απλότητα των κανόνων και των διατάξεων, κάτι που όπως βλέπουμε σε άλλες αναπτυγμένες χώρες έχει διαχρονικά μεγαλύτερη σημασία από τους συντελεστές. Μια τέτοια φορολογική μεταρρύθμιση είναι μια πολύ δύσκολη αλλαγή γιατί αντιτίθεται στην γραφειοκρατία και σε ένα πλήθος λογιστών, συμβούλων και νομικών που έχουν ειδικευτεί τόσα χρόνια στην Ελλάδα σε αυτή την πολυπλοκότητα (Χριστοδουλάκης

N. (2011). *ΣΩΖΕΤΑΙ Ο ΤΙΤΑΝΙΚΟΣ: Από το μνημόνιο ξανά στην ανάπτυξη*. Αθήνα: Εκδόσεις ΠΟΛΙΣ)

Εν συνεχεία, για να μειωθεί το βάρος που επιβάλλει το ασφαλιστικό σύστημα στα οικονομικά προτείνεται ο περιορισμός της φοροδιαφυγής και η βελτίωση της ποιότητας της περίθαλψης, η οργάνωση των συντάξεων και της κοινωνικής ασφάλισης σε σύστημα εν μέρει βασιζόμενο σε ατομικούς συνταξιοδοτικούς λογαριασμούς και οι αντίστοιχοι πόροι να επενδύονται σε κάθε μορφής χρηματιστηριακές και τραπεζικές αξίες στην Ελλάδα και το εξωτερικό, η αναγωγή της σοβαρής φοροδιαφυγής σε αδίκημα τιμωρητέο με πρόστιμα και φυλάκιση και ο συστηματικός έλεγχος των φορολογικών δηλώσεων των ελεύθερων επαγγελματιών. Απαιτούνται δηλαδή σοβαρές προσπάθειες για την ανασυγκρότηση της χώρας, μέσα από ένα ευρύτατο πλέγμα μεταρρυθμίσεων σχεδόν σε όλα τα επίπεδα της οικονομίας, της πολιτικής και της κοινωνίας. Η χώρα δεν θα εξέλθει ποτέ από την κρίση εάν δεν θεραπεύσει τα δομικά αίτια που την οδήγησαν σε κατάρρευση (Κότιος, Γαλανός, Ρουκανάς, 2012).

7.5 ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ

Την χρονιά του 2014 παρουσιάστηκε πρωτογενές πλεόνασμα 0,8% του ΑΕΠ, όμως παρά το γεγονός ότι η Ελλάδα παρουσίασε έσοδα μετά από 6 χρόνια κρίσης το χρέος παραμένει σε πολύ υψηλά επίπεδα (174% του ΑΕΠ).

	Ελλάδα	Ευρωζώνη	Φινλανδία	Σλοβακία	Γερμανία
1994-98	38,3	45,3	55,8	44,7	45,6
1999-03	41,3	45,5	53,6	38,5	45,2
2004-08	39,6	45	53	33,8	43,7
2009	38,4	44,9	53,4	33,5	45,2

2010	40,6	44,8	53	32,3	43,7
2011	42,4	45,3	54,1	33,3	44,3
2012	44,6	46,2	54,4	33,2	44,8
2013	44,6	46,7	55,2	33	44,6
2014	45,1	46,7	55,7	33,7	44,5

Πηγή: *European Economy, Autumn forecast 2013.*

Στο Διάγραμμα 7 παρουσιάζεται η εξέλιξη των εσόδων και των πρωτογενών δαπανών της Ελλάδος ως % του ΑΕΠ. Το 2013 τα έσοδα και οι πρωτογενείς δαπάνες της γενικής κυβέρνησης ήταν (σύμφωνα με τις τελευταίες εκτιμήσεις) 45,5% του ΑΕΠ και οι πρωτογενείς δαπάνες στο 44,7%. Έτσι, το πρωτογενές πλεόνασμα ως ποσοστό του ΑΕΠ στην Ελλάδα υπολογίζεται στο +0,8%. (<http://www.euro2day.gr/specials/opinions/article/1193103/o-vrahnas-ton-protogenon-pleonasmaton.html>)

Για το υψηλό χρέος ευθύνεται η ίδια η συνταγή που ακολουθεί το ΔΝΤ και η πολιτική της εσωτερικής υποτίμησης που εφαρμόζει, αφού αποδείχθηκε ότι δεν έχει αποτέλεσμα σε μια μη ανταγωνιστική οικονομία όπως της Ελλάδας και παρατείνει την ύφεση. Επίσης οι πιέσεις για πρωτογενή πλεονάσματα της τάξης του 4% του ΑΕΠ θεωρούνται παράλογα. Ο λόγος είναι ότι το πρωτογενές πλεόνασμα σε μια χώρα που βρίσκετε σε ύφεση, με χαμηλό εισόδημα και που είναι στριμωγμένη από δημοσιονομικά μέτρα είναι καταστροφικό. Καθώς όταν μια οικονομία είναι σε ύφεση, και από αυτήν βγαίνει πλεόνασμα, σημαίνει ότι αυξάνεται η πίεση για μεγαλύτερη ύφεση αφού το κράτος πιέζει για έσοδα σε μια κοινωνία που συνεχώς μειώνεται το εισόδημα της, ενώ θα έπρεπε το πλεόνασμα να μην είναι πλεόνασμα αλλά να ανακυκλωθεί και να ριχθεί στην οικονομία ώστε να αναπτυχθεί και να γίνει πιο ανταγωνιστική.

Η μείωση του δημόσιου χρέους είναι μια δύσκολη υπόθεση, είναι όμως εφικτή αρκεί να ρίξει όλες τις, τις προσπάθειες η χώρα και οι δανειστές στην αύξηση του ΑΕΠ της Ελλάδας ώστε να μειώνεται ο λόγος χρέους προς ΑΕΠ και το χρέος να γίνει εξυπηρετήσιμο όμως κάτι τέτοιο γίνεται μόνο αν ληφθούν μέτρα για την ανάπτυξη και την παραγωγικότητα.

Ουσιαστικά ο καθοριστικός τρόπος για την μείωση του χρέους είναι μέσω της επιτάχυνσης της αναπτυξιακής διαδικασίας. Γι' αυτό είναι αναγκαίες οι διαρθρωτικές αλλαγές που αλλάζουν το παραγωγικό πρότυπο και αυξάνουν την παραγωγικότητα και το δυνητικό προϊόν της χώρας.

Η ανάπτυξη οδηγεί ταχύτερα σε απομείωση του χρέους σε αντίθεση με τα μεγάλα πρωτογενή πλεονάσματα. Αντί, λοιπόν, η χώρα να θέτει ως διεκδικητικό πλαίσιο την ονομαστική μείωση του χρέους, κάτι το οποίο φαντάζει δύσκολο να ικανοποιηθεί από άλλα Κοινοβούλια, πρέπει να διεκδικήσει ένα επενδυτικό πρόγραμμα στήριξης από τις χώρες της Ευρώπης, ένα σχέδιο που θα της επιτρέψει να επιστρέψει σε υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης.

Η πολιτική ελέγχου της δυναμικής του χρέους πρέπει να αποσυνδεθεί από την άποψη των θεσμικών πιστωτών ότι πρέπει να στηρίζεται κυρίως στην δημιουργία υψηλών πρωτογενών πλεονασμάτων ύψους 4% του ΑΕΠ. Πέρα από την αντικειμενική δυσκολία να παράξεις για μεγάλα χρονικά διαστήματα τόσο ψηλά πρωτογενή πλεονάσματα, ανεξάρτητα από την πορεία της οικονομίας, σε συνθήκες περιορισμένης ρευστότητας δημιουργούν ένα ασφυκτικό πλαίσιο για τις αναπτυξιακές προοπτικές της ελληνικής οικονομίας.

Η Ελλάδα έχει κάνει τη μεγαλύτερη προσαρμογή στο διαρθρωτικό πρωτογενές ισοζύγιο, επομένως, η Ελλάδα, πρέπει να δεσμευτεί ότι θα συνεχίσει τις διαρθρωτικές αλλαγές και τη δημοσιονομική προσαρμογή με πιο μικρά πρωτογενή πλεονάσματα, ώστε να μπορέσει η οικονομία να αναπτυχθεί και η υπόλοιπη δημοσιονομική προσαρμογή να γίνει μέσω της ανάπτυξης.

(<http://www.greeknewsonline.com/καθηγητής-κώστας-βεργόπουλος-το-πρωτ/>)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

ΕΠΙΛΟΓΟΣ -ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το υψηλό δημοσιονομικό έλλειμμα, η έλλειψη ανταγωνιστικότητας ,το τεράστιο έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών και η ραγδαία αύξηση του ελληνικού χρέους, οδήγησε την Ελλάδα στο να ζητήσει πακέτο στηρίξεις από ΔΝΤ,ΕΚΤ και ΕΕ . Η προσφυγή στο μηχανισμό στήριξης ΕΕ / ΔΝΤ αποτέλεσε για την Ελλάδα μία στρατηγικά επώδυνη επιλογή. Ωστόσο, αποτελεί παράλληλα και την τελευταία δυνατότητα της χώρας να αντιμετωπίσει τα μακροχρόνια διαρθρωτικά της προβλήματα και να αναστρέψει την πορεία δημοσιονομικής εκτροπής και οικονομικού μαρασμού.

Μεταρρυθμίσεις που εφαρμόστηκαν σε άλλες χώρες πολλά χρόνια νωρίτερα αναβάλλονταν συνεχώς στην Ελλάδα. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα η χώρα να μείνει πολύ πίσω, και να βρεθεί με ένα μη παραγωγικό δημόσιο τομέα, ένα άνισο και αναποτελεσματικό σύστημα συλλογής φόρων, ένα μη βιώσιμο συνταξιοδοτικό σύστημα, καθώς και ένα περιοριστικό και αναποτελεσματικό ρυθμιστικό πλαίσιο στην οικονομία και την ανταγωνιστικότητα, η οποία είναι χαμηλή και μειώνεται συνεχώς.

Σημαντική υπήρξε και η επιρροή της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης στα Ελληνικά δρώμενα, επηρεάζοντας κάθε τομέα οικονομικό που συνεισφέρει στην ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας, από το μικρό νοικοκυριό μέχρι και τις μεγάλες επιχειρήσεις, οδηγώντας τη χώρα μας στο ΔΝΤ. Η στρατηγική του ΔΝΤ και η πολιτική διαχείριση της κρίσης από τις Ελληνικές κυβερνήσεις και την Ευρώπη απεδείχθη μία αποτυχημένη συνταγή που οδήγησε στην κατάρρευση της Ελληνικής Οικονομίας με τη διόγκωση του δημοσίου χρέους, με βαριές συνέπειες στην ελληνική κοινωνία, με ανεξέλεγκτη ανεργία, δραστικές μειώσεις του οικογενειακού εισοδήματος και δραματική μείωση του ΑΕΠ. Το πρώτο και το δεύτερο μνημόνιο δεν οδήγησαν στην ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας ούτε στην αντιμετώπιση του προβλήματος του δημόσιου χρέους. Το θετικό της όλης κατάστασης είναι ότι κερδήθηκε χρόνος για να μη συμβεί το φαινόμενο της ανεξέλεγκτης χρεοκοπίας, με κόστος της συνέπειες των μνημονίων στην Ελληνική κοινωνία και όφελος την συνέχιση του δανεισμού, με ελπίδα το σενάριο η Ελληνική οικονομία να επανέλθει σε ρυθμούς προ κρίσης. Η φημολογίες που παρουσιάστηκαν ανά περιόδους άλλοτε εκβιαστικά και άλλοτε ως σωτηρία, για την έξοδο της Ελλάδος από το Ευρώ αποδεικνύονται αβάσιμες και με την πάροδο του χρόνου χάνουν το όποιο

όφελος τους . Συμπερασματικά καταλαβαίνουμε ότι η έξοδος από την κρίση δεν είναι καθόλου εύκολη υπόθεση. Όσα μέτρα και αν ληφθούν ο κόσμος της οικονομίας δεν πρόκειται ποτέ να πάρει ομαλή πορεία όσο υπάρχει λανθασμένη διαχείριση πολιτικής των μεγάλων ηγετών και απληστία, γι' αυτό απαιτείτε στρατηγικός σχεδιασμός, υπομονή, επιμονή και συναίνεση τόσο από τους εταίρους της Ελλάδας όσο και από την ίδια κοινωνία της διότι πλέον δεν υπάρχει το περιθώριο για να επαναληφτούν τακτικές χωρίς ουσία .Η Ελλάδα πρέπει να προχωρήσει σε θεσμικές και δημοσιονομικές μεταρρυθμίσεις που έχει πραγματικά ανάγκη και οι δανειστές να συνειδητοποιήσουν ότι απαιτήσεις πέρα από τις δυνατότητες της οικονομίας και της κοινωνίας μια χώρας τελικά οδηγούν μόνο σε αδιέξοδο και οικονομικό μαρασμό κάτι που δεν έχει αποτέλεσμα και για τους ίδιους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Kotios, A, Galanos, G and Roukanas, S, (2012), The Rating Agencies in the International Political Economy, Scientific Bulletin.
2. Jeffrey D. Sachs(2008), Το σκάσιμο της «φούσκας» και η παγκόσμια ανάκαμψη, ΑΡΘΡΟ ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ, [Σελίδα: 19]
3. Stiglitz Joseph (2003).Globalization and its Discontents. United States : Publisher W.W. Norton & Company,
4. Ζωγραφάκης Σ. & Μητράκος Θ. (2005). «Η αναδιανεμητική επίδραση του πληθωρισμού στην Ελλάδα». Αθήνα: Τράπεζα της Ελλάδος, Οικονομικό Δελτίο 24 49-90.
5. ΙΝΕ-ΓΣΕΕ,(2008). «Η ελληνική οικονομία και η απασχόληση». Ετήσια Έκθεση, Αθήνα.
6. Καραμούζης Ν.,Κολλιντζάς,Τ. Χαρδούβελης,Γ. & Ψαλιδόπουλος Μ.(2009), «Η κρίση του 2007-2009: τα αίτια, η αντιμετώπιση και οι προοπτικές», *Οικονομία και αγορές*, Vol. IV, No 8, pp 10-12
7. Χριστοδουλάκης Ν. (2011). *ΣΩΖΕΤΑΙ Ο ΤΙΤΑΝΙΚΟΣ: Από το μνημόνιο ξανά στην ανάπτυξη*. Αθήνα: Εκδόσεις ΠΟΛΙΣ

ΠΗΓΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

8. ΑΡΓΟΛΙΚΗ ΑΡΧΕΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ. Οικονομικές κρίσεις και χρεοκοπία (19ος – 20ος αιώνας). Ανάκτηση από: <http://argolikivivliothiki.gr/2012/11/01/economic-crises/>
9. Ανταγωνισμός και ρύθμιση στις αγορές προϊόντων υπό το πρίσμα της κρίσης στην ελληνική οικονομία. ανάκτηση από: http://www.aueb.gr/users/vettas/Policy/Vettas_HBA_FINAL_3.pdf
10. GREEK NEWS : Συνέντευξη Καθηγητή Κώστα Βεργόπουλου: Το πρωτογενές πλεόνασμα είναι τεράστια ζημιά για την Ελλάδα. Ανάκτηση από: <http://www.greeknewsonline.com/καθηγητής-κώστας-βεργόπουλος-το-πρωτ/>
11. Ναυτεμπορική (2011), Αύξηση των πόρων του EFSF στο 1 τρισ. Ευρώ. Ανάκτηση από: <http://www.naftemporiki.gr/news/cstory.asp?id=2080422>
12. Διεθνής χρηματοπιστωτική κρίση 2007-2008. Ανάκτηση από : http://el.wikipedia.org/wiki/Διεθνής_χρηματοπιστωτική_κρίση_2007-2008
13. Ελευθεροτυπία (2011), «Καταδικάζουν» τα κόμματα τη συμφωνία της 27ης Οκτωβρίου. Ανάκτηση από: <http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=322114>
14. Έρευνα ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ - Ιανουαρίου 2013 - Εξαμηνιαία αποτύπωση οικονομικού κλίματος στις μικρές επιχειρήσεις – υποχώρηση αισιοδοξίας αλλά ένταση αποεπένδυσης. Ανάκτηση από: <http://www.gsevee.gr/meletes-2/258-2013>
15. Εξαιρούνται και τα δάνεια του EFSF στη διαπραγμάτευση για μείωση χρέους. Ανάκτηση από: <http://www.naftemporiki.gr/finance/story/824581/eksairountai-kai-ta-daneaia-tou-efsf-sti-diapragmateusi-gia-meiosi-xreous>
16. Ελληνική κρίση χρέους 2010-σήμερα. Ανάκτηση από: <http://el.wikipedia.org>

17. "Οι κοινωνικές επιπτώσεις του Μνημονίου Μάνος Ματσαγγάνης Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών Κύκλος Ανοιχτών Σεμιναρίων με θέμα Η κοινωνική πολιτική την εποχή της κρίσης ." — Μεταγράφημα παρουσίασης. Ανάκτηση από: <http://slideplayer.gr/slide/1919346/>
18. Τα Νέα Οι πρώτες εκτιμήσεις για το «κούρεμα» και τις επιπτώσεις στη ζωή μας (27-10-2011) . Ανάκτηση από: <http://www.tanea.gr/latestnews/article/?aid=4668595>
19. Τα νέα ομόλογα και το αγγλικό δίκαιο. Ανάκτηση από : <http://www.kathimerini.gr/448312/article/epikairothta/politikh/ta-nea-omologa-kai-to-aggliko-dikaio>
20. Μνημόνιο. Ανάκτηση από : <http://el.wikipedia.org>
21. Καθημερινή (2011), Κατατέθηκε το πολυνομοσχέδιο για μισθολόγιο και εφεδρεία. Ανάκτηση από: <http://portal.kathimerini.gr/ w articles kathbreak 1 07/10/2011 409736>
22. 23 Απριλίου 2010.<http://www.newsbomb.gr/politikh/news/story/436055/23-apriliouy-2010>
23. Οι εκλογές του 2012. http://el.wikipedia.org/wiki/Υπηρεσιακήκυβέρνηση_Παναγιώτη_Πικραμένου2012
24. Η ιστορία του ΔΝΤ, οι στόχοι και ο τρόπος δανεισμού, Ανάκτηση από: Σύνδεσμο Μελών Χρηματιστηρίων Αθηνών. Ανάκτηση από: <http://www.smexa.gr/index.php/el/news-articles/2009-11-27-12-28-08/488-merit->
25. Σύμβαση Δανειακής Διευκόλυνσης, Ανάκτηση από: Υπουργείο Οικονομικών http://www.minfin.gr/contentapi/f/binaryChannel/minfin/datastore/ca/4a/db/ca4adb5f44b22c68aff898e47ba1da428aac791/application/pdf/sn_kyrwtikoimf_2010_06_04_B.pdf
26. Το Μνημόνιο 2010 –2014, Ανάκτηση από: Πανελλήνιο Σύλλογο Πτυχιούχων Ανώτατων Ανώτερων Σχολών Εργαζομένων <http://www.paspaase.gr/neaanakoinoseis/neaanakoinoseis/tomnemonio.html>
27. Η Ελληνική Οικονομία , Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών. Ανάκτηση από : www.iobe.gr/media/elloik/IOBEGreek410.pdf.
28. Η κρίση για αρχάριους. ανάκτηση από : <http://www.gsevee.gr/meletes-2/258-2013>
29. Η μετανάστευση των νέων "φαντάζει" διέξοδο στην ανεργία. Ανάκτηση από: <http://idec.gr/iier/new/metanasteusi.pdf>
30. <http://www.greekeconomistsforreform.com>
31. Πάνος Παναγιώτου (Επικεφαλής χρηματιστηριακός τεχνικός αναλυτής). Οι πιο καλά κρυμμένες αλήθειες της Ελληνικής Κρίσης. Ανάκτηση από: <http://greekcitizen.pblogs.gr/>
32. Πώς πτώχευσε η Αργεντινή. Ανάκτηση από : <http://www.imerisia.gr/article.asp?catid=26516&subid=2&pubid=28469177>
33. Garefalakis .A, Dimitras. A, Koemtzopoulos D and Spinthiropoulos K,(2011), Determinant Factors of Hong Kong Stock Market, International Research Journal of Finance and Economics. Ανάκτηση από : https://www.academia.edu/6334373/Determinant_Factors_of_Hong_Kong_Stock_Market

34. Garefalakis .A, Dimitras .A and Zisis .P (2011) , Examining the extent to which the implementation of IFRS has affected the financial and narrative reporting. Evidence from the Greek banking sector, 8 th International Conference on Enterprise Systems, Accounting and Logistics (8 th ICESAL '11), Ανάκτηση από : https://www.academia.edu/6334360/Examining_the_extent_to_which_the_implementation_of_IFRS_has_affected_the_financial_and_narrative_reporting
35. Garefalakis .A, Dimitras .A and Zisis .P (2011) Constructing a strategic planning framework for a private service organization in Greece. Ανάκτηση από : https://www.academia.edu/6334307/CONSTRUCTING_A_STRATEGIC_PLANNING_FRAMEWORK_FOR_A_PRIVATE_SERVICE_ORGANISATION_IN_GREECE

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΤΗΜΑ 1 ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΠΟΥ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2010-2014

2010		
<i>σε εκ. Ευρώ</i>		<i>% του ΑΕΠ</i>
	<i>Εσοδα</i>	0,5
Αύξηση του ΦΠΑ	800	0,3
Αύξηση του ειδικού φόρου κατανάλωσης στα καύσιμα	200	0,1
Αύξηση του ειδικού φόρου κατανάλωσης στα τσιγάρα	200	0,1
Αύξηση του ειδικού φόρου κατανάλωσης στα ποτά	50	0,0
	<i>Εξοδα</i>	1,9
Μείωση του μισθολογικού κόστους μέσω μείωσης 13 ^{ου} και 14 ^{ου} μισθού και τα επιδομάτων	1100	0,5
Ενδιάμεση κατανάλωση	700	0,3
Μειώσεις στις συντάξεις (στις υψηλότερες συντάξεις)	350	0,1
Αναστολή της β' δόσης του επιδόματος αλληλεγγύης	400	0,2
Μείωση των συντάξεων μέσω της μείωσης της 13 ^{ης} και 14 ^{ης} σύνταξης	1500	0,6
Μείωση των δημόσιων επενδύσεων	500	0,2
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΤΗΣΙΑ ΕΠΠΤΩΣΗ	5800	2,5

Η ΥΠΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

2011

σε εκ. Ευρώ		% του ΑΕΠ
Μεταφορά επίπτωσης από το προηγούμενο έτος		1,1
Αύξηση του ΦΠΑ	1000	0,4
Αύξηση του ειδικού φόρου κατανάλωσης στα καύσιμα	250	0,1
Αύξηση του ειδικού φόρου κατανάλωσης στα τσιγάρα	300	0,1
Αύξηση του ειδικού φόρου κατανάλωσης στα ποτά	50	0,0
Μείωση του μισθολογικού κόστους μέσω μείωσης 13 ^{ου} και 14 ^{ου} μισθού και επιδομάτων	400	0,2
Μείωση των συντάξεων μέσω της μείωσης της 13 ^{ης} και 14 ^{ης} σύνταξης	500	0,2
Έσοδα		2,2
Φορολόγηση των αυθαίρετων κτισμάτων	800	0,4
Φόρος πολυτελείας	100	0,0
Λογιστικός προσδιορισμός εισοδήματος	50	0,0
Δικαιώματα τυχερών παιγνίων	200	0,1
Άδειες τυχερών παιγνίων	500	0,2
Ειδική εισφορά σε κερδοφόρες επιχειρήσεις	600	0,3
Τέλος διατήρησης ημιυπαίθριων	500	0,2
ΦΠΑ – αλλαγές στις υποκατηγορίες και διεύρυνση της βάσης	1000	0,4
Πράσινα τέλη	300	0,1
Τεκμήρια φορολόγησης	400	0,2
Αύξηση των αντικειμενικών αξιών των ακινήτων	400	0,2
Φορολογία των αμοιβών σε είδος (αυτοκίνητα)	150	0,1
Έξοδα		1,0
Ενδιάμεση κατανάλωση	300	0,1
Εξοικονόμηση από την εισαγωγή ενοποιημένου συστήματος πληρωμής μισθών Δημοσίου	100	0,0
Πάγωμα συντάξεων	100	0,0
Εξοικονόμηση πόρων από τον «Καλλικράτη»	500	0,2
Μειώσεις στις συντάξεις (στις υψηλότερες συντάξεις)	150	0,1
Μείωση των δημοσίων επενδύσεων	500	0,4
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΤΗΣΙΑ ΕΠΙΠΤΩΣΗ		9650
		4,3

2012

σε εκ. Ευρώ		% του ΑΕΠ
Έσοδα		0,7
Ειδικοί φόροι κατανάλωσης μη-αλκοολούχων ποτών	300	0,1
Άδειες τυχερών παιγνίων	225	0,1
Δικαιώματα τυχερών παιγνίων	400	0,2
ΦΠΑ – διεύρυνση βάσης	300	0,1
Τεκμήρια φορολόγησης	100	0,0
Αύξηση των αντικειμενικών αξιών των ακινήτων	200	0,1
Έξοδα		1,2
Μείωση προσλήψεων δημοσίων υπαλλήλων πέραν του 5:1	600	0,3
Επιδόματα ανεργίας (με βάση ελάχιστα μέσα διαβίωσης)	500	0,2
Πάγωμα συντάξεων	250	0,1
Εξοικονόμηση πόρων από τον «Καλλικράτη»	500	0,2
Μείωση πληρωμών προς στις δημόσιες επιχειρήσεις	800	0,4
Μείωση των δημοσίων επενδύσεων	500	0,2
Μη-καθορισμένα μέτρα για λειτουργικά έξοδα		900
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΤΗΣΙΑ ΕΠΙΠΤΩΣΗ		5575
		2,4

2013

<i>σε εκ. Ευρώ</i>		<i>% του ΑΕΠ</i>
	Έσοδα	-0,3
Τεκμήρια φορολόγησης	100	0,0
Άδειες τυχερών παιγνίων	-725	-0,3
	Έξοδα	0,5
Μείωση των προσλήψεων των δημοσίων υπαλλήλων πέραν του 5:1	500	0,2
Πάγωμα συντάξεων	200	0,1
Εξοικονόμηση πόρων από τον «Καλλικράτη»	500	0,2
	Μη-καθορισμένα μέτρα	4200
	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΤΗΣΙΑ ΕΠΠΤΩΣΗ	4775
		2,0

2014

<i>σε εκ. Ευρώ</i>		<i>% του ΑΕΠ</i>
	Προσωρινά μέτρα	-0,4
Ειδική εισφορά σε κερδοφόρες επιχειρήσεις (διακοπή των προσωρινών μέτρων)	-600	-0,2
Φορολόγηση των αυθαίρετων κτισμάτων (διακοπή των προσωρινών μέτρων)	-450	-0,2
	Μη-καθορισμένα μέτρα	5750
	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΤΗΣΙΑ ΕΠΠΤΩΣΗ	4700
		1,9
	ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΜΕΤΡΑ 2010 - 2014	30000
		13,0